

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Vítek Tomeš

**Postavení a úloha veřejných stráží při ochraně
životního prostředí**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. PhDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 9. 9. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 162 956 znaků včetně mezer.

Vítek Tomeš

V Praze dne

Poděkování:

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu mé diplomové práce, doc. JUDr. PhDr. Zdeňku Fialovi, Ph.D., který mi poskytl mnoho cenných rad a informací při vypracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěl poděkovat všem příslušníkům z řad veřejných stráží, kteří byli ochotni uskutečnit se mnou kvalitativní řízené rozhovory.

V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině, která mi byla oporou při vypracování mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Veřejné stráže	2
1.1. Pojem veřejných stráží.....	2
1.2. Současná právní úprava	2
1.3. Podmínky pro výkon funkce veřejné stráže.....	3
1.4. Vznik funkce veřejné stráže.....	4
1.5. Zrušení ustanovení veřejné stráže.....	5
1.6. Práva a povinnosti veřejných stráží	6
1.7. Veřejná stráž jako úřední osoba	8
1.8. Historie veřejných stráží	9
2. Myslivecká stráž.....	10
2.1. Současná právní úprava	10
2.2. Podmínky pro ustanovení myslivecké stráže.....	11
2.3. Zrušení ustanovení myslivecké stráže	12
2.4. Povinnosti myslivecké stráže.....	13
2.5. Oprávnění myslivecké stráže	14
2.6. Postavení myslivecké stráže	18
2.7. Historie myslivecké stráže	18
3. Lesní stráž.....	20
3.1. Současná právní úprava	20
3.2. Podmínky pro ustanovení lesní stráže.....	21
3.3. Zrušení ustanovení lesní stráže	23
3.4. Povinnosti lesní stráže.....	24
3.5. Oprávnění lesní stráže.....	25
3.6. Postavení lesní stráže	27
3.7. Historie lesní stráže.....	28
4. Rybářská stráž.....	30
4.1. Současná právní úprava	30
4.2. Podmínky pro ustanovení rybářské stráže	31
4.3. Zrušení ustanovení rybářské stráže	33
4.4. Povinnosti rybářské stráže	34
4.5. Oprávnění rybářské stráže.....	35
4.6. Postavení rybářské stráže	37
4.7. Historie rybářské stráže.....	38
5. Stráž přírody	40
5.1. Současná právní úprava	40

5.2. Podmínky pro ustanovení stráže přírody	41
5.3. Zrušení ustanovení stráže přírody	42
5.4. Povinnosti stráže přírody	43
5.5. Oprávnění stráže přírody.....	44
5.6. Postavení stráže přírody	47
5.7. Historie stráže přírody.....	48
6. Úprava odpovědnosti za škodu.....	49
7. Pojetí trestněprávní ochrany a odpovědnosti veřejné stráže.....	52
8. Nedostatky, pojící se s výkonem působnosti veřejných stráží	54
Závěr.....	58
Seznam použitých zkratk.....	63
Seznam použitých zdrojů	65
1. Seznam použité literatury	65
2. Seznam použitých internetových zdrojů.....	65
3. Seznam použitých právních předpisů	66
4. Seznam použité judikatury	67
5. Seznam ostatních zdrojů	67
Seznam příloh.....	68
Příloha A – Formulář, adresovaný veřejným strážím	69
Příloha B – Rozhovor s Ing. Rudolfem Remešem	69
Příloha C – Rozhovor s Ing. Václavem Kalendou	72
Příloha D – Rozhovor s Mgr. Ondřejem Vítkem, Ph.D.	74
Příloha E – Rozhovor s Ing. Ladislavem Šimerdou, Ph.D.	77
Příloha F – Rozhovor s Ing. Liborem Krčkem.....	78
Příloha G – Tabulky s počty veřejných stráží v ČR.....	82
Příloha H – Služební odznak a průkaz lesní stráže	90
Příloha CH – Služební odznak a průkaz myslivecké stráže	91
Příloha I – Služební odznak a průkaz rybářské stráže.....	92
Příloha J – Služební odznak a průkaz stráže přírody.....	93
Abstrakt	94
Abstract	95

Úvod

Tato diplomová práce se věnuje problematice veřejných stráží, jejich úloze a postavení, které sehrávají při ochraně životního prostředí. Důvodem zvolení daného tématu diplomové práce je jednak můj pozitivní vztah k přírodě a k životnímu prostředí obecně, jednak se domnívám, že se jedná o poměrně zajímavý institut, kterému se však, bohužel, věnuje příliš malá pozornost v odborné literatuře, dále na poli legislativy a též v rámci veřejně sdělovacích prostředků, což jsou s největší pravděpodobností příčiny velice nízkého povědomí majoritní části české společnosti o existenci tohoto předmětného institutu.

Cílem této diplomové práce je nejen popsat postavení veřejných stráží, podat podrobnou a ucelenou analýzu právní úpravy daného institutu na území České republiky tak, jak je upraven za současné právní úpravy v rámci právního řádu, ale rovněž poukázat na nedostatky, spojené s výkonem působnosti funkce příslušníků z řad veřejných stráží, ke kterým dochází v praxi. Na tomto základě navrhnout formulace *de lege ferenda*, které by mohly vést ke zvýšení efektivity výkonu stráží i ke zlepšení postavení jednotlivých příslušníků veřejných stráží. Za tímto účelem byly použity zejména metody: literární rešerše, deskriptivní, kvalitativní řízené rozhovory s jednotlivci, kteří vykonávají jednotlivé funkce veřejných stráží a v neposlední řadě metoda zúčastněného pozorování, kterou jsem uplatnil v rámci 24. celostátního setkání strážců přírody, které se odehrávalo na Valaškově gruntu, a to ve dnech 1. a 2. dubna 2022, jehož jsem byl účasten.

Diplomová práce je členěna do osmi kapitol, které jsou rozděleny do jednotlivých oddílů. První kapitola je zaměřena na podání uceleného obrazu o institutu veřejných stráží obecně. Navazující čtyři kapitoly se následně věnují právní analýze jednotlivých veřejných stráží, tedy analýze stráže myslivecké, lesní, rybářské a analýze stráže přírody. Šestá kapitola se zabývá úpravou odpovědnosti za škodu. Předposlední kapitola pojednává o trestněprávní ochraně a odpovědnosti veřejných stráží jakožto úředních osob a poslední kapitola je především zaměřena na identifikaci kompetencí zatěžujících, chybějících a na nedostatky, spojené s výkonem působnosti veřejných stráží v praxi. Závěr diplomové práce by měl shrnovat roli veřejných stráží, kterou sehrávají při ochraně životního prostředí a navrhnout možná řešení *de lege ferenda*, a to na základě konfrontace současné platné právní úpravy s poznatky, získanými z kvalitativních řízených rozhovorů se členy z řad veřejných stráží.

Diplomová práce vychází z právního stavu k 9. 9. roku 2023.

1. Veřejné stráže

1.1. Pojem veřejných stráží

Veřejná stráž je státem ustanovená fyzická osoba, jež je zákonem nadána relativně rozsáhlými pravomocemi a jejímž posláním je ochrana statků stanovených v příslušných zákonech upravujících jednotlivé složky životního prostředí. Prostřednictvím funkce stráže jakožto specifického orgánu veřejné správy, stát plní svůj ústavně zakotvený úkol dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Stráž se tedy bezprostředně podílí na správě věcí veřejných a je veřejnou funkcí.¹

Působnost veřejných stráží je především orientována na ochranu vod, lesů, přírody, rybářství a myslivosti, přičemž lze uvést, že institut veřejných stráží se těší na území ČR poměrně hluboké historické tradici.²

Veřejné stráže řadíme mezi nepřímé vykonavatele státní správy, kdy jsou dané fyzické osoby, které byly ustanoveny veřejnou stráží, zmocněny k výkonu správního dozoru na určitém úseku státní správy, ke kontrole dodržování právních předpisů v určité oblasti státní správy. Jejich hlavním úkolem je zajišťovat výkon ochranné služby. Postavení úřední osoby mají fyzické osoby, které byly ustanoveny veřejnou stráží. Veřejné stráže tedy vykonávají státní správu delegovanou na základě zákonného zmocnění.³

Veřejné stráže se na našem území člení na dobrovolné veřejné stráže a na profesionální veřejné stráže, přičemž profesionální veřejné stráže oproti dobrovolným veřejným strážím vykonávají působnost na jednotlivých úsecích ochrany životního prostředí v rámci pracovního poměru.⁴

1.2. Současná právní úprava

Nynější právní úprava rozlišuje mezi čtyřmi druhy veřejných stráží. Mezi veřejné stráže řadíme mysliveckou stráž podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dále jen „zákon o myslivosti“), poté rybářskou stráž dle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o rybářství“), dále lesní stráž podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích

¹ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16-1.

² STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 6-7. ISBN 80-902849-0-6.

³ HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK, 2021, str. 67. ISBN 978-80-87713-21-1.

⁴ Ing. Rudolf Remeš, interview se stráží přírody. Rychnov nad Kněžnou dne 24. 5. 2022

a změně a doplnění některých zákonů (dále jen „lesní zákon“), a v neposlední řadě stráž přírody podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“). Inspektoři z České inspekce životního prostředí vystupují při výkonu své funkce v postavení lesní strážce podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa (dále jen „zákon o České inspekci životního prostředí“).

Dle současné právní úpravy dobrovolné veřejné strážce vykonávají svou funkci na základě zásady dobrovolnosti a čestnosti, tedy ve svém volném čase a bez nároku na odměnu za výkon funkce strážce. V případě profesionálních veřejných strážců je jejich pracovní vztah řešen normami soukromého práva, a to zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce. Na druhou stranu však žádný zákon či jiný obecně závazný právní předpis neobsahuje úpravu, která by zakazovala poskytnutí přiměřené odměny dobrovolné veřejné strážci za výkon její funkce. Rovněž je možné některým veřejným strážcům poskytnout některá věcná plnění při splnění podmínek stanovených některými právními předpisy.⁵

1.3. Podmínky pro výkon funkce veřejné strážce

Funkci veřejné strážce může vykonávat pouze fyzická osoba. Pro to, aby byla fyzická osoba ustanovena veřejnou strážcí, je nezbytné splnit všechny zákonem stanovené podmínky současně. Pakliže by daná fyzická osoba nesplňovala byť jednu z podmínek předpokládaných zákonem, nebylo by možné onu fyzickou osobu ustanovit do funkce veřejné strážce.

Mezi společné podmínky, resp. předpoklady řadíme zejména dosažení minimálně věku 21 let, státní občanství ČR, svéprávnost⁶, složení slibu, zdravotní způsobilost, prokázání znalosti práv a povinností strážce dle zákona, na základě kterého byla ustanovena ona stráž.

Veřejnou strážcí je možné ustanovit pouze tu fyzickou osobu, která s tím bude souhlasit, což i vyplývá ze zásady dobrovolnosti, neboť nelze nutit fyzickou osobu k výkonu funkce proti její vůli, i přesto že žádný ze zákonů neobsahuje výslovně danou úpravu v podmínkách pro ustanovování do funkce.

Při ustanovování do funkce veřejné strážce by se mělo přihlížet nejen ke splnění podmínek stanovených zákonem, ale i k osobním, rodinným a pracovním poměrům, pakliže má být výkon funkce strážce stabilní a odpovědný. Je nežádoucí ustanovovat do funkce osobu, která

⁵ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážců: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 15. ISBN 80-902849-0-6.

⁶ Termín „způsobilost k právnímu jednání“ byl nahrazen termínem „svéprávnost“, a to od 1. 1. 2014 dle § 15 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

by sice splňovala zákonem stanovené předpoklady, avšak z důvodů rodinných či pracovních by svou funkci vykonávala zřídkla.

Svéprávnost, potřebný věk a státní občanství ČR fyzické osoby se ověřuje prostřednictvím občanského průkazu. Podmínka věku se posuzuje ke dni složení slibu.

Bezúhonnost se posuzuje na základě aktuálního výpisu z evidence Rejstříků trestů. Fyzická osoba, ucházející se o funkci strážce, musí prokázat nejen znalost práv a povinností dle zákona, na jehož základě je ustanovena, jakož i souvisejících právních předpisů, a to úspěšným složením písemného testu, popřípadě složením kombinovaného testu.

Podmínka zdravotní způsobilosti se ověřuje doložením lékařského potvrzení, které musí obsahovat, že daná fyzická osoba, ucházející se o funkci strážce, je k tomu zdravotně způsobilá.⁷

Pokud uchazeč o funkci veřejné strážce uvede úmyslně nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají, ač má povinnost takový údaj uvést, dopouští se přestupku proti pořádku ve státní správě v souvislosti s ustanovením do funkce veřejné strážce,⁸ a to dle ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen „zákon o některých přestupcích“), přičemž v takovém případě je možné uložit pokutu až do výše 20.000 Kč dle ustanovení § 2 odst. 4 písm. b) tohoto zákona.

1.4. Vznik funkce veřejné strážce

Výkon funkce veřejné strážce započne okamžikem složení slibu před příslušným orgánem státní správy za předpokladu, že fyzická osoba splnila rovněž všechny podmínky předvídané zákonem. Následně je dané fyzické osobě (strážci) vydán služební odznak strážce a průkaz strážce.

Orgán státní správy je povinen v průkazu strážce vymežit obvod její působnosti, tedy oblast, kde daná stráž bude oprávněna vykonávat svou funkci.

Strážce jsou ustanovovány zpravidla na dobu neurčitou. To neplatí pro mysliveckou stráž, která je ustanovována na dobu deseti let, což je výjimka z této obecné zásady. Veřejná stráž obecně může vykonávat svou funkci do té doby, dokud splňuje zákonem stanovené podmínky a předpoklady pro výkon dané funkce. Fyzické osoby vykonávající funkci strážce mají povinnost na základě příslušných zákonů oznamovat do 30 dnů každou změnu podmínek, předepsaných zákonem pro ustanovení strážci, a to příslušnému správnímu orgánu, který danou stráž ustanovil.

⁷ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážci: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 7-9. ISBN 80-902849-0-6.

⁸ tamtéž; str. 11.

Povinnost vést evidenci veřejných stráží mají orgány státní správy, které byly příslušné k ustanovení fyzické osoby do funkce veřejného strážce. Evidence vydaných a odevzdaných služebních odznaků a průkazů stráží jsou součástí evidence stráží.

1.5. Zrušení ustanovení veřejné stráže

Každý zákon obsahující úpravu ustanovování stráží upravuje rovněž podmínky, za kterých je povinen příslušný správní orgán zrušit ustanovení stráží, které ustanovil. Může k tomu dojít tehdy, pakliže stráž přestane plnit své povinnosti, vyplývající z její funkce. Dalším důvodem může být ztráta zdravotní způsobilosti, nebo pokud dojde ke ztrátě bezúhonnosti. Rovněž důvodem pro zrušení ustanovení stráže je situace, kdy přestane stráž splňovat podmínky, předvídané zákonem pro ustanovení stráží.

Dále může dojít ke zrušení ustanovení veřejné stráže na základě návrhu oprávněné osoby (například prostřednictvím návrhu vlastníka lesa v případě lesní stráže dle ustanovení § 38 odst. 6 lesního zákona), nebo také z vlastního podnětu správního orgánu, který byl příslušný k ustanovení stráže. V neposlední řadě může dojít ke zrušení ustanovení stráže na žádost fyzické osoby vykonávající funkci veřejného strážce, přičemž žádost by měla být vyhotovena v písemné formě. Správní orgán je povinen vyhovět každé žádosti, ve které může a nemusí být uveden důvod, proč daná fyzická osoba žádá o zrušení ustanovení stráží. I bez důvodu v žádosti je příslušný správní orgán povinen jí vyhovět.⁹

Rovněž můžeme dodat, že jak akt zrušení, tak akt ustanovení veřejných stráží spadají pod akty veřejnoprávní povahy a jako takové jsou přezkoumatelné v rámci správního soudnictví.¹⁰

V návaznosti na zrušení ustanovení stráží se pojí povinnost fyzické osoby, která dříve zastávala funkci veřejného strážce, odevzdat příslušnému správnímu orgánu průkaz stráže i služební odznak bez zbytečného odkladu.

Pakliže fyzická osoba nevrátí ve stanovené lhůtě služební odznak a průkaz stráže a vydávala by se za úřední osobu, její jednání se posoudí jako přestupek proti pořádku ve státní správě dle ustanovení § 2 odst. 2 písm. g) zákona o některých přestupcích. Podle ustanovení § 2 odst. 4 písm. b) výše uvedeného zákona je možné uložit pokutu za daný přestupek až do výše 20.000 Kč.

⁹ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 9-12. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁰ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 30 A 21/2021-50.

1.6. Práva a povinnosti veřejných stráží

Jednotlivé zvláštní zákony, na základě nichž jsou ustanovovány příslušné veřejné stráže, obsahují rovněž i výslovnou úpravu jejich práv a povinností, jedná se o taxativní výčet, přičemž lze říci, že některá práva a povinnosti jsou strážím společná.

Veřejné stráže jsou povinny při výkonu své funkce, kdy vystupují v roli úřední osoby, jednat důstojně a slušně, na druhou stranu stráž má povinnost vykonávat danou funkci nejen důsledně, ale i rozhodně, přiměřeně okolnostem. Tedy za žádných okolností by neměla veřejná stráž vykonávat svou funkci pod vlivem návykových látek, které by mohly ovlivnit rozpoznávací či ovládací schopnosti jednajících strážů, popřípadě její psychiku či sociální chování. Dále v případě nemoci nesmí stráž vykonávat svou funkci.

Jednou z primárních povinností veřejných stráží je povinnost se prokazovat při výkonu své funkce služebním odznakem a průkazem strážce, přičemž je povinna nosit služební odznak při výkonu své činnosti tak, aby byl zřetelně vidět na oděvu. Rovněž je stráž povinna zabezpečit služební odznak a průkaz strážce před ztrátou, odcizením i zneužitím. Pakliže by došlo k jejich ztrátě, zákon ukládá povinnost strážci neprodleně o tom informovat správní orgán, který ji ustanovil.¹¹

Společnou povinností všech veřejných stráží je oznamovací povinnost, vztahující se na zjištěné nedostatky, škody a závady, kterou jsou povinny sdělit bez zbytečných průtahů dle jejich povahy tomu, komu přinášejí újmu, nebo policejnímu orgánu, popřípadě správnímu orgánu. Taktéž mezi společné povinnosti stráží řadíme jejich dohled nad dodržováním povinností předepsaných zákonem.¹²

Veřejné stráže mají rovněž povinnost oznamovat policejním orgánům nebo státnímu zástupci bez zbytečných odkladů skutečnosti, nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.¹³

Obecně mají příslušníci veřejných stráží při přistižení osob, páchajících protiprávní jednání, oprávnění, umožňující zjištění jejich totožnosti. Strážce jsou oprávněné zjišťovat totožnost fyzických osob v zákonem stanovených případech, tedy nemohou tak činit svévolně. Termínem „prokázání totožnosti“ se rozumí prokázání data narození, trvalého či přechodného pobytu osoby, jména a příjmení.

Před samotným zjišťováním totožnosti je stráž povinna se nejprve prokázat průkazem a služebním odznakem, načež dané přistižené osobě sdělí důvod, na základě něhož má stráž za

¹¹ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 13-17. ISBN 80-902849-0-6.

¹² tamtéž; str. 23.

¹³ Viz ust. § 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), (dále jen „trestní řád“).

to, že je nutné zjistit totožnost přistižené osoby. Poté by měla veřejná stráž přistiženou osobu poučit o následcích neuposlechnutí daného pokynu.

Mezi dané následky řadíme například možnost veřejné stráže přistoupit k využití jejího oprávnění zadržet přistiženou osobu za účelem zjištění její totožnosti, dále právo stráže požadovat součinnost policejních orgánů. Rovněž přistižená osoba se dopouští neuposlechnutím výzvy přestupku proti veřejnému pořádku podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích, za daný přestupek lze uložit pokutu až do výše 10.000 Kč.¹⁴

Mezi další společná oprávnění veškerých veřejných stráží řadíme taktéž jejich oprávnění požadovat součinnost či pomoc orgánů Policie ČR, pakliže nejsou schopny vlastními silami a prostředky zajistit splnění dané povinnosti. Vztahuje se to především na situace, kdy je zapotřebí zjistit totožnost osob, přistižených při protiprávním jednání, zastavit motorová vozidla apod.¹⁵

Dalším důležitým oprávněním veřejných stráží je možnost ukládání pokut příkazem na místě, a to dle ustanovení § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o přestupcích“), které nahradilo pokuty vydávané v rámci blokového řízení dle ustanovení § 84 a násl. zákona č. 200/1990 Sb.¹⁶

Veřejná stráž může uložit pokutu příkazem na místě, pakliže nebude postačovat pouhá domluva a osoba obviněná z přestupku bude souhlasit s právní kvalifikací skutku, se zjištěným stavem věci, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Výše pokuty, uložené příkazem na místě, nesmí převyšovat částku 10.000 Kč. Mladistvým pachatelům lze uložit nejvýše pokutu do částky 2.500 Kč, pokud však bude mladistvý pachatel podnikající fyzickou osobou, neplatí to.¹⁷

Pakliže je obviněnému ukládána pokuta, uskutečňuje se to prostřednictvím vydání příkazového bloku. Okamžikem podepsání příkazového bloku osobou obviněnou se příkaz na místě stává vykonatelným i pravomocným rozhodnutím.

Pokud osoba obviněná nemá u sebe peněžní prostředky, veřejná stráž této osobě vystaví příkazový blok na peněžitou povinnost na místě nezaplacenou, který musí obsahovat způsob zaplacení, lhůtu a poučení o následcích nezaplacení.¹⁸ Podání odporu proti příkazu na místě

¹⁴ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 17-18. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁵ tamtéž; str. 21.

¹⁶ Viz ust. § 112 odst. 6 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁷ Viz ust. § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁸ Viz ust. § 92 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

není možné uplatnit jakožto řádný opravný prostředek, avšak je možné uplatnit jakožto mimořádný opravný prostředek přezkumné řízení. Příkazové bloky jsou vydávány Ministerstvem financí ČR, které jsou písemným formulářovým vyhotovením příkazu na místě.

Náležitosti příkazového bloku jsou předepsané zákonem. Příkazové bloky jsou odebírány buď od celního úřadu či krajského úřadu v závislosti na tom, do jakého rozpočtu plynou výnosy. Pokud plynou výnosy do státního rozpočtu či do jiného veřejného rozpočtu, jsou příkazové bloky odebírané od celního úřadu, avšak pokud plynou výnosy do rozpočtu obce nebo kraje, jsou odebírané od krajského úřadu.¹⁹

Pakliže osoba obviněná nebude souhlasit s příkazem na místě, správní orgán buďto zahájí řízení o přestupku, nebo vydá příkaz dle ustanovení § 90 zákona o přestupcích.²⁰

V případě kontroly prováděné veřejnými strážemi jde, stejně jako v případě Policie ČR nebo obecní policie, o faktickou neformální činnost, která nepředpokládá formalizovaný výstup v podobě kontrolního protokolu.²¹

1.7. Veřejná stráž jako úřední osoba

Zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), přinesl zásadní změnu pro veřejné stráže, neboť přiznává příslušníkům lesní stráže, myslivecké stráže, rybářské stráže a stráže přírody postavení veřejného činitele při výkonu jejich práv a povinností.²²

Od roku 2010 však veřejné stráže vystupují v postavení úřední osoby. Pojem „úřední osoba“ nahradil dřívější pojem „veřejného činitele“, který se jevil z hlediska mezinárodního práva jako pojem nevyhovující. Tuto změnu přinesl s sebou zákon č. 40/2009 Sb., trestní

¹⁹ K § 92 odst. 1 až 3. BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 12. 2. 2022]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁰ tamtéž; k § 91 odst. 1.

²¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 30 A 21/2021-50.

²² STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 5. ISBN 80-902849-0-6.

zákoník (dále jen „trestní zákoník“), a to v ustanovení § 127, který přiznává veřejným strážím postavení úřední osoby.²³

V důsledku toho veřejné strážce požívají jak zvýšené trestněprávní ochrany, tak je na ně kladena rovněž zvýšená trestněprávní odpovědnost úředních osob (viz dále kapitola 7).

1.8. Historie veřejných stráží

Legislativa, věnující se právní úpravě veřejných stráží na území ČR, je rozsáhlá, přičemž počátky právních úprav, věnujících se veřejným strážím, můžeme spatřovat již za období Rakouska-Uherska, kdy byly historicky poprvé veřejné strážce zřizovány za účelem ochrany přírodního bohatství.

Historickým předchůdcem veřejných stráží byli přísežní hajní, kteří měli obdobné kompetence. Jejich práva, povinnosti, podmínky ustanovení byly upraveny zákonem číslo 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství, vod a vodních děl. Platnost daného zákona skončila dne 1. ledna 1978, na což mělo vliv především průběžné vyčleňování jednotlivých stráží do nových samostatných právních úprav přijímaných v podobě zvláštních zákonů.

Myslivecké strážce byly zřízeny přijetím zákona o myslivosti, stráž přírody byla zavedena přijetím ZOPK, lesní zákon zavedl lesní stráž a na závěr rybářská stráž byla zřízena zákonem o rybářství. Vodní stráž byla zřízena na základě zákona číslo 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, která však nebyla převzata novým zákonem číslo 254/2001 Sb., o vodách, z toho důvodu i zanikla.

Přijetím zákona číslo 289/1999 Sb. byly stanoveny obecně předpoklady, které musí fyzická osoba splňovat, aby mohla být ustanovena veřejnou stráží. Dále tento zákon přiznává veřejným strážím status veřejného činitele a upravuje jejich některá práva a povinnosti.²⁴

²³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, str. 839. ISBN 978-80-7502-380-3.

²⁴ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce.* 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 5-6. ISBN 80-902849-0-6.

2. Myslivecká stráž

2.1. Současná právní úprava

Podle zákona o myslivosti se řídí právní úprava práv a povinností příslušníků myslivecké stráže, přičemž dále se na ně vztahuje vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Podle ustanovení §12 odst. 1 zákona o myslivosti se vztahuje povinnost na uživatele honitby navrhnout ustanovení jedné myslivecké stráže pro každých započatých 500 ha orgánu státní správy myslivosti. Uživatelem honitby je buď držitel honitby, pakliže ji využívá sám, anebo jiná osoba, které byla daná honitba pronajata příslušným držitelem honitby.²⁵ Za držitele honitby se považuje osoba, které byla uznána honitba dle rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti.²⁶ Honitbou se míní soubor souvislých honebních pozemků, v rámci nichž jsou oprávněni vlastníci, popřípadě vlastníci provádět právo myslivosti dle zákona o myslivosti na základě rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti.²⁷ Daným rozhodnutím, kterým se uznává honitba, se rozumí rozhodnutí o uznání honitby.²⁸

V souladu se zákonem musí být tedy ustanovena pro každých započatých 500 ha honitby alespoň jedna myslivecká stráž, na druhou stranu zákon umožňuje uživateli honitby navrhnout i více než jednu osobu na ustanovení mysliveckou stráží, pokud to uživatel honitby považuje za opodstatněné.²⁹

Uživatel honitby podává návrh na ustanovení myslivecké stráže do 30 dnů od vyrozumění o zrušení ustanovení myslivecké stráže, od uzavření smlouvy o nájmu honitby, nebo od právní moci rozhodnutí o uznání honitby, zároveň daný písemný návrh v sobě zahrnuje písemný souhlas navrhované osoby do funkce myslivecké stráže. Příslušníci myslivecké stráže jsou zpravidla ustanovováni na období 10 let orgánem státní správy myslivosti, zákon však zároveň umožňuje opakované ustanovení. Pokud uživatel honitby nesplní svou zákonnou povinnost podle ustanovení §12. odst. 1 zákona o myslivosti, orgán státní správy myslivosti je oprávněn ustanovit mysliveckou stráž.³⁰

²⁵ Viz ust. § 2 písm. n) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

²⁶ Viz ust. § 2 písm. m) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

²⁷ Viz ust. § 2 písm. i) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

²⁸ K § 2 odst. 2 písm. i) ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 26. 4. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁹ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 28. ISBN 80-902849-0-6.

³⁰ Viz ust. § 12 odst. 1 ve spojení s § 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

2.2. Podmínky pro ustanovení myslivecké stráže

Zákon o myslivosti uvádí v § 12 odst. 3 tohoto zákona výčet podmínek, které musí být současně splněny fyzickou osobou pro to, aby mohla být ustanovena do výkonu funkce myslivecké stráže.

Mezi dané podmínky řadíme bezúhonnost fyzické osoby, která je starší 21 let a má zároveň bydliště na území ČR.³¹ Orgán státní správy myslivosti posuzuje bezúhonnost fyzické osoby prostřednictvím opisu z evidence rejstříků trestů. Pakliže dojde k zahazení odsouzení, nesmí k tomu ustanovující orgán přihlížet.³²

Navrhovaná fyzická osoba do funkce myslivecké stráže nebude splňovat podmínku bezúhonnosti, pokud byla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, nebo byla uznána vinnou za spáchání přestupku na úseku práva myslivosti, popřípadě dané osobě byla uložena pokuta dle tohoto zákona.³³

Rovněž daná fyzická osoba musí být svéprávná. Fyzická osoba, navrhovaná do funkce myslivecké stráže, musí být také zdravotně i fyzicky způsobilá, tedy zdravotní stav navrhované osoby nevylučuje středně velkou až velkou fyzickou zátěž, neomezuje pohyb v nerovném terénu a pobyt v přírodě. Podmínka fyzické i zdravotní způsobilosti osoby navrhované do funkce myslivecké stráže nebude splněna, jestliže navrhovaná osoba trpí kolapsovými stavy, má sníženou orientační schopnost, popřípadě trpí onemocněními neslučitelnými s výkonem funkce myslivecké stráže. Zdravotní způsobilost posuzuje příslušný registrující praktický lékař prostřednictvím prohlídky, který následně vydá posudek o tom, zdali je, či není navrhovaná osoba fyzicky i zdravotně způsobilá k výkonu funkce, nebo zdali navrhovaná osoba bude způsobilá za předpokladu splnění podmínek, které musí být vymezeny v posudku.³⁴ Státní občanství, věk a svéprávnost posuzuje orgán státní správy myslivosti prostřednictvím nahlédnutí do občanského průkazu.³⁵

Mezi další podmínky řadíme povinnost navrhované osoby prokázat znalost práv a povinností myslivecké stráže prostřednictvím složení písemného testu, který se zpravidla skládá z alespoň 20 otázek, přičemž pro úspěšné složení testu je zapotřebí, aby bylo správně odpovězeno alespoň na 75 % otázek. Dále navrhovaná osoba musí být pojištěna, je držitelem platného zbrojního průkazu i loveckého lístku. Osoba, navrhovaná do funkce myslivecké

³¹ Viz ust. § 12 odst. 3 písm. a) až c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³² Viz ust. § 12 odst. 5 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³³ Viz ust. § 12 odst. 4 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³⁴ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 27-28. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

³⁵ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 8. ISBN 80-902849-0-6.

stráže, musí být pojištěná, přičemž dané pojištění se vztahuje na odpovědnost za škodu na věci a na odpovědnost za škodu, způsobenou na zdraví, popřípadě usmrcením, které by byly zapříčiněny v rámci výkonu činnosti lovu zvěře. Jak zbrojní průkaz, tak i lovecký lístek jsou veřejnými listinami.³⁶

Rovněž je zapotřebí písemný souhlas fyzické osoby navrhované do funkce myslivecké stráže s ustanovením.³⁷ Závěrečnou podmínkou pro to, aby mohla být ustanovena do funkce stráže, je složení slibu tohoto znění: „*Slibuji, že jako myslivecká stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochrany myslivosti, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející myslivecké stráži.*“³⁸

2.3. Zrušení ustanovení myslivecké stráže

K zániku ustanovení mysliveckou stráží dochází v případech předepsaných zákonem. Mezi dané zákonem předepsané případy, které jsou upravené v ustanovení § 13 odst. 1 zákona o myslivosti, řadíme: úmrtí myslivecké stráže; zrušení ustanovení orgánem státní správy myslivosti, pakliže daná osoba již nesplňuje podmínky, předepsané zákonnou úpravou, nebo nevykonává funkci myslivecké stráže; uplynutí doby 10 let, na kterou byl vystaven průkaz myslivecké stráže; zánik nájmu honitby u osoby, která byla ustanovena na základě návrhu tohoto nájemce příslušné honitby a na závěr prostřednictvím oznámení o skončení výkonu funkce, které příslušník myslivecké stráže doručí orgánu státní správy myslivosti.

Orgán státní správy myslivosti je rovněž oprávněn zrušit ustanovení myslivecké stráže buď na základě vlastního podnětu, pokud příslušník myslivecké stráže jednal v rozporu se zákonem o myslivosti, nebo na základě obdrženého návrhu od uživatele honitby, na kterého se vztahuje zákonná povinnost takový návrh řádně odůvodnit.

Dále zákonná úprava ukládá povinnost orgánu státní správy myslivosti zrušit ustanovení myslivecké stráže tehdy, pakliže dané ustanovení bylo učiněno na podkladě nepravdivých nebo nesprávných údajů.

Okamžikem zániku ustanovení mysliveckou stráží má daná fyzická osoba, která dříve vykonávala funkci příslušníka myslivecké stráže, povinnost bez zbytečných průtahů odevzdat příslušnému ustanovujícímu správnímu orgánu, tj. orgánu státní správy myslivosti, jak průkaz myslivecké stráže, tak i služební odznak. Pokud by došlo ke smrti daného příslušníka

³⁶ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 28-29. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

³⁷ Viz ust. § 12 odst. 3 písm. i) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³⁸ Viz ust. § 12 odst. 3 písm. g) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

myslivecké strážce, na něž by se vztahovala povinnost odevzdat služební odznak i průkaz strážce, přechází povinnost je odevzdat dědicům, nebo na jiným osobám, které s nimi disponují.

2.4. Povinnosti myslivecké strážce

Taxativní výčet povinností, uložených fyzickým osobám, které vykonávají funkci myslivecké strážce, je upraven zákonem o myslivosti v ustanovení § 15. V průběhu výkonu své funkce jakožto úřední osoby jsou povinni příslušníci myslivecké strážce nosit na viditelné části svého oděvu služební odznak a prokazovat se průkazem myslivecké strážce, což je klíčovou podmínkou pro to, aby fyzická osoba mohla požívat zvýšené trestněprávní ochrany úřední osoby.³⁹ Prostřednictvím tohoto institutu je taktéž zprostředkována ochrana osob, vůči kterým je vykonávána pravomoc, před případným protiprávním jednáním osob, zastávajících funkci myslivecké strážce.⁴⁰

Další zákonnou povinností osob, vykonávajících funkci myslivecké strážce, je dohled nad dodržováním povinností, spojených s ochranou myslivosti. Ochranu myslivosti lze chápat jako souhrn činností, jejichž výkon zajišťují příslušníci myslivecké strážce. Mezi dané činnosti řadíme zejména ochranu zvěře před škodlivými zásahy lidí, před nepříznivými vlivy prostředí a v neposlední řadě před nakažlivými nemocemi. Rovněž pod tento termín lze zařadit ochranu mysliveckých zařízení, životních podmínek zvěře a nakonec zajištění klidu v honitbě.

Na příslušníky myslivecké strážce se vztahuje povinnost vyvíjet potřebné úsilí k tomu, aby nedocházelo k plašení zvěře, k rušení zvěře při hnízdění a kladení mláďat, aby se účinně předcházelo činnostem, které by mohly mít negativní vliv na život zvěře. Další povinností myslivecké strážce je vykonávat dohled nad tím, aby nedocházelo k poškozování a ničení napajedel, slanisek, popřípadě různých mysliveckých zařízení.

Mezi další zákonné povinnosti, uložené příslušníkům z řad myslivecké strážce, řadíme povinnost bez zbytečných průtahů oznamovat zjištěné nedostatky, škody, závady podle povahy věci buď ustanovujícímu orgánu, nebo uživateli honitby. Taktéž je možné danou oznamovací povinnost v neodkladných případech splnit obrácením se na orgány policie, popřípadě na příslušné orgány státní správy. Oznamovací povinnost nemá zákonem předepsanou formu. V případě neplnění této povinnosti je možné zrušit ustanovení myslivecké strážce.

³⁹ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 33-34. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

⁴⁰ K § 15 odst. 1 písm. a). ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 29. 4. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Dále se na mysliveckou stráž vztahuje obecná povinnost, uložená každému podle ustanovení § 8 odst. 2 zákona o myslivosti jednat tak, aby při výkonu své činnosti se předcházelo ohrožování či zraňování zvěře a poškozování jejich životních podmínek.

Závěrečnou povinností příslušníků myslivecké stráže je povinnost zabezpečit služební odznak a průkaz myslivecké stráže před zneužitím, odcizením a ztrátou. V případě, že by došlo ke zneužití, odcizení, nebo ke ztrátě služebního odznaku, nebo průkazu myslivecké stráže, se na příslušnou stráž vztahuje oznamovací povinnost danou skutečnost nahlásit orgánu, který jí je vydal. Lze tedy říct, že § 15 odst. 2 zákona o myslivosti v sobě zahrnuje dvě povinnosti, ukládané myslivecké stráži.⁴¹

2.5. Oprávnění myslivecké stráže

Myslivecké stráže mohou vykonávat jejich oprávnění jedině v rámci prostranství honitby, popřípadě honiteb, pro které byla příslušná stráž ustanovena. Oprávnění příslušníků myslivecké stráže jsou taxativně upravena v ustanovení § 14 zákona o myslivosti.

Na daném území, pro které byla stráž ustanovena, je myslivecká stráž oprávněna požadovat předložení loveckého lístku, potvrzení o povinném pojištění, předložení zbrojního průkazu, průkazu zbraně, nebo jiného vhodného legitimačního průkazu od osob, pohybujících se v honitbě buď se střelnou zbraní, anebo s jinou loveckou výzbrojí. Dané oprávnění se vztahuje jak na honební pozemky, tak i na nehonební pozemky, umístěné v rámci jejich obvodů. Prostřednictvím daného oprávnění příslušníci myslivecké stráže uskutečňují legitimování osob, přičemž uplatnění tohoto oprávnění není vázáno na jejich přistižení při páchání protiprávního jednání. Zákonná úprava tedy ukládá povinnost osobám, aby vyhověli výzvám nebo úkonům příslušníků myslivecké stráže dle ustanovení § 14 písm. d) zákona o myslivosti. V opačném případě by se daná fyzická osoba dopustila protiprávního jednání, které by se kvalifikovalo jako přestupek podle ustanovení § 63 odst. 1 písm. b) zákona o myslivosti, za který lze uložit pokutu do 30 000 Kč dle ustanovení § 63 odst. 3 zákona o myslivosti.

Dalším z oprávnění příslušníků myslivecké stráže je zastavení a prohlížení dopravních prostředků, taktéž i přepravovaných zavazadel na území honiteb a na účelových komunikacích v honitbě, pakliže existuje důvodné podezření, že přepravují či obsahují zvěř neoprávněně nabytou. Na základě těchto okolností je pak myslivecká stráž oprávněna požadovat předložení

⁴¹ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 37-38. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

dokladu o nabytí zvěře. Lze tedy shrnout, že pro uplatnění tohoto oprávnění je zapotřebí, aby byly naráz splněny obě zákonem uložené podmínky, tedy dané oprávnění lze uplatnit mysliveckou stráží za existence důvodného podezření v rámci území honitby a účelových komunikací v honitbě. V ustanovení § 14 odst. 3 zákona o myslivosti je uvedena další podmínka, vztahující se na realizaci daného oprávnění, která stanoví, že prohlídka zavazadel a dopravních prostředků je možná jen za účelem zjištění, zdali se v nich nenachází neoprávněně nabytá zvěř, prohlídka sledující jiný zájem není zákonem přípustná. Myslivecká stráž by měla při výkonu tohoto oprávnění brát na zřetel jak vlastní bezpečnost, tak i dalších osob, vůči nimž je dané oprávnění uplatňováno.⁴²

Pakliže osoba, vůči níž je prováděna kontrola, nemá doklad o nabytí zvěře, popřípadě má takový doklad, který se považuje za neplatný, mají příslušníci myslivecké stráže právo danou osobu zadržet a bez zbytečných průtahů přivolat orgán Policie ČR.⁴³ Pakliže by si fyzická osoba, vůči níž by byla prováděna kontrola, počínala tak, že by svým jednáním znemožňovala prohlídku přepravovaných zavazadel nebo by nesplnila svou povinnost uposlechnutí k zastavení dopravního prostředku, pak takové jednání lze kvalifikovat jakožto přestupek, za nějž je možné uložit pokutu do částky 30 000 Kč.⁴⁴

Příslušníci myslivecké stráže mají právo zadržet na území honitby osobu, která byla přistižena při neoprávněném lovu nebo při páchání jiných činností, které jsou v rozporu se zákonem o myslivosti. Dále je myslivecká stráž oprávněna zadržet v honitbě osobu se zakázanou loveckou výzbrojí, popřípadě osobu se střelnou zbraní, aniž by měla přistižená osoba oprávnění střelnou zbraň držet. Po zadržení přistižené osoby, která se dopustila tohoto protiprávního jednání, je myslivecká stráž povinna bez zbytečných průtahů takovou osobu odevzdat orgánu Policie ČR. Myslivecká stráž je povinna postupovat při zadržení osoby přistižené v souladu s ustanovením § 76 odst. 2 trestního řádu. Daného oprávnění by se mělo využívat tehdy, pakliže by to bylo nutné k zajištění důkazů, zamezení útěku nebo ke zjištění totožnosti přistižené osoby.

Je nutné dodat, že před samotným výkonem tohoto oprávnění je myslivecká stráž povinna zvážit okolnosti každého případu jednotlivě, společenskou škodlivost jednání, kterého se dopustila přistižená osoba. Tedy zadržení přistižené osoby by se mělo uplatňovat pouze v odůvodněných případech na základě předchozího vyhodnocení celé situace, jelikož se jedná

⁴² BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 41–46. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

⁴³ Viz ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁴⁴ Viz ust. § 63 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 63 odst. 3 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

o oprávnění mimořádné povahy, které představuje nejen významné omezení osobní svobody, ale i podstatný zásah do lidských práv. Pakliže myslivecká stráž vykoná toto oprávnění neoprávněně nebo neuváženě, může se svým jednáním dopustit trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle ustanovení § 329 trestního zákoníku.

Mezi další oprávnění příslušníků myslivecké stráže řadíme právo osobám vyjmenovaným v ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) a c) zákona o myslivosti odejmout chycenou, ulovenou, přepravovanou zvěř, střelnou zbraň, zakázanou loveckou výzbroj nebo loveckého psa či fretku, přičemž myslivecká stráž je rovněž oprávněna takové osoby vykázat z honitby. Na druhou stranu toto oprávnění ukládá příslušníkům myslivecké stráže povinnost sepsat úřední záznam o odnětí dané věci a vydat potvrzení o odnětí věci osobě, které byla daná věc odebrána. Následně je myslivecké strážce uložena zákonem povinnost odevzdat orgánu Policie ČR odňatou zakázanou loveckou výzbroj či odňatou střelnou zbraň bez zbytečných průtahů. Tedy na dané oprávnění se váží zároveň tři povinnosti, stanovené zákonem o myslivosti. Odňatá zvěř, která byla chycená, ulovená či přepravovaná, se předává uživateli honitby, totéž platí pro odebraného psa a fretku. Mezi náležitosti úředního záznamu o odnětí věci řadíme: kdo, kde, kdy jej sepsal; dále podrobnou identifikaci odebrané věci; dále uvedení totožnosti osoby, které byla daná věc odebrána; a v neposlední řadě v úředním záznamu musí být rovněž uveden důvod, proč došlo k odebrání věci. Odebráním věci mysliveckou stráží dochází k přechodu nebezpečí škody na věci na příslušnou mysliveckou stráž, která věc odebrala, do té doby, dokud nedojde k jejímu převzetí příslušným orgánem Policie ČR, nebo uživatelem honitby.

Dále mají příslušníci myslivecké stráže oprávnění usmrcovat toulavé psy, pronásledující zvěř v honitbě mimo vliv svého vedoucího, jestliže jsou vzdáleni více než 200 metrů od nejbližší nemovitosti, sloužící k bydlení. Pokud se daná nemovitost, sloužící k bydlení, nachází na oploceném pozemku, bude se vzdálenost počítat od jejího oplocení. Toto oprávnění nelze aplikovat na psy lovecké, ovčácké, služební, záchranářské a slepecké. Myslivecká stráž by měla daného oprávnění využívat jen v odůvodněných případech po předchozím pečlivém uvážení. Příslušníci myslivecké stráže mají taktéž právo usmrtit potulující se kočku v honitbě, jestliže je vzdálená více než 200 metrů od nejbližší nemovitosti, sloužící k bydlení, nebo od jejího oplocení.⁴⁵

Příslušníci myslivecké stráže jsou rovněž oprávněni k usmrcování zdivočelých hospodářských zvířat a volně pohybujících se zvířat z farmových chovů zvěře, pakliže je takto uniklá zvěř vzdálená více než 200 metrů od hranice nehonebního pozemku příslušné farmy, na

⁴⁵ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 46-51. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

základě předchozího oznámení příslušnému obecnímu úřadu.⁴⁶ Zákonná úprava nestanoví formu, kterou má mít dané oznámení. Myslivecká stráž je oprávněna usmrtit zvíře, pakliže osoba, které bylo učiněno oznámení, vysloví souhlas s usmrcením zvířete. Do té doby, než daná osoba vysloví s usmrcením souhlas, se vztahuje na příslušníky myslivecké stráže povinnost vyčkat s usmrcením zvířete.⁴⁷ Následně myslivecká stráž musí o tom informovat vlastníka usmrceného zvířete bez zbytečných průtahů a povědět mu, kde došlo k usmrcení zvířete, případně jej na dané místo doprovodit, jestliže je vlastník znám. Tatáž informační povinnost platí i pro případy, kdy myslivecká stráž usmrtila kočku a psa.⁴⁸

Mezi další oprávnění myslivecké stráže řadíme podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. f) zákona o myslivosti usmrcování živočichů, jejichž počty je třeba regulovat. Ve vyhlášce Ministerstva zemědělství ČR č. 454/2021 Sb. je upraven jejich výčet, přičemž danými živočichy jsou ondatra pižmová, psík mývalovitý, mýval severní, husice nilská, norek říční a americký. Mimo jiné dané živočichy jsou oprávněni usmrcovat uživatelé honiteb, myslivečtí hospodáři, popřípadě myslivci na základě povolenky k lovu, kterou jim vydá uživatel honitby.⁴⁹

Dále je myslivecká stráž oprávněna v odůvodněných případech se obrátit na orgány Policie ČR s žádostí o pomoc nebo součinnost, pokud sama není schopna zajistit splnění vlastních povinností jí uložených zákonem.⁵⁰

Jedním z klíčových oprávnění myslivecké stráže je projednávání přestupků, upravených zákonem o myslivosti, příkazem na místě.⁵¹

A na závěr jsou příslušníci z řad myslivecké stráže oprávněni vstupovat na pozemky, nacházející se na území honiteb, pakliže je to nezbytně nutné k zajištění výkonu funkce, přičemž dané právo se vztahuje nejen na honební pozemky, ale v odůvodněných případech i na nehonební pozemky.⁵²

⁴⁶ Viz ust. § 14 odst. 1 písm. g) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁴⁷ K § 14 odst. 1 písm. g). ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 3. 5. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁸ Viz ust. § 14 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁴⁹ Waic, V. *Druhy živočichů vyžadujících regulaci*. In: cmmj.cz. Online. 16. 12. 2021. [Citováno 3. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/druhy-zivocichu-vyzadujících-regulaci/>.

⁵⁰ Viz ust. § 14 odst. 1 písm. h) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁵¹ Viz ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁵² BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 54. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

2.6. Postavení myslivecké stráže

Na základě ustanovení § 127 odst. 1 písm. i) trestního zákoníku fyzická osoba vystupuje v postavení úřední osoby, pakliže byla ustanovena příslušníkem myslivecké stráže a plní úkoly státu či společnosti prostřednictvím pravomocí, které jí byly svěřeny zákonem. Tedy příslušníci myslivecké stráže jsou zmocněni zákonnou úpravou k autoritativnímu rozhodování o právech i povinnostech fyzických a právnických osob.⁵³

Rovněž můžeme dodat, že *myslivecká stráž je veřejnou funkcí ve smyslu čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod*. Dále oproti jiným veřejným strážím jsou na příslušníky myslivecké stráže kladeny podstatně přísnější podmínky pro jejich ustanovení, neboť na rozdíl od ostatních stráží jim zákon umožňuje používat zbraň při zastávání jejich funkce, avšak myslivecká stráž nesmí použít zbraň jako donucovací prostředek vůči jiným osobám. Dané přísnější podmínky, ukládané myslivecké stráži pro její ustanovení, mají nahrazovat chybějící kontrolní mechanismy, jejichž zavedení by bylo přinejmenším potřebné vzhledem k povaze některých z jejich oprávnění.⁵⁴ Dále lze uvést, že příslušníci myslivecké stráže mají postavení specifického orgánu veřejné správy při provádění své funkce.⁵⁵

2.7. Historie myslivecké stráže

Institut mysliveckých stráží má na území ČR poměrně hluboké historické kořeny, přičemž osoby, které zastávaly tuto funkci za účelem zajištění ochrany na úseku myslivosti, byly napříč vývojem právní úpravy, věnující se této oblasti, označovány odlišně. Dané osoby měly na starost dohled nad výkonem lovu, tj. honebního práva, který neměl vybočovat z mezí zákona.

Počátek legislativního vývoje tohoto institutu lze spatřovat v nařízení Ministerstva vnitra a spravedlnosti č. 4/1854 ř. z., na základě něhož byly ustanovovány osoby k ochranné službě, které měly na starost zajištění ochrany myslivosti. Dále bylo zásadním krokem ve vývoji legislativy, týkající se institutu myslivecké stráže, vyhlášení honebního zákona pro Čechy č. 49/1866 čes. z. z., jenž v sobě zahrnoval výčet osob, souhrnně označovaných jako *osoby myslivecké a pod přísahu vzaté*, které prováděly kontrolu ochrany myslivosti.

⁵³ K § 127 odst. 1 bod 5. DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 5. 5. 2022]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16-1.

⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 50/2000.

Dále vládním nařízením č. 128/1941 Sb. byl nově zakotven *přísežný myslivecký ochranný personál*, přičemž vládní nařízení č. 311/1942 Sb. upravovalo, za jakých podmínek osoba nabývá i pozbývá oprávnění, které by jí umožňovalo vystupovat v postavení přísežného mysliveckého ochranného personálu.

Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti byl prvním normativním právním aktem, který definoval pojem myslivosti. Tento zákon zavedl, že na území honitby má na starost ochranu myslivosti *bud' k tomu ustanovený a úředně potvrzený přísežný myslivecký personál ochranný, v dalším myslivecký hajný, nebo myslivecký hospodář, vyhovuje-li podmínkám stanoveným pro vzetí do přísahy pro ochrannou službu mysliveckou.*

Na závěr je zapotřebí zmínit zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, který ukládal každému uživateli honitby povinnost navrhnout pro každých 500 ha honitby ustanovení myslivecké stráže místně příslušnému okresnímu úřadu. Dále v tomto zákoně bylo poprvé použito označení „myslivecká stráž“ pro osoby, zajišťující kontrolu nad dodržováním povinností, spojených s ochranou myslivosti, které bylo převzato současnou právní úpravou.⁵⁶

⁵⁶ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 5-6. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

3. Lesní stráž

3.1. Současná právní úprava

Dle lesního zákona se řídí právní úprava práv a povinností příslušníků lesní stráže, přičemž se na ně dále vztahuje vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže (dále jen „vyhláška č. 101/1996 Sb.“).⁵⁷

Hlavním úkolem příslušníků lesní stráže je výkon ochranné služby v lesích v rámci obecného užívání lesa občany. Dále jsou příslušníci lesní stráže v odůvodněných případech oprávněni zasáhnout proti každému jednání při obecném užívání lesa, které by mohlo mít za následek poškození nebo ohrožení lesa.⁵⁸ V současné právní úpravě došlo k výraznému omezení práv a povinností příslušníků lesní stráže oproti té předchozí.⁵⁹

Obecným užíváním lesů se rozumí, že každý je oprávněn vstupovat na vlastní nebezpečí do lesa, sbírat tam lesní plody a suchou klest, ležící na zemi, pro vlastní potřebu, přičemž se na každého zároveň vztahuje povinnost se chovat tak, aby se svým jednáním nedopouštěl poškozování a narušování lesního prostředí. Dále se na každého vztahuje povinnost uposlechnout pokynů vlastníka lesa, nebo nájemce lesa a jeho zaměstnanců.⁶⁰ *Ochrannou službou v lesích se (ve smyslu ustanovení § 38 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů) rozumí obecný dohled nad chováním fyzických osob, které zákon ještě podle dříve používané terminologie označuje slovem občan, při obecném užívání lesa veřejností. Jde tedy především o běžné návštěvníky lesa.*⁶¹

Obecné užívání lesů, popřípadě užívání lesů veřejností je právo, které je veřejnoprávním omezením vlastnického práva, také by bylo možné jej posuzovat i jako věcné břemeno, zřízené na základě zákona. Dané právo se vztahuje na všechny lesy bez ohledu na jejich vlastníka. Osoby, vstupující do lesa, jsou rovněž povinny uposlechnout pokynů příslušníků lesní stráže.

Termínem „vstup do lesa“ se rozumí pouze samotný vstup, v žádném případě nelze daný termín vykládat jako vjezd do lesa. Dále pojem „na vlastní nebezpečí“ je nutné vykládat

⁵⁷ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 19-20. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

⁵⁸ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 63. ISBN 80-902849-0-6.

⁵⁹ tamtéž; str. 65.

⁶⁰ Viz ust. § 19 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁶¹ K § 38 odst. 1 DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 9. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

tak, že vlastník lesa neponese právní odpovědnost za vzniklé škody na zdraví a majetku osoby, která vstupuje do lesa.⁶²

Mimo jiné inspektoři České inspekce životního prostředí vystupují při výkonu své funkce rovněž v postavení veřejné stráže, konkrétně jakožto lesní stráž,⁶³ přičemž jsou oprávněni k ukládání pokut za zjištěné přestupky nejen podle zákona o České inspekci životního prostředí,⁶⁴ ale i podle lesního zákona, a to příkazem na místě.⁶⁵ Inspektoři jsou pověřeni nejen plněním úkolů České inspekce životního prostředí,⁶⁶ ale i výkonem ochranné služby v lesích v rámci obecného užívání lesa občany.⁶⁷

3.2. Podmínky pro ustanovení lesní stráže

Lesní zákon v ustanovení § 38 odst. 3 uvádí řadu podmínek, které musí být současně splněny fyzickou osobou z toho důvodu, aby daná fyzická osoba mohla být ustanovena do funkce lesní stráže.

Orgán státní správy lesů ustanoví fyzickou osobu do funkce lesní stráže buď na základě návrhu vlastníka lesa, popřípadě z vlastního podnětu, dále orgán státní správy lesů uvede v průkazu příslušníka lesní stráže obvod její působnosti dle ustanovení §38 odst. 2 lesního zákona.

Ustanovujícím orgánem státní správy lesů se rozumí: obecní úřad obce s rozšířenou působností, pakliže lesní stráž vykonává svou službu jen v rámci jejího správního obvodu; krajský úřad, pakliže lesní stráž vykonává svou službu na území, které přesahuje správní obvod obce s rozšířenou působností; Ministerstvo zemědělství ČR, pakliže lesní stráž vykonává svou službu na území více krajů; Ministerstvo životního prostředí ČR, pakliže lesní stráž vykonává svou službu na území lesů v rámci národních parků; a na závěr Vojenský lesní úřad, pakliže lesní stráž vykonává svou službu na území vojenských lesů, jež spadají do působnosti Ministerstva obrany ČR.⁶⁸

⁶² K § 19 odst. 1. DVORÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 9. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶³ Viz ust. § 7 odst. 2 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

⁶⁴ Viz ust. § 8 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

⁶⁵ Viz ust. § 39 odst. 2 písm. e) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁶⁶ Viz ust. § 1 odst. 5 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

⁶⁷ Viz ust. § 38 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁶⁸ K § 38 odst. 2. DVORÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 9. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Mezi dané podmínky, které jsou ukládané lesním zákonem pro osoby, ucházející se o funkci lesní strážce, řadíme, že daná fyzická osoba je občanem ČR, starším 21 let, který musí být svéprávný.

Prostřednictvím občanského průkazu se ověřuje věk, občanství a svéprávnost. Rovněž daná fyzická osoba, navrhovaná do funkce lesní strážce, musí být bezúhonná, zdravotně způsobilá pro to, aby mohla být ustanovena do funkce.⁶⁹

Za zdravotně způsobilou je možné považovat fyzickou osobu tehdy, pakliže zdravotní stav navrhované osoby nevyklučuje středně velkou až velkou fyzickou zátěž, neomezuje pohyb v nerovném terénu a pobyt v přírodě. Podmínka zdravotní způsobilosti osoby, navrhované do funkce lesní strážce, nebude splněna, jestliže navrhovaná osoba trpí kolapsovými stavy, má sníženou orientační schopnost, popřípadě trpí onemocněními neslučitelnými s výkonem funkce lesní strážce.⁷⁰

Zdravotní způsobilost se doloží posudkem od zvoleného praktického lékaře, u něhož je osoba, ucházející se o funkci lesní strážce, registrována k léčebné péči.⁷¹ Podmínku bezúhonnosti posuzuje ustanovující orgán státní správy lesů, a to vyžádáním výpisu z evidence rejstříků trestů.⁷² Lze tedy shrnout, že na posuzování podmínky bezúhonnosti se nebude aplikovat právní úprava, obsažená v ustanovení § 9 odst. 2 vyhlášky č. 101/1996 Sb., neboť podle novelizovaného ustanovení § 38 odst. 7 lesního zákona nebude výpis z evidence Rejstříků trestů opatřovat uchazeč, nýbrž sám orgán státní správy lesů.⁷³

Dále osoba, navrhovaná do funkce lesní strážce, je povinna prokázat znalost práv a povinností, kterou zákon ukládá příslušníkům lesní strážce, před zaměstnancem příslušného orgánu státní správy lesů.

Daná osoba prokáže tyto znalosti úspěšným zakončením jak písemného testu, tak i ústního pohovoru. Pro úspěšné absolvování písemného testu, který se skládá z 20 otázek, musí mít uchazeč správně vyhodnocených alespoň 15 otázek. Po úspěšném zakončení písemného testu je uchazeč následně připuštěn k ústnímu pohovoru. Písemný test i ústní pohovor je možné absolvovat pouze dvakrát, pokud uchazeč neprokázal znalost práv a povinností lesní strážce.⁷⁴

⁶⁹ K § 38 odst. 3. DVORÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 9. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁰ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 19. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

⁷¹ Viz ust. § 9a odst. 2 vyhlášky Ministerstva zemědělství ČR č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce.

⁷² Viz ust. § 38 odst. 8 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁷³ K § 38 odst. 8. DVORÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 9. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁴ Viz ust. § 9b odst. 3 až 6 vyhlášky Ministerstva zemědělství ČR č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce.

Závěrečnou podmínkou pro uchazeče je složení slibu před orgánem státní správy lesů tohoto znění: „*Slibuji, že jako lesní stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochranné služby v lesích, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející lesní stráži.*“⁷⁵

Služební odznak i průkaz lesní stráže bude vydán ustanovené lesní stráži po složení slibu příslušným orgánem státní správy lesů, přičemž tento orgán rovněž vede evidenci lesní stráže, ve které jsou taktéž evidovány služební průkazy a odznaky příslušníků lesní stráže.⁷⁶

Orgán státní správy lesů není povinen na základě žádosti osoby, ucházející se o funkci lesní stráže, zahájit řízení, pakliže se nejedná o návrh vlastníka lesa.⁷⁷

Pakliže dojde ke změně některých z podmínek, uvedených v ustanovení § 38 odst. 3 lesního zákona, ukládá tento zákon příslušníkům lesní stráže povinnost neprodleně o tom informovat orgán státní správy lesů do 30 dní.⁷⁸

3.3. Zrušení ustanovení lesní stráže

Ke zrušení ustanovení lesní stráže je povinen orgán státní správy lesů, který danou stráž ustanovil, a to v řízení, zahájeném z úřední povinnosti. Vzhledem k tomu, že zákonná úprava, týkající se zrušení ustanovení lesní stráže, neobsahuje výslovný zákaz aplikace obecných předpisů, upravujících správní řízení, bude se tedy zrušení ustanovení lesní stráže provádět formou správního rozhodnutí.

Ustanovení lesní stráže bude zrušeno ustanovujícím orgánem státní správy lesů, pokud fyzická osoba již nespĺňuje podmínky předepsané zákonem podle ustanovení § 38 odst. 3 lesního zákona, přičemž změna je možná pouze u bezúhonnosti, zdravotní způsobilosti a svéprávnosti.

Dále ke zrušení ustanovení lesní stráže může dojít buď na základě návrhu vlastníka, nebo na základě vlastního podnětu ustanovujícího orgánu státní správy lesů i z jiných důvodů, než které jsou vyjmenovány v zákoně, přičemž ke zrušení ustanovení lesní stráže může dojít i na základě žádosti ustanovené lesní stráže. K zániku ustanovení lesní stráže dochází taktéž smrtí dané fyzické osoby, která dříve vykonávala funkci lesní stráže, přičemž orgán státní

⁷⁵ Viz ust. § 38 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁷⁶ K § 38 odst. 4. DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 10. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁷ tamtéž; k § 38 odst. 2.

⁷⁸ Viz ust. § 38 odst. 5 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

správy lesů by za těchto okolností měl vyzvat osoby k vydání průkazu i odznaku lesní stráže po pozůstalém, pokud s ním sdílely společnou domácnost.⁷⁹

Mezi další důvody pro zrušení ustanovení lesní stráže řadíme situaci, kdy fyzická osoba přestala vykonávat funkci lesní stráže. Ke zrušení ustanovení lesní stráže je povinen orgán státní správy lesů rovněž tehdy, pakliže se prokáže, že ustanovení fyzické osoby do funkce lesní stráže bylo provedeno podle nesprávných údajů.

Fyzické osobě zákon ukládá povinnost odevzdat bez zbytečných průtahů jak služební odznak, tak i průkaz lesní stráže příslušnému orgánu státní správy lesů, pakliže zrušil její ustanovení do funkce lesní stráže.⁸⁰

3.4. Povinnosti lesní stráže

Na příslušníky lesní stráže se vztahuje zákonem uložená povinnost při výkonu jejich činnosti nosit na viditelné části jejich oděvu služební odznak a taktéž jim zákonná úprava ukládá povinnost se prokazovat prostřednictvím průkazu lesní stráže.⁸¹ Lesní stráž se prokazuje průkazem lesní stráže, neboť tímto způsobem je umožněno osobě, podrobené kontrole, které se příslušník lesní stráže prokazuje, nahlédnout do onoho průkazu stráže, což umožní dané osobě identifikovat, že se skutečně jedná o průkaz lesní stráže a že daná fyzická osoba je veřejnou stráží.⁸² Kontrolované osobě je povinen příslušník lesní stráže dát možnost si přečíst, případně si zapsat číslo, stanovené na služebním odznaku. Lesní stráž je rovněž uložena povinnost zabezpečit jak služební odznak, tak i průkaz lesní stráže před odcizením, ztrátou či zneužitím, ačkoliv to zákonná úprava v ustanovení § 39 odst. 1 lesního zákona výslovně nestanoví. V případě ztráty služebního odznaku či průkazu stráže je stráž povinna o tom ihned informovat ustanovující orgán státní správy lesů.⁸³

Na příslušníky lesní stráže se rovněž vztahuje oznamovací povinnost na základě zákona, podle které jsou povinni neprodleně oznamovat zjištěné nedostatky, škody i závady. Oznámení bude učiněno v závislosti na povaze a závažnosti zjištěných nedostatků, a to vlastníkovvi lesa, nebo uživateli lesa, anebo ustanovujícímu orgánu stráže, případně policejnímu orgánu.⁸⁴

⁷⁹ K § 38 odst. 6. DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 10. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸⁰ Viz ust. § 38 odst. 6 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁸¹ Viz ust. § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁸² STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 65. ISBN 80-902849-0-6.

⁸³ tamtéž; str. 16-17.

⁸⁴ Viz ust. § 39 odst. 1 písm. c) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

Príslušníci lesní strážie mají rovněž zákonem uloženou povinnost bez zbytečných průtahů buď policejním orgánům, nebo státnímu zástupci oznamovat skutečnosti, nasvědčující spáchání trestného činu.⁸⁵ Daná povinnost se vztahuje na příslušníky lesní strážie, neboť při výkonu své funkce vystupují v postavení úřední osoby a stejně tak, jako státní orgány, zabezpečují výkon veřejnoprávních kompetencí. Dále lze uvést, že oznamovací povinnost, ukládaná na základě lesního zákona, se týká veškerých zjištěných škod, závad a nedostatků, tedy oznamovací povinnost není ohraničená na škody, závady a nedostatky vymezené v ustanoveních § 19 až 20 tohoto zákona.⁸⁶

A na závěr nejdůležitější povinností fyzických osob, zastávajících funkci lesní strážie, je zajišťovat výkon dohledu nad dodržováním povinností, spojených s obecným užíváním lesů, které jsou vymezeny v ustanoveních § 19 až 20 lesního zákona.⁸⁷

3.5. Oprávnění lesní strážie

Výčet oprávnění, který zákon přiznává příslušníkům lesní strážie, nalezneme v ustanovení § 39 odst. 2 písm. a) až g) lesního zákona. Příslušníci lesní strážie jsou oprávněni projednávat přestupky, vymezené v ustanovení § 53 lesního zákona, prostřednictvím příkazu na místě.⁸⁸ Pakliže dojde k uložení pokuty lesní strážii, lesní stráž je povinna vydat osobě, dopustivší se přestupku, příkazový blok, jehož podepsáním osobou obviněnou se stává příkaz na místě ihned pravomocným. Celní úřad vydává příkazové bloky lesní strážii.⁸⁹ Pokutu lze uložit do částky 10.000 Kč, přičemž u mladistvého do částky 2.500 Kč, pokud není podnikatelem.⁹⁰

Mezi daná oprávnění rovněž řadíme právo lesní strážie zjišťovat totožnost osoby, pakliže se daná osoba dopustila jednání v rozporu s tímto zákonem při obecném užívání lesa.⁹¹ Nezbytnou podmínkou pro uplatnění tohoto oprávnění lesní strážii je, že daná osoba, vůči níž

⁸⁵ Viz ust. § 8 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁸⁶ K § 39 odst. 1. DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 11. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸⁷ Viz ust. § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁸⁸ Viz ust. § 39 odst. 2 písm. e) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁸⁹ K § 39 odst. 2. DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 11. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁰ Viz ust. § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁹¹ Viz ust. § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

zasahuje příslušník veřejné stráže, byla přistižena při protiprávním jednání, neboť tohoto oprávnění lze využívat jen v odůvodněných případech na základě zákona.⁹²

Pakliže se příslušník lesní stráže ocitne v situaci, kdy nebude schopný splnit vlastními silami i prostředky zákonem mu uložené povinnosti, je oprávněn se obrátit na policejní orgány s žádostí o pomoc nebo součinnost podle ustanoví § 39 odst. 2 písm. g) lesního zákona. Příslušník lesní stráže by měl před samotným obrácením se na policejní orgány, které jsou zpravidla mnohem lépe vybavené jak z hlediska materiálního, tak i kompetenčního pro řešení konfliktních situací, zvážit, zdali využití tohoto oprávnění bude přiměřené vzhledem k povaze a závažnosti protiprávního jednání přistižené osoby.⁹³

Dále prostřednictvím zákona č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů, došlo k rozšíření pravomocí příslušníků lesní stráže a stráže přírody, které nabylo účinnosti 1. 1. 2022. Důvodem pro přijetí nových pravomocí výše zmíněných veřejných stráží byla nutnost je vybavit účinnějšími pravomocemi, které by navýšily jejich úspěšnost z hlediska vymahatelnosti některých rozhodnutí a možnosti postihnouti osob, přistižených při páčání protiprávního jednání, majícího negativní vliv na přírodu. Vzhledem k rostoucímu trendu turismu a i ke zvyšování případů, kdy dochází k porušování povinností neukázněnými návštěvníky, bylo žádoucí rozšíření pravomocí jak lesní stráže, tak i stráže přírody. Příslušníkům lesní stráže tedy přibýly 3 nové pravomoci a u jedné došlo k jejímu upřesnění.

Mezi nová oprávnění příslušníků lesní stráže řadíme jejich právo žádat předložení výjimky či souhlasu od kontrolované osoby v souvislosti s výkonem dohledu podle ustanovení § 39 odst. 1 písm. b) lesního zákona, které vydal vlastník lesa pro konkrétní činnost.

Dále jsou nově příslušníci lesní stráže oprávněni k zastavování motorových vozidel, přičemž pro uplatnění tohoto oprávnění je nutné, aby byla splněna podmínka existence důvodného podezření, že osoba, užívající motorové vozidlo, se dopouští jednání v rozporu s lesním zákonem. Oproti myslivecké stráži nejsou příslušníci z řad lesní stráže nadáni oprávněním prohlížet ani dopravní prostředky, ani přepravovaná zavazadla.

Příslušníci lesní stráže jsou rovněž nově oprávněni k zadržení osob, které byly přistiženy při páčání protiprávního jednání při obecném užívání lesa, pakliže je to nezbytně nutné ke zjištění totožnosti osoby, vůči níž je zásah lesní stráží uskutečňován, přičemž lesní stráž zákon

⁹² STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 18. ISBN 80-902849-0-6.

⁹³ K § 39 odst. 2. DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 12. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ukládá na druhou stranu povinnost bez zbytečných průtahů buď přivolat policejní orgány, anebo zadrženou osobu předvést před policejní orgány.

Dalším novým oprávněním lesní strážce je právo pořizovat zvukový, obrazový či jiný záznam jednak věcí a osob na veřejně přístupných místech, jednak záznam o průběhu úkonu, pakliže je to nezbytně nutné pro splnění povinnosti, uložené zákonem příslušné lesní strážci. Pro uplatnění tohoto oprávnění není zapotřebí souhlasu kontrolované osoby, neboť se jedná o realizaci zákonné licence k úředním účelům. V žádném případě není možné toto oprávnění vykládat jako pravomoc, umožňující utajované pořizování ať už zvukových, obrazových či jiných záznamů.⁹⁴

3.6. Postavení lesní strážce

Řádným předpokladem pro efektivní výkon funkce příslušníkem lesní strážce by měla být jeho schopnost umět komunikovat s vlastníkem lesa, neboť případné rozpory mezi vlastníkem lesa a lesní strážci mohou být důvodem pro zrušení jeho funkce. Tyto rozpory mezi vlastníkem lesa a lesní strážci tedy lze subsumovat pod termín „jiné důvody“ jakožto důvod pro zrušení ustanovení funkce lesní strážce.⁹⁵

Ačkoliv lesní zákon svěřuje příslušníkům lesní strážce významná oprávnění, jejich výkon v praxi, zejména z hlediska vymahatelnosti, bývá mnohdy problematický. Lze říci, že úspěšnost vymahatelnosti některých rozhodnutí příslušníky lesní strážce se odvíjí od míry respektu ze strany osob, vůči kterým jsou prováděny zásahy z titulu jejich protiprávního jednání.⁹⁶

Dalším faktorem, ovlivňujícím činnost a postavení lesní strážce, je nedostatek informovanosti veřejnosti, ať už o institutu lesní strážce, nebo o tom, jak se má veřejnost chovat v lesích. Dále v posledních letech narůstá počet i intenzita útoků, směřovaných proti veřejným strážím obecně. Rovněž některé z pravomocí, jako třeba oprávnění řešit přestupky příkazem na místě, nepožívají mezi příslušníky lesní strážce velké oblíbenosti. Taktéž je současná právní úprava vnímána příslušníky z řad lesních strážcí jako nevyhovující, zastaralá.⁹⁷

⁹⁴ JELÍNKOVÁ, J. *Posílení pravomocí strážce přírody a lesní strážce v rámci tzv. antiinvazní novely*. In: Časopis Ochrana přírody. Online. Praha: Nakladatelství Environs. Vol 76 (2021), No 5, str. 30-32. [Citováno 15. 5. 2022]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/posileni-pravomoci-straze-prirody-a-lesni-straze-v-ramci-tzv-antiinvazni-novely/>.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2007, sp. zn. 8 As 14/2006-70.

⁹⁶ K § 39 odst. 2. DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 19. 5. 2022]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁷ Ing. Libor Krček, interview s lesní strážci. Orlické Záhoří dne 24. 3. 2022

3.7. Historie lesní stráže

Počátek vývoje tohoto institutu, který má na území ČR poměrně dlouhodobou historickou tradici, je možné spatřovat ve vydání císařského patentu č. 250/1852 ř. z., na jehož základě byla stanovena povinnost státu zajišťovat výkon dohledu nad lesy. Dále prostřednictvím tohoto patentu a za zmocnění ministerstva orby byla příslušná místodržitelství oprávněna k ustanovování zemských lesních inspektorů, tj. fyzických osob, které byly pověřeny výkonem dohledu nad prováděním lesního zákona a rovněž měly za úkol sledovat poměry v lesích. Tedy zemské lesní inspektory lze považovat za předchůdce lesní stráže, neboť se rovněž jednalo o fyzické osoby, které byly zmocněny k výkonu dohledu nad ochranou lesa.

Zákon č. 82/1918 Sb., o prozatímní ochraně lesů nepřímo navazoval na úpravu, obsaženou v císařském patentu č. 250/1852 ř. z., který ukládal povinnost příslušníkům z řad lesní inspekce zajišťovat dozor nad prováděním tohoto zákona. Zajišťovat dohled nad dodržováním zákona č. 82/1918 Sb. mohli rovněž i důvěrníci z řad praktických lesníků, kteří byli ustanovováni do funkce jmenováním okresními hejtmany po předchozí dohodě se zemskou lesní inspekcí.

Dále zákonem č. 125/1927 Sb., o organizaci politické správy byla nahrazena dřívější lesní inspekce lesní službou dohlédací. Příslušníci z řad lesní služby dohlédací byli pověřeni v zásadě stejnými úkoly jako lesní inspekce, zároveň však nad rámec toho byli povinni zajišťovat plnění agendy zrušených okresních technických znalců lesních pro obecní lesy. Za období protektorátu Čechy a Morava byly na základě vládního nařízení č. 229/1942 Sb., kterému předcházelo neméně významné vládní nařízení č. 178/1940 Sb., o odborné službě lesní, lesní dohlédací obvody nahrazeny lesními dohlédacími úřady, přičemž model lesní dohlédací služby byl přizpůsoben systému, který byl platný za období nacistické okupace Čech a Moravy v Německu.

Poté zákonem č. 166/1960 Sb., o lesích a o lesním hospodářství byla změněna lesní dohlédací služba na Státní péči o lesy. Rovněž prostřednictvím tohoto zákona došlo k výraznému zásahu do již tak výrazně omezených vlastnických práv nestátních majitelů lesů v duchu socialistického státního zřízení.

Dalším krokem v rámci legislativního vývoje institutu lesní stráže bylo přijetí zákona č. 61/1977 Sb., o lesích, který v sobě neobsahoval právní úpravu pojmu vlastnictví, čímž došlo k definitivnímu popření vlastnických práv, rovněž neobsahoval úpravu, věnující se lesní strážci.

Teprve zákonem č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, byla zavedena lesní stráž, jejíž úprava byla obsažena v ustanovení § 24 v části

čtvrté tohoto zákona, na jehož základě byli příslušníci lesní stráže, oproti současné právní úpravě, oprávněni k nošení a použití zbraně.⁹⁸

⁹⁸ BLUĐOVSKÝ, Z. *Obhospodařování malých lesích majetků III*. In: Časopis Lesnická práce. Online databáze. Kostelec nad Černými lesy: Nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce. Vol 79 (2000), No 11, str. 512-513. [Citováno 20. 5. 2022]. ISSN 0322-9254. Dostupné z: <http://lmda.silvarium.cz/view/uuid:c604d098-be3e-4209-b0f4-69417b8fc5d7?page=uuid:f0e674d9-c55e-11e4-ac60-001b63bd97ba>.

4. Rybářská stráž

4.1. Současná právní úprava

Základním právním předpisem, upravujícím práva a povinnosti, uložené příslušníkům rybářské stráže, je zákon o rybářství, přičemž tento zákon provádí vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), (dále jen „vyhláška č. 197/2004 Sb.“).

Hlavním posláním příslušníků rybářské stráže je zajištění ochrany rybářství. Termínem „ochrana rybářství“ se rozumí zajištění ochrany rybářských zařízení, dále ochrana ryb, včetně jiných vodních živočichů, jak před škodlivými zásahy lidí, tak i před nepříznivými vlivy a v neposlední řadě zajištění kontroly nad dodržováním zásad řádného výkonu rybářského práva.⁹⁹ Dále se příslušníci rybářské stráže účastní významným způsobem na ochraně rybníkářství, kde při zajištění ochrany rybochovných zařízení rovněž požívají ochrany úřední osoby před případnými pytláky.¹⁰⁰ Samotný výkon rybářského práva je možné uskutečňovat pouze v rámci tzv. rybářského revíru.¹⁰¹ Pojmem „rybářský revír“ se zákonnou úpravou označuje část vodního útvaru povrchových vod, jejíž výměra činí alespoň 500 m² souvislé vodní plochy, umožňující život jak rybí obsádky, tak i vodních organismů. Vznik rybářského revíru je podmíněn vyhlášením rozhodnutí příslušného orgánu státní správy rybářství.¹⁰²

Zákonná úprava ukládá povinnost všem uživatelům rybářských revírů¹⁰³ navrhnout ustanovení rybářské stráže pro účely zajištění ochrany rybářství. Pakliže by uživatel revíru nesplnil svou zákonnou povinnost navrhnout ustanovení rybářské stráže, jeho jednání by bylo nutné kvalifikovat jako přestupek podle ustanovení § 30 odst. 3 písm. e) zákona o rybářství, za nějž by bylo možné uložit pokutu do částky 30 000 Kč podle odst. 6 výše zmíněného ustanovení. Naproti tomu subjektům, hospodařícím na rybochovných zařízeních, zákonná úprava přiznává oprávnění, nikoliv však povinnost, podat návrh na ustanovení rybářské stráže.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností je orgánem, příslušným pro odvolání, zrušení, ustanovení i pro vymezení okruhu působnosti fyzické osoby, navrhované do funkce rybářské

⁹⁹ K § 16. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 23. 5. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁰ tamtéž; k § 12.

¹⁰¹ Viz ust. § 6 odst. 1 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹⁰² Viz ust. § 2 písm. e) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹⁰³ Tj. osoba oprávněná k výkonu rybářského práva podle ust. § 9 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

stráže podle místa trvalého bydliště dané osoby. Tento orgán je rovněž povinen vést evidenci ustanovených rybářských stráží v rámci jeho obvodu a ustanovené stráží vydává průkaz i odznak rybářské stráže. Dále je rybářskému orgánu, který vede evidenci nebo byl příslušným k ustanovení rybářské stráže, zákonem přiznáno oprávnění, na jehož základě je zmocněn přinejmenším jednou za pět let provést kontrolu, zdali daný člen rybářské stráže nepřestal splňovat zákonem stanovené předpoklady pro výkon své funkce.¹⁰⁴

4.2. Podmínky pro ustanovení rybářské stráže

Předpoklady pro výkon funkce rybářské stráže jsou upraveny jak v zákoně o rybářství, který stanoví taxativní výčet požadavků, kladených na fyzickou osobu v § 14. odst. 2 tohoto zákona, ucházející se o funkci rybářské stráže, tak i ve vyhlášce č. 197/2004 Sb. Na samotný proces ustanovení osoby do pozice rybářské stráže nebude aplikovat úprava obsažená v zákoně č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“) dle ustanovení § 14 odst. 8 zákona o rybářství.

Fyzická osoba, která je navrhovaná do funkce rybářské stráže, musí splňovat řadu zákonem předepsaných podmínek. Mezi dané podmínky řadíme bezúhonnost, dosažení věku 21 let a svéprávnost dané osoby. Vzhledem k tomu, že funkci veřejných stráží mohou zastávat pouze osoby fyzické, nikoliv právnické, poslední věta obsažená v ustanovení § 14 odst. 7 zákona o rybářství, se jeví přinejmenším jakožto matoucí i nevyhovující.¹⁰⁵ Trestní bezúhonnost osoby se prokazuje jednak prostřednictvím výpisu z Evidencie rejstříků trestů, který si vyžádá obecní úřad obce s rozšířenou působností, příslušný k ustanovení stráže coby rybářský orgán, jednak prostřednictvím čestného prohlášení osoby, ucházející se o funkci rybářské stráže. Dané čestné prohlášení by mělo prokázat, že fyzické osobě nebyly uloženy pravomocně sankce na úseku rybářství jak podle zákona o rybářství, tak i podle zákona o některých přestupcích.¹⁰⁶

Mezi další podmínky, kladené na fyzické osoby ucházející se o výkon funkce rybářské stráže, je kladen požadavek zdravotní způsobilosti. Termínem „zdravotní způsobilost“ se rozumí zdravotní stav, umožňující jak pohyb v nerovném terénu, tak i pobyt v přírodě. Podmínka zdravotní způsobilosti osoby, navrhované do funkce rybářské stráže, nebude naplněna, pakliže daná osoba trpí kolapsovými stavy, má sníženou orientační schopnost,

¹⁰⁴ Viz ust. § 14 odst. 1 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹⁰⁵ K § 14 odst. 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 23. 5. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁶ tamtéž; k § 14 odst. 7.

popřípadě trpí dalšími onemocněními neslučitelnými s výkonem funkce rybářské stráže. Zdravotní způsobilost se prokazuje na základě posudku o zdravotní způsobilosti, který vypracovává buď registrující poskytovatel zdravotních služeb, nebo poskytovatel pracovnělékařských služeb v závislosti na postavení příslušné rybářské stráže. Lhůta pro uplatnění daného posudku pro účely prokázání zdravotní způsobilosti fyzické osoby, navrhované do funkce rybářské stráže, činí tři měsíce od vydání daného posudku, přičemž samotná platnost je stanovena na pět let od jeho vydání.¹⁰⁷

Dále zákonná úprava vyžaduje od fyzické osoby, ucházející se o výkon funkce rybářské stráže, znalost a schopnost orientace jak v právech, tak i povinnostech, kladených na příslušníky rybářské stráže. Kvalifikační požadavky i jejich ověřování jsou upraveny ve vyhlášce č. 197/2004 Sb. Fyzická osoba, navrhovaná do funkce rybářské stráže, může prokázat své kvalifikační předpoklady dokladem o zdárném absolvování rybářské zkoušky; dokladem o zdárném absolvování zkoušky na rybářského hospodáře; dokladem o úspěšném absolvování vysokoškolského vzdělání v rámci studijního oboru, orientovaného na oblast rybářství; anebo dokladem o úspěšném zakončení středoškolského vzdělání ve studijním oboru rybářství či dokladem o zdárném zakončení studia na vyšší odborné škole se studijním oborem vodní hospodářství a ekologie, kde je požadavkem pro úspěšné zakončení studia složení zkoušky ze základů rybářství.

Složení zkoušky rybářské stráže je jednou z možností prokázání znalostí práv a povinností rybářské stráže, která se skládá jak z ústní části, tak i písemné, přičemž celý proces se uskutečňuje před alespoň tříčlennou zkušební komisí, jmenovanou ministerstvem. Při ústní zkoušce je osoba, ucházející se o funkci rybářské stráže, povinna rozpoznat všech deset druhů ryb. Pakliže daná osoba prospěla, je následně připuštěna k písemné části zkoušky, pro jejíž úspěšné zakončení je zapotřebí mít správně zodpovězeno 70 % ze všech tří oblastí, uvedených v ustanovení § 20 odst. 3 vyhlášky č. 197/2004 Sb. V případě zdárného absolvování rybářské zkoušky se rybářské strážci vydává osvědčení, podepsané předsedou zkušební komise.¹⁰⁸

Závěrečnou podmínkou, nezbytnou pro ustanovení fyzické osoby do funkce rybářské stráže, je složení slibu před příslušným ustanovujícím rybářským orgánem tohoto znění: *„Slibuji, že jako rybářská stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování rybářského zákona a prováděcích předpisů k rybářskému zákonu, že budu*

¹⁰⁷ Viz ust. § 14 odst. 3 až 5 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážci, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹⁰⁸ Viz ust. § 19 až 20 vyhlášky Ministerstva zemědělství ČR č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážci, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění, příslušející rybářské stráž. “¹⁰⁹

4.3. Zrušení ustanovení rybářské stráže

Zákonná úprava vymezuje taxativně v ustanovení § 15 odst. 1 zákona o rybářství jednotlivé případy, na jejichž základě dochází ke zrušení ustanovení člena rybářské stráže.

Mezi dané, zákonem stanovené případy, vymezené ve výše zmíněném ustanovení, kdy dochází k zániku ustanovení stráže, řadíme: zánik revíru, pro nějž byla příslušná rybářská stráž ustanovena, neboť výkon funkce stráže je vázán na území revíru; zánik či odnětí výkonu rybářského práva uživatele revíru, který ustanovil příslušnou stráž, ač to není výslovně stanoveno v ustanovení §15 odst. 1 písm. b) tohoto zákona; zrušení ustanovení stráže obecním úřadem obce s rozšířenou působností, který ustanovil danou stráž, a to z moci úřední ať už na základě vlastního podnětu nebo dle podnětu jiné osoby, případně na návrh uživatele rybářského revíru;¹¹⁰ úmrtím rybářské stráže; a na závěr k zániku ustanovení příslušné rybářské stráže dojde dnem doručení oznámení, kterým projevuje daná stráž svou vůli ukončit výkon funkce rybářské stráže,¹¹¹ přičemž v ostatních případech nastává zánik vydáním a doručením rozhodnutí rybářského orgánu.¹¹²

Dále zákonná úprava ukládá povinnost příslušnému rybářskému orgánu zrušit ustanovení rybářské stráže tehdy, pakliže vyjde najevo, že člen rybářské stráže již nezastává svou funkci, rovněž tehdy, jestliže osoba již nenaplnuje zákonem stanovené předpoklady pro ustanovení do funkce a na závěr taktéž tehdy, pokud samotné ustanovení do funkce bylo provedeno podle nesprávných nebo nepravdivých údajů.

V případě zániku či zrušení ustanovení příslušníka rybářské stráže zákon ukládá povinnost dané fyzické osobě bez zbytečných průtahů odevzdat příslušnému rybářskému orgánu jak služební odznak, tak i průkaz rybářské stráže.¹¹³

¹⁰⁹ Viz ust. § 14 odst. 2 písm. f) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹¹⁰ K § 15 odst. 1 a 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 26. 5. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹¹ Viz ust. § 15 odst. 1 písm. d) až e) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹¹² K § 15 odst. 1 a 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 26. 5. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹³ Viz ust. § 15 odst. 2 až 3 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

4.4. Povinnosti rybářské stráže

V ustanovení § 17 zákona o rybářství je stanoven rámcový okruh povinností příslušníků rybářské stráže, přičemž hlavním posláním rybářské stráže je efektivní výkon ochrany rybářství, tj. zajištění ochrany jak rybářských zařízení, tak i ryb a jiných vodních živočichů, a to před škodlivými zásahy lidí či před nepříznivými vlivy.¹¹⁴

Mezi zákonem uložené povinnosti příslušníků rybářské stráže řadíme zejména povinnost se prokazovat prostřednictvím průkazu rybářské stráže na požádání, a to způsobem, umožňujícím identifikaci příslušné rybářské stráže. Rybářské stráže jsou taktéž povinny nosit na viditelné části svého oděvu služební odznak.

Další zákonnou povinností, uloženou rybářské strážní, je zajišťovat výkon jak kontroly, tak i dohledu nad dodržováním povinností, souvisejících s ochranou rybářství, vymezených tímto zákonem. Danou povinnost, která má povahu obecného dohledu, jsou oprávněni uplatňovat stráže jednak vůči osobám, lovícím ryby či jiné vodní živočichy, jednak vůči uživatelům nebo vlastníkům rybářských revírů či rybníků, neboť i na ně se vztahuje povinnost dodržovat zásady ochrany rybářství.¹¹⁵

Dále je rybářská stráž zákonem povinna bez zbytečných průtahů oznamovat zjištěné škody, závady či nedostatky podle povahy věci ať už policejnímu orgánu, orgánu ochrany přírody a krajiny, ustanovujícímu rybářskému orgánu, popřípadě uživateli rybářského revíru.¹¹⁶

Pakliže člen rybářské stráže přestane splňovat některý z předpokladů, vymezených v ustanovení § 14 odst. 2 písm. b) až e) zákona o rybářství pro ustanovení do funkce rybářské stráže, zákon ukládá dané fyzické osobě povinnost bez zbytečných průtahů o tom informovat příslušný rybářský orgán, tj. obecní úřad obce s rozšířenou působností. Dále se na rybářskou stráž vztahuje oznamovací povinnost v případě zjištění okolností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.¹¹⁷ Závěrečnou povinností rybářské stráže je zjišťování zdrojů a příčin znečištění vod rybářských revírů.¹¹⁸

¹¹⁴ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážní: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 40. ISBN 80-902849-0-6.

¹¹⁵ tamtéž; str. 47.

¹¹⁶ Viz ust. § 17 odst. 1 písm. e) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹¹⁷ Viz ust. § 17 odst. 2 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹¹⁸ Viz ust. § 17 odst. 1 písm. d) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

4.5. Oprávnění rybářské stráže

Taxativní výčet oprávnění příslušníků rybářské stráže je upraven v ustanovení § 16 zákona o rybářství, přičemž dané pravomoci jsou strážce oprávněny uplatňovat jedině v rámci obvodu jejich místní působnosti, vymezeném příslušným ustanovujícím rybářským orgánem, a to v služebním průkazu, vydaným obecním úřadem obce s rozšířenou působností.¹¹⁹

Jednou z klíčových pravomocí příslušníků rybářské stráže je jejich oprávnění kontrolovat osoby, které loví ryby či jiné organismy, jednak zdali mají platný doklad, umožňující lov a jednak, zdali tak činí zákonem aprobovaným způsobem. Dále kontrole podléhají rovněž rybářské úlovky, náradí, obsah rybářské lodi a popřípadě nádrže či jiná zařízení, sloužící k uchování ryb. V případě osob, uskutečňujících rybolov za využití elektrické energie, strážce kontrolují, zdali je daná osoba vlastníkem platného povolení, vydávaného příslušným rybářským orgánem, opravňujícího k danému způsobu lovu a zdali je daná osoba vlastníkem osvědčení, dokládajícího způsobilost k práci s elektronickým zařízením při lovu ryb. Předmětem kontroly je rovněž užívání výpusť, jezů, stavidel, zdymadel a v neposlední řadě je taktéž rybářská stráž povinna provádět kontrolu nejen z hlediska způsobu a rozsahu užívání vod, ale i z hlediska jejich kvality.¹²⁰

Další zákonnou pravomocí příslušníků rybářské stráže je oprávnění požadovat od osob, lovících ryby či jiné vodní organismy, předložení jejich platného jak rybářského lístku, tak i povolenky k lovu a prokázání totožnosti kontrolované osoby. V případě osob, u kterých má rybářská stráž důvodné podezření, že se dopustily přestupku či trestného činu v bezprostřední blízkosti rybářského revíru, je stráž oprávněna nad rámec oprávnění, uvedených v ustanovení § 16 písm. b) bodě 2 zákona o rybářství, požadovat rovněž i předložení dokladu o nabytí ryby či jiného vodního organismu nebo dokladu, na jehož základě je osoba oprávněná k lovu.¹²¹ Rybářským lístkem se rozumí doklad, jehož vydání je nezbytné pro možnost získání povolenky k lovu, která opravňuje fyzickou osobu k lovu ryb či jiných vodních organismů ve stanoveném rybářském revíru.¹²²

¹¹⁹ K § 16. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 1. 6. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁰ Viz ust. § 16 písm. a) bod 1. až 5. zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážce, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹²¹ Viz ust. § 16 písm. b) bod 1. až 2. zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážce, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

¹²² Viz ust. § 2 písm. l) až m) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážce, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství).

Příslušníci rybářské stráže mají především možnost zadržet ať už rybářské náradí, úlovek či nástroj fyzické osobě, která tím buď naplnila znaky skutkové podstaty přestupku či trestného činu, anebo je odůvodněně podezřelá z jejich naplnění.¹²³

Ačkoliv v zákonné úpravě není výslovně stanoveno, jakým způsobem by mělo být naloženo se zadrženými předměty rybářskou stráží, je možné dovodit následující postup: rybářská stráž by zadržené rybářské náradí odevzdala buď policejnímu orgánu, nebo správnímu úřadu, rozhodujícímu o přestupku. Odebrané úlovky by měly být rybářskou stráží, po zvážení všech okolností, buď vráceny vodě, nebo odevzdány uživateli revíru, popřípadě ekologicky zlikvidovány.¹²⁴

Rybářská stráž je rovněž oprávněna zadržet povolenku k lovu, pakliže se osoba dopustila protiprávního jednání, kterým porušila jí uložené povinnosti, vyplývající ze zákona o rybníkářství. Na toto oprávnění se vztahuje povinnost rybářské stráže danou zadrženou povolenku k lovu odevzdat bez zbytečných průtahů tomu, kdo ji vydal, a to nejpozději do pěti pracovních dnů.¹²⁵

Pakliže se ocitne rybářská stráž v situaci, kdy nebude schopna zajistit splnění zákonem jí uložených povinností vlastními silami i prostředky, je oprávněna požadovat buď pomoc, nebo součinnost orgánů Policie ČR, anebo obecní policie.¹²⁶

Dalším z významných oprávnění příslušníků rybářské stráže je jejich právo vstupovat při zastávání své funkce na pozemky, stavby, jezy, rybí přechody a jiná zařízení v nezbytně nutném rozsahu, přičemž je jim zákonem umožněno k tomu využívat stávající přístupové cesty.

Dále je rybářská stráž oprávněna projednávat příkazem na místě zjištěné přestupky podle zákona o rybníkářství.¹²⁷ Příslušníci rybářské stráže jsou rovněž oprávněni, ač to není v zákonné úpravě výslovně stanoveno, kontrolovat i osoby nelovící. Pro uplatnění daného oprávnění rybářskou stráží však musí být splněny současně dva předpoklady. Jednak se musí kontrolovaná osoba nacházet v bezprostřední blízkosti rybářského revíru, jednak tu musí existovat důvodné podezření ze spáchání trestného činu či přestupku, spáchaného danou osobou.

¹²³ Viz ust. § 16 písm. c) bod 2. zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství).

¹²⁴ K § 16 písm. c) bod 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybníkářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 2. 6. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁵ Viz ust. § 16 písm. c) bod 1 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství).

¹²⁶ Viz ust. § 16 písm. b) bod 3 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství).

¹²⁷ Viz ust. § 16 písm. d) až e) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství).

Zákonná úprava, obsažená v zákoně o rybářství, nepřiznává oprávnění příslušníkům rybářské stráže zadržet osobu, která se dopouští protiprávního jednání dle tohoto zákona, bez ohledu na to, zdali daná osoba má či nemá potřebné doklady opravňující ji k lovu. Na druhou stranu rybářským strážím dané oprávnění určitým způsobem umožňuje realizovat trestní řád, a to prostřednictvím ustanovení § 76 odst. 2 trestního řádu. Předmětné ustanovení upravuje institut tzv. občanského zadržení podezřelého, přičemž k realizaci předmětného oprávnění může přistoupit kdokoliv, tedy nejen rybářské stráže, a to za splnění podmínek, předvídaných daným ustanovením. Tedy příslušníci z řad rybářských stráží mohou přistoupit k zadržení podezřelé osoby a bez zbytečného odkladu tuto osobu odevzdat policii jedině tehdy, pakliže ji přistihnou přímo při páchání trestného činu pytláctví (nikoliv při páchání přestupku pytláctví či při pouhém podezření ze spáchání trestného činu pytláctví) buď na území revíru, či na území rybochovného zařízení,¹²⁸ kdy daná osoba úmyslně neoprávněně loví či již ulovila ryby, čímž může způsobit či již způsobila škodu na rybách nejméně v hodnotě 10.000 Kč.¹²⁹ Lovem ryb se rozumí jednání pachatele, které směřuje k usmrcení či chycení ryb, dále takové jednání pachatele, které směřuje k vyhledávání ryb za účelem jejich usmrcení či chycení.¹³⁰ *Neoprávněně loví zvěř nebo ryby ten, kdo k tomu není povolán a ani nemá k takové činnosti zvláštní povolení nebo povolení má a jedná nad jeho rámeček.* Neoprávněným lovem se rozumí taková jednání, která odporují zákonem předepsaným podmínkám lovu (tj. tak, jak jsou vymezeny dle zákona o rybářství či dle zákona o myslivosti), přičemž termín neoprávněně je zapotřebí vnímat a interpretovat v souladu se smyslem a účelem právní úpravy, obsažené ve výše zmíněných zákonech, upravujících zákonné podmínky lovu zvěře či ryb.¹³¹

4.6. Postavení rybářské stráže

V ustanovení § 14 odst. 8 zákona o rybářství se sice vylučuje aplikace správního řádu na proces ustanovení i zrušení rybářské stráže, z judikatury však jednoznačně vyplývá, že jak samotné jmenování, tak i zrušení ustanovení rybářské stráže je aktem veřejnoprávní povahy, a to rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, které jako takové je přezkoumatelné v rámci správního soudnictví. Dále se budou

¹²⁸ K § 16 písm. b) bod 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 2. 6. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁹ tamtéž; k § 30.

¹³⁰ K § 304 odst. 1 bod 4. DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 29. 5. 2023]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020.

aplikovat na tuto problematiku základní zásady činnosti správních orgánů podle ustanovení § 177 odst. 1 správního řádu.¹³²

Ačkoliv zákonná úprava výslovně nepřiznává příslušníkům rybářské stráže pravomoc pořizovat nahrávky prostřednictvím audio či videozařízení, lze na základě ustálené rozhodovací praxe soudů dovést možnost oprávnění rybářské stráže přistoupit k realizaci této pravomoci, pakliže příslušná stráž danou audio či audiovizuální nahrávku pořídila při výkonu rybářského práva a zároveň v souvislosti s výkonem její pravomoci. Na takto pořízený audio či video záznam nelze hledět jako na nepřípustný důkaz z hlediska způsobu jeho pořízení, neboť se jedná o aplikaci úřední licence, ke které je zmocněna rybářská stráž při zastávání funkce úřední osoby. V takovém případě nebude zapotřebí souhlasu kontrolovaného rybáře, pakliže audio či video záznamy budou použity pro úřední účely zákonem aprobovaným způsobem. Takto pořízený důkaz lze uplatnit v správním řízení, kárném řízení či občanském soudním řízení.¹³³ Dále je možné použít zvukový záznam jako důkazní prostředek, pořízený rybářskou stráží i pro účely trestního řízení, pokud je prostřednictvím takového záznamu zachyceno jednání při vyřizování a zjišťování přestupku na úseku rybářství s osobou, vůči níž je uskutečňován oprávněný zásah příslušníky rybářské stráže.¹³⁴

4.7. Historie rybářské stráže

Lov ryb i dalších vodních organismů patří nedílně k součásti vývoje lidské společnosti. S postupem času se však ukázalo, že je zapotřebí právně regulovat společenské vztahy, vznikající mezi jednotlivými subjekty, v souvislosti s lovem ryb a jiných vodních organismů, a to prostřednictvím rybářského práva. Rybářské právo, vlivem historického vývoje daného institutu, je vnímané jako právo provádět lov na stanovených místech určitými subjekty. Téměř do konce 19. století bylo umožněno každému uskutečňovat lov ryb v tekoucích vodách, které v tomto případě byly vnímány jako věci ničí, aniž by bylo zapotřebí získání jakéhokoliv povolení, opravňujícího k tomuto lovu.

Jako klíčové se jeví v oblasti rybářského práva přijetí zákona č. 58/1885 zákoníku říšského, který je vnímán jako počátek vývoje daného institutu a stanovil jednak území, v rámci kterého bylo možné provozovat lov ryb, jednak zrušil volný lov ryb. Účelem tohoto zákona dále bylo vytvořit právní rámec, upravující vztahy, vznikající při lovu ryb. Na konci 19. století

¹³² Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 30 A 17/2021-53.

¹³³ K § 16 písm. a) bod 1. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 2. 6. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³⁴ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 8To 215/2013.

byl na území Koruny české přijat rybářskopolicejní zákon, který vycházel z právní úpravy výše zmíněného zákoníku říšského. Tento právní předpis jako první upravoval tzv. rybářský lístek, čímž se rozuměl výkon rybářského práva na základě povolení státu, dále byla jeho prostřednictvím vytvořena historicky první organizace na našem území, která byla ustanovena za účelem kontroly nad výkonem rybářského práva. Vyhlášení c. k. místodržitele pro Čechy ze dne 24. 4. 1885 upravovalo mimo jiné podrobně práva a povinnosti rybářské stráže. Výše zmíněné právní předpisy byly následně recipovány do právní úpravy v tehdejší Československé republice.¹³⁵

Zákon č. 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vodních děl upravoval práva a povinnosti tzv. přísežných hajných, kteří se rovněž podíleli i na ochraně rybářství, přičemž podle ustanovení § 11 odst. 1 výše zmíněného zákona byl oprávněn k použití zbraně v případech nutné sebeobrany. Počínaje rokem 1947 byla rybářská stráž ustanovována tehdejšími okresními národními výbory pro vody, nacházející se ve správním obvodu ustanovujícího orgánu.

Dále zákonem číslo 62/1952 Sb., o rybářství byla zřízena tzv. přísežná stráž, jejímž úkolem bylo zajišťovat výkon ochrany na úseku rybářství. Přísežné strážní zákon přiznával širokou škálu oprávnění, přičemž některá z nich mají v dnešní době povahu kompetencí, které jsou stanoveny příslušníkům represivních složek státní moci.

Významným mezníkem ve vývoji právní úpravy, týkající se rybářské stráže, bylo přijetí zákona č. 102/1963 Sb., o rybářství, který opět začal používat termín rybářská stráž pro fyzické osoby, jejichž hlavním posláním byla ochrana rybářství. Oproti současné právní úpravě tehdejší rybářské strážní zákonná úprava nepřiznávala výslovně postavení úřední osoby, tehdejší stráž vystupovala při výkonu své funkce v postavení veřejného činitele dle stanoviska generálního prokurátora. Na konci 20. století se jevilo jako žádoucí přijmout novou zákonnou úpravu, která by výslovně přiznávala příslušníkům rybářské stráže statut veřejného činitele, neboť pouhé stanovisko nemohlo být dostatečným právním základem pro daný statut. Předmětné postavení veřejného činitele bylo rybářské strážní přiznáno přijetím zákona č. 238/1999 Sb. V současné době má rybářská stráž postavení úřední osoby, tedy status rybářské strážní náleží i nadále, jedná se pouze o drobnou terminologickou změnu, nastolenou rekodifikací trestního zákoníku, a to v ustanovení § 127 odst. 1 písm. i) tohoto zákona.¹³⁶

¹³⁵ HEMELÍK, T. *Rybářství a právo: [zákon o rybářství s komentářem: související daňové, ekonomické a další informace: obrazová dokumentace: adresář]*. 1. vydání. Praha: Orac, 2000, str. 12. ISBN 80-86199-14-2.

¹³⁶ K § 14. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 6. 6. 2022]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

5. Stráž přírody

5.1. Současná právní úprava

Podle ZOPK se řídí právní úprava práv a povinností příslušníků z řad strážce přírody, dále se na ně vztahuje i vyhláška Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „vyhláška č. 395/1992 Sb.“).

Stráž přírody zajišťuje výkon činností jednak strážních i kontrolních, jednak informačních a výchovných, popřípadě odborných, a to na území, pro které byla příslušná stráž ustanovena územně příslušným orgánem ochrany přírody. Stráž přírody má především povinnost vykonávat kontrolu nad dodržováním právních předpisů o ochraně přírody a krajiny.

Oproti ostatním veřejným strážím se stráž přírody odlišuje tím, že se člení na strážce a zpravodaje. Zákonné předpoklady pro ustanovení do funkce jsou pro obě výše zmíněné kategorie sice totožné, avšak oprávnění, uvedená v ustanovení § 81 odst. 7 a 8 ZOPK, se vztahují pouze na samotné strážce, nikoliv na zpravodaje.¹³⁷

Na základě ustálené praxe je fyzická osoba ustanovena do funkce strážce přírody tehdy, pakliže daná osoba zastávala funkci zpravodaje přinejmenším po dobu jednoho roku, kdy se postupně připravuje na výkon funkce strážce přírody.¹³⁸ Zpravodajové zpravidla zastávají výkon své funkce v doprovodu zkušenějšího strážce přírody, přičemž strážci plní funkci tzv. výkonného orgánu, zatímco na zpravodaje se vztahuje spíše oznamovací povinnost. Zpravodajové se tedy podílí spolu se strážci na ochraně přírody přímo v terénu, kdy provádí monitoring, sběr informací a rovněž plní výchovnou, edukativní i osvětovou činnost při styku s veřejností.¹³⁹

Jak strážci, tak i zpravodajové jsou ustanovováni územně příslušným orgánem ochrany přírody, a to na základě vlastního podnětu, nebo na základě návrhu organizační jednotky občanského sdružení, které má uvedeno ve stanovách, že jeho hlavním úkolem je zajištění ochrany přírody a krajiny, a to dle ustanovení § 20 odst. 4 vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Územně příslušným ustanovujícím úřadem, který jmenuje i odvolává stráž přírody, jsou správy národních parků, krajské úřady a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Strážci přírody jsou ustanovováni buď z řad dobrovolných spolupracovníků, nebo ze zaměstnanců

¹³⁷ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážní: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 58-59. ISBN 80-902849-0-6.

¹³⁸ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 8. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](http://Asociace-strazcu-prirody.cz).

¹³⁹ Ing. Rudolf Remeš, interview se strážci přírody. Rychnov nad Kněžnou dne 24. 5. 2022

orgánů ochrany přírody, přičemž stráž, jmenovaná z řad zaměstnanců orgány ochrany přírody, bývá označována jako profesionální.¹⁴⁰

*Stráž přírody není orgánem ochrany přírody, je to fyzická osoba pověřená výkonem veřejné správy na úseku správního dozoru podle zákona o ochraně přírody a krajiny.*¹⁴¹

5.2. Podmínky pro ustanovení stráže přírody

ZOPK uvádí v ustanovení § 81 odst. 3 tohoto zákona výčet podmínek, které musí být současně splněny fyzickou osobou pro to, aby mohla být ustanovena do výkonu funkce stráže přírody.

Mezi podmínky, které jsou stanoveny zákonem o ochraně přírody a krajiny, pro osoby ucházející se o funkci stráže přírody, řadíme, že daná fyzická osoba je občanem ČR, starší 21 let, která musí být svéprávná. Prostřednictvím občanského průkazu se ověřuje věk, občanství a svéprávnost.

Dále daná fyzická osoba, ucházející se o funkci stráže přírody, musí být bezúhonná a zdravotně způsobilá pro to, aby mohla být ustanovena do funkce. Za zdravotně způsobilou je možné považovat fyzickou osobu tehdy, pakliže je výslovně uvedeno v lékařském potvrzení, že *uchazeč je zdravotně způsobilý k výkonu funkce stráže přírody*. Podmínka bezúhonnosti se ověřuje prostřednictvím výpisu z evidence rejstříku trestů.¹⁴²

Rovněž fyzická osoba, navrhovaná do funkce stráže přírody, musí prokázat znalost práv a povinností jak podle ZOPK, tak i podle souvisejících předpisů. Daná osoba prokáže tyto znalosti úspěšným zakončením kvalifikační zkoušky, která má formu ústního pohovoru, konaného před příslušným orgánem ochrany přírody. Prostřednictvím daného pohovoru se ověřuje jednak znalost místopisu a geografie území, v rámci kterého by měla být uskutečňována strážní služba daným uchazečem, jednak znalost právních předpisů z oblasti práva, zaměřeného na ochranu přírody i životního prostředí.¹⁴³

Závěrečnou podmínkou pro to, aby mohla fyzická osoba být ustanovena do funkce stráže přírody, je složení slibu tohoto znění: „*Slibuji, že jako stráž přírody budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování předpisů o ochraně přírody*“

¹⁴⁰ Viz ust. § 81 odst. 1 až 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴¹ K § 81 odst. 1 a 2 bod 4. STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 20. 6. 2022]. ASPI_ID KO114_1992CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴² STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážní: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 8-9. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁴³ Viz ust. § 20 odst. 3 vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

a krajiny, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění, příslušející strážci přírody."¹⁴⁴

Ustanovující orgán ochrany přírody vydá nově ustanovené strážce přírody po složení slibu jak služební odznak, tak i průkaz strážce přírody.¹⁴⁵ Ustanovující úřad, který vede evidenci strážců přírody, rovněž vymezí v průkazu strážce obvod její působnosti.¹⁴⁶

Ustanovující úřad by měl před samotným ustanovením fyzické osoby do funkce strážce přírody nejen ověřit, zdali tato osoba splňuje všechny zákonem stanovené předpoklady pro ustanovení do funkce strážce přírody, ale i přihlídnout k jejímu vzdělání, zaměstnání či místu bydliště. Pro to, aby daná osoba řádně zastávala funkci strážce přírody, je tedy nezbytné, aby měla dostatek vyhrazeného času.¹⁴⁷

V případě změny kterékoliv z podmínek, uvedených v ustanovení § 81 odst. 3 ZOPK, ukládá tento zákon povinnost příslušníkům strážce přírody neprodleně o tom informovat ustanovující úřad do 30 dní od vzniku této změny.¹⁴⁸

5.3. Zrušení ustanovení strážce přírody

Zákonná úprava stanoví v ustanovení § 81 odst. 6 ZOPK jednotlivé důvody, na základě nichž dochází ke zrušení ustanovení člena strážce přírody, přičemž příslušným správním orgánem pro zrušení ustanovení strážce přírody je ustanovující úřad.

Ustanovení strážce přírody bude zrušeno ustanovujícím úřadem, pakliže fyzická osoba již nesplňuje kteroukoliv z podmínek, vymezených v § 81 odst. 3 ZOPK. Zpravidla se jedná o případy, kdy stráž již nesplňuje podmínku zdravotní způsobilosti z důvodů pokročilého věku či změny zdravotního stavu.

Ke zrušení ustanovení strážce přírody dojde na základě vlastního podnětu ustanovujícího úřadu v řízení, zahájeném z moci úřední, pakliže stráž přestala zastávat svou funkci, dále na základě žádosti ustanovené strážce. Ustanovující úřad je povinen vyhovět každé žádosti bez ohledu na to, zdali v takové žádosti jsou či nejsou uvedeny důvody, kterými se domáhá příslušná fyzická osoba, ustanovená do funkce strážce přírody, zrušení svého ustanovení. Na závěr zákonná úprava ukládá povinnost ustanovujícímu úřadu zrušit ustanovení strážce přírody

¹⁴⁴ Viz ust. § 81 odst. 3 písm. g) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴⁵ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 6. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](https://www.asociacestrazcu.cz/).

¹⁴⁶ Viz ust. § 81 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴⁷ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážců: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 8. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁴⁸ Viz ust. § 81 odst. 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

tehdy, pakliže samotné ustanovení do funkce bylo provedeno na základě nesprávných nebo nepravdivých údajů. Pakliže by fyzická osoba, ucházející se o funkci strážce přírody, uváděla příslušnému ustanovujícímu úřadu nepravdivé či nesprávné údaje, lze dané jednání kvalifikovat jako přestupek proti pořádku ve státní správě, a to dle ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 2 odst. 4 písm. b) zákona o některých přestupcích.

Samotné zrušení ustanovení je provedeno ustanovujícím úřadem písemně, přičemž je ustanovující úřad povinen jednak vymezit důvody pro zrušení ustanovení příslušné strážce přírody, jednak uvést lhůtu, do kdy musí fyzická osoba, u níž došlo ke zrušení jejího ustanovení do funkce strážce přírody, ustanovujícímu úřadu odevzdat služební odznak, průkaz a razítko, popřípadě i další propůjčený materiál.¹⁴⁹

5.4. Povinnosti strážce přírody

V ustanovení § 81a ZOPK je obsažen taxativní výčet povinností, uložených fyzickým osobám, které vykonávají funkci strážce přírody. Nad rámec výše uvedených povinností by stráž přírody měla rovněž postupovat při výkonu své funkce v souladu s Kodexem strážce přírody, který byl přijat valnou hromadou Asociace strážců.¹⁵⁰

Členové strážce přírody, tj. strážci a zpravodajové, mají při výkonu své funkce, kdy vystupují v postavení úřední osoby, zákonem uloženou povinnost se jednak prokazovat v průběhu výkonu strážní činnosti prostřednictvím průkazu strážce, jednak nosit na viditelné části svého oděvu služební odznak strážce přírody.¹⁵¹

Služební odznak strážce přírody je zpravidla umístěn na levé náprsní kapse saka či bundokošile, avšak pracovníci správ národních parků a chráněných krajinných oblastí mají služební odznak umístěný na levém rukávu saka či bundokošile.¹⁵² Stráž přírody je dále povinna zabezpečit jak svůj služební odznak, tak i průkaz strážce přírody před ztrátou, odcizením i zneužitím. V případě ztráty či jiného způsobu pozbytí služebního odznaku či průkazu strážce je stráž povinna bez zbytečných průtahů o dané skutečnosti informovat její ustanovující správní orgán, tedy ustanovující úřad příslušné strážce přírody.¹⁵³

¹⁴⁹ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 7. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](https://www.asociacestrazcu.cz/).

¹⁵⁰ Ing. Rudolf Remeš, interview se strážci přírody. Rychnov nad Kněžnou dne 24. 5. 2022

¹⁵¹ BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 15-16. Myšlivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

¹⁵² Viz ust. § 21 odst. 4 písm. a) až b) vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁵³ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly strážci: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 17. ISBN 80-902849-0-6.

Dále se na členy stráže přírody vztahuje zákonná povinnost vykonávat kontrolu nad dodržováním právních předpisů o ochraně přírody a krajiny. Danými předpisy se rozumí jednak ZOPK a vyhláška č. 395/2012 Sb., jednak zřizovací předpisy maloplošných, zvláště chráněných území, pakliže budou v sobě zahrnovat bližší ochranné podmínky.

Další zákonnou povinností, uloženou členům stráže přírody, je povinnost bez zbytečných průtahů oznamovat zjištěné nedostatky, škody, závady podle povahy věci, od čehož se odvíjí předmětná forma sdělení, buď ustanovujícímu úřadu, nebo jiným státním orgánům. V případě správního řízení se upřednostňuje písemná forma sdělení zjištěných skutečností. Pakliže hrozí nebezpečí z prodlení, doporučuje se věc řešit i telefonicky, čemuž odpovídá povinnost pořízení písemného záznamu o tom orgánem ochrany přírody. Členové stráže přírody jsou povinni taktéž bez zbytečných průtahů v případě důvodného podezření informovat orgány Policie ČR o skutečnostech, nasvědčujících spáchání trestného činu.¹⁵⁴

5.5. Oprávnění stráže přírody

Taxativní výčet oprávnění, který zákon přiznává výlučně příslušníkům z řad strážců přírody, nikoliv fyzickým osobám, vystupujícím v postavení zpravodajů, nalezneme v ustanovení § 81 odst. 7 písm. a) až f) ZOPK.

Daná oprávnění jsou členové z řad strážců přírody oprávnění uplatňovat v rámci území, které spadá do působnosti ustanovujícího úřadu příslušného strážce přírody. Strážci přírody mohou využívat svá zákonná oprávnění i v rámci části území působnosti ustanovujícího úřadu, popřípadě na více územích sousedících orgánů ochrany přírody v jejich působnosti, nebo mohou strážní činnost vykonávat v rámci jejich částí, přičemž musí buď splňovat předpoklady pro ustanovení do funkce stráže přírody, nebo úspěšně zakončit kvalifikační zkoušku stráže u některého z těchto orgánů ochrany přírody.¹⁵⁵

Strážci přírody jsou oprávněni při výkonu strážní činnosti zjišťovat totožnost osob, pakliže je přistihnou při páchaní protiprávního jednání, kterým porušují předpisy na ochranu přírody. Tedy strážce přírody by měl využívat daného oprávnění v odůvodněných případech, aniž by se tím dopouštěl svévolného jednání. Dále je stráž oprávněna v takovém případě buď

¹⁵⁴ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 12. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](http://Asociace strážců přírody (strazprirody.cz)).

¹⁵⁵ K § 81 odst. 1 a 2 bod 3. STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 22. 6. 2022]. ASPI_ID KO114_1992CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

zadržet přistiženou osobu pro účely zjištění její totožnosti, nebo se může obrátit na orgány Policie ČR, jestliže není s to zajistit splnění svých povinností vlastními silami.¹⁵⁶

Jednotlivci z řad strážců přírody jsou rovněž oprávněni projednávat přestupky podle ZOPK, a to prostřednictvím příkazu na místě.¹⁵⁷

Mezi další pravomoci strážců přírody řadíme jejich právo vstupovat na cizí pozemky, přičemž tak smí učinit za předpokladu splnění podmínek, uvedených v ustanovení § 62 ZOPK. Daného oprávnění mohou využít strážci přírody tehdy, pokud je to nezbytně nutné pro splnění jejich úkolů, přičemž jsou povinni se prokázat služebním průkazem. Strážce je povinen při tom šetřit jak práva vlastníka pozemku, tak i dotčených pozemků.¹⁵⁸

Mezi oprávnění strážců přírody řadíme rovněž jejich pravomoc, která je společná všem příslušníkům veřejných stráží, vyjma zpravodajů, jejich právo požadovat součinnost či pomoc orgánů Policie ČR či obecní policie, pakliže nejsou schopni vlastními silami a prostředky zajistit splnění svých úkolů. Jedná se především o situace, kdy je zapotřebí zjistit totožnost osob, přistižených při protiprávním jednání, popřípadě je využití daného oprávnění vhodné využít tehdy, pakliže strážce nebyl úspěšný v pozastavení rušivé činnosti. Strážce přírody by tedy měl před samotným uplatněním tohoto oprávnění pečlivě zvážit, zdali není namíste využít mírnější sankce s ohledem na povahu a závažnost konkrétního případu.¹⁵⁹

Dále jsou členové z řad strážců přírody oprávněni zadržet fyzické osoby, pakliže byly přistiženy při páchání protiprávního jednání, které je v rozporu s předpisy na ochranu přírody a krajiny, a to pro účely zjištění jejich totožnosti. Zákonná úprava zároveň ukládá povinnost příslušníkům z řad strážců přírody přistiženou osobu odevzdat orgánům Policie ČR.

Daného oprávnění smí strážci přírody využít tehdy, pakliže fyzická osoba byla přímo přistižena při páchání protiprávního jednání, přičemž se bude jednat o skutek, jehož postihnutí nebude spadat do kompetencí strážce přírody. Zpravidla se bude jednat o přestupky podle ustanovení § 87 ZOPK. Strážce přírody bude rovněž oprávněn využít daného oprávnění tehdy, pakliže přistižená osoba odmítne prokázat svou totožnost, čímž porušuje svou povinnost

¹⁵⁶ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 18. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁵⁷ Viz ust. § 81 odst. 7 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁵⁸ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 10. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](http://Asociace strážců přírody (strazprirody.cz)).

¹⁵⁹ STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 21-22. ISBN 80-902849-0-6.

uposlechnutí výzvy strážce. Na druhou stranu zákon o ochraně přírody nepřiznává strážcům přírody oprávnění využít donucovací prostředky k zajištění přestupce.¹⁶⁰

Další oprávnění strážce přírody spočívá v tom, že při výkonu povinností, stanovených zákonem o ochraně přírody a krajiny, se na ně nebudou vztahovat zákazy vstupu nebo vjezdu, stanovené tímto zákonem.¹⁶¹

Prostřednictvím tzv. antiinvazivní novely ZOPK byly rozšířeny pravomoci strážců přírody o jedno nové oprávnění, a to o právo zastavovat motorová vozidla, obytné přívěsy, jiná vozidla, popřípadě i lodě. Mezi dané případy, kdy jsou strážci přírody oprávněni při existenci důvodného podezření využít tuto pravomoc, řadíme: porušení zákazu vjezdu i setrvávání motorových vozidel či obytných přívěsů; porušení zákazu vjezdu jiných vozidel; porušení zákazu splouvání; a na závěr tehdy, pakliže došlo k vjezdu motorového vozidla, obytného přívěsu, jiného vozidla, nebo lodě, aniž by byl k předmětné činnosti udělen souhlas orgánem ochrany přírody.¹⁶²

Závěrečným oprávněním strážců přírody je jejich pravomoc pozastavení rušivé činnosti v případech bezprostředního ohrožení zájmů chráněných podle části druhé až páté ZOPK, přičemž strážce přírody je povinen bez zbytečných průtahů o svém opatření informovat příslušný orgán ochrany přírody. Na územně příslušný orgán ochrany přírody se poté vztahuje zákonná povinnost zrušit, potvrdit, anebo změnit předmětné opatření, a to do 15 dnů od jeho vydání v rámci správního řízení.¹⁶³

U opatření proti pozastavení rušivé činnosti je preferovaná písemná forma jeho vyhotovení. Mezi náležitosti opatření o pozastavení rušivé činnosti řadíme: kdo jej vydal, tj. uvedení strážce přírody a ustanovujícího úřadu příslušné stráže; komu je opatření adresováno, tj. uvedení osoby, vůči níž je uskutečňován oprávněný zásah při výkonu strážní činnosti; důkladný popis zakázané činnosti; uvedení území, na kterém dochází k bezprostřednímu ohrožení chráněných zájmů; a na závěr, proč je zásah uskutečňován.

Strážce přírody by měl osobu, vůči níž je prováděn zásah, rovněž poučit o následcích, které budou následovat v případě nezanechání rušivé činnosti. Pakliže nebude rušivá činnost ukončena, bude nutné takové jednání kvalifikovat jako přestupek proti pořádku ve veřejném

¹⁶⁰ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 10. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](https://www.asociacestrazcu.cz/).

¹⁶¹ Viz ust. § 90 odst. 18 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁶² JELÍNKOVÁ, J. *Posílení pravomocí stráže přírody a lesní stráže v rámci tzv. antiinvazivní novely*. In: *Časopis Ochrana přírody*. Online. Praha: Nakladatelství Environs. Vol 76 (2021), No 5, str. 30-32. [Citováno 15. 5. 2022]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/posileni-pravomoci-straze-prirody-a-lesni-straze-v-ramci-tzv-antiinvazivni-novely/>.

¹⁶³ Viz ust. § 81 odst. 8 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

pořádku, a to neuposlechnutí výzvy úřední osoby. V takovém případě se strážce může taktéž obrátit s žádostí o pomoc na orgány Policie ČR.

Obecně se doporučuje, aby při výkonu daného oprávnění byli přítomni přinejmenším dva strážci přírody, neboť může nastat situace, kdy osoba, která se dopouští rušivé činnosti, odmítne podepsat a převzít protokol. V takovém případě druhý ze strážců může vystupovat v roli svědka, čímž se může předejít situaci „tvrzení proti tvrzení“.¹⁶⁴

V případě opatření o pozastavení rušivé činnosti, vydaném strážcem přírody, se nebude jednat ani o správní rozhodnutí, ani o úkon, provedený ve správním řízení. Jedná se o faktický správní úkon, jenž je výsledkem neformálního procesu, který je podroben přezkumu v rámci samostatného správního řízení orgánem ochrany přírody poté, co jej příslušný strážce informuje o vydání předmětného opatření.¹⁶⁵

5.6. Postavení stráže přírody

Pakliže stráž přírody nebyla s to předložit průkaz stráže přírody při výkonu svých pravomocí, aniž by to zavinila svým jednáním, neznamená to, že by za dané situace nepožívala zvýšené trestněprávní ochrany. Klíčovou podmínkou pro požívání zvýšené ochrany je skutečnost, že osoba, vůči níž je uskutečňován oprávněný zásah, si plně uvědomuje, že fyzická osoba, uskutečňující zásah, vystupuje v postavení stráže přírody a jedná na základě zákonného zmocnění, kdy využívá svých zákonných pravomocí.¹⁶⁶

Stráž přírody lze vnímat jakožto pomocný orgán, na který byl delegován výkon státní správy v omezeném rozsahu, který je příslušný k zajišťování výkonu kontroly nad dodržováním právních předpisů na úseku ochrany přírody a krajiny.¹⁶⁷ Strážce přírody při výkonu své funkce vystupují nejen v postavení prodloužené ruky zákona, ale i zajišťují při styku s veřejností výkon činností informačních, vzdělávacích, osvětových, popřípadě i preventivních.¹⁶⁸

Strážní služba je vykonávána podle určení a požadavků příslušného orgánu ochrany přírody. Funkce dobrovolných členů stráže přírody je čestná. Dobrovolným členům stráže přírody se poskytují náhrady výdajů, které jim v souvislosti s výkonem služby vznikly, za

¹⁶⁴ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 11. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](http://Asociace strážců přírody (strazprirody.cz)).

¹⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 3 As 9/2012-33.

¹⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 11. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1297/2017.

¹⁶⁷ Sdělení č. ZP03/2005, legislativního odboru k postavení Stráže přírody - § 81 a násl. zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 26. 6. 2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁶⁸ Ing. Rudolf Remeš, interview se stráží přírody. Rychnov nad Kněžnou dne 24. 5. 2022

podmínek a ve výši stanovené zvláštními předpisy pro pracovníky. Orgán ochrany přírody vybaví členy stráže přírody pomůckami pro výkon strážní služby (mapové podklady, právní předpisy dotčených chráněných území, atd.); může je podle svých možností přiměřeně vybavit terénním oblečením a dalšími pomůckami.¹⁶⁹

5.7. Historie stráže přírody

Stráž přírody na území ČR představuje relativně „mladý“ institut, jenž je zaměřen na ochranu přírody, který oproti ostatním institutům veřejných stráží nemá tak hluboké historické kořeny.

Za předchůdce současných stráží přírody lze považovat funkci dobrovolných spolupracovníků na ochranu přírody, která byla ustanovena na základě vyhlášky č. 131/1957 Ú.I. k zákonu č. 40/1956 Sb., o ochraně přírody. Funkce dobrovolných spolupracovníků na ochranu přírody byly následně průběžně zřizovány jednak v rámci území chráněných krajinných oblastí, jednak na území Krkonošského národního parku. Důležitým mezníkem ve vývoji daného institutu se jeví přijetí ZOPK, který zavedl stráž přírody jako takovou.¹⁷⁰

Postavení veřejného činitele bylo přiznáno stráži přírody přijetím zákona č. 238/1999 Sb., čímž došlo k posílení jejího postavení. V současné době má stráž přírody postavení úřední osoby, a to v důsledku rekodifikace trestního zákoníku. Daná rekodifikace ponechává postavení veřejného činitele stráži přírody s drobnou terminologickou změnou.¹⁷¹

¹⁶⁹ K § 81 odst. 7 a 8 bod 8. STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 26. 6. 2022]. ASPI_ID KO114_1992CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁷⁰ NĚMEČKOVÁ, I. et. al. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s. 2011. str. 5. [Citováno 20. 6. 2022]. Dostupné z: [Asociace strážců přírody \(strazprirody.cz\)](http://AsociaceStrazcuPrirody.cz).

¹⁷¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, str. 839. ISBN 978-80-7502-380-3.

6. Úprava odpovědnosti za škodu

Právní úprava odpovědnosti za škodu, která vznikla v souvislosti s výkonem funkce veřejné stráže (tj. u stráže myslivecké, rybářské, lesní a stráže přírody), je pojata v příslušných zákonech (tj. v lesním zákoně, zákoně o myslivosti, zákoně o ochraně přírody a krajiny a zákoně o rybářství) v podstatě shodně, přičemž stát je subjektem, odpovědným za náhradu škody. Jedná se o objektivní odpovědnost.

V občanském zákoníku v hlavě III. nalezneme obecnou úpravu majetkové i nemajetkové újmy. Pokud vznikne škoda v souvislosti s plněním úkolů, kterou by způsobila svým jednáním veřejná stráž, bude se rovněž aplikovat na danou problematiku zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu, způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), který v ustanovení § 26 stanoví subsidiární užití občanského zákoníku.¹⁷²

Ačkoliv veřejné stráže mají pravomoc vydávat rozhodnutí při řešení přestupků příkazem na místě, ve většině případů se bude náhrada škody, kterou způsobila veřejná stráž, řídit úpravou odpovědnosti za škodu, způsobenou nesprávným úředním postupem (například při neoprávněném zadržení). Termínem „nesprávný úřední postup“ se rozumí takové jednání, které není právem aprobované. Naopak v případě vydání nezákonného rozhodnutí v příkazním řízení na místě se bude náhrada škody, kterou způsobila veřejná stráž, řídit úpravou odpovědnosti za škodu, způsobenou nezákonným rozhodnutím.¹⁷³

Stát nese odpovědnost za škodu, která byla způsobena pomáhající osobě v důsledku poskytnutí pomoci veřejné strážní s jejím vědomím nebo na její žádost v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže.¹⁷⁴ V případě smrti či újmy na zdraví, způsobené pomáhající osobě, se rozsah a výše náhrady škody bude řídit právní úpravou, obsaženou v občanském zákoníku.

Pokud vznikne pomáhající osobě při poskytnutí pomoci veřejné strážní škoda na věci v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže, bude se jí hradit pouze skutečná škoda, ušlý zisk se nehradí. Samotná náhrada skutečné škody může být provedena prostřednictvím restituce (uvedením do původního stavu), popřípadě poškozené osobě bude uhrazena škoda v penězích

¹⁷² K § 16 bod 1. ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 5. 5. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁷³ K § 18 odst. 1 a 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 6. 9. 2023]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁷⁴ Viz ust. § 16 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

tehdy, jestliže restituce není možná ani účelná. Na základě obvyklé hodnoty věci, kterou měla tato věc v době poškození, se vyčíslí hodnota způsobené škody.¹⁷⁵

Ačkoliv stát je nositelem odpovědnosti za způsobenou škodu, samotnou náhradu škody poskytuje ten orgán, který příslušnou veřejnou stráž ustanovil. Tedy samotnou náhradu škody, způsobené pomáhající osobě, bude poskytovat ustanovující orgán, který je k tomu věcně příslušný.¹⁷⁶

Stát je rovněž odpovědný za škodu, která byla způsobena osobou, která poskytla pomoc veřejné strážní v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže.¹⁷⁷

Dále je stát odpovědný za škodu, vzniklou v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže, která byla způsobena veřejné strážní.¹⁷⁸ Při újmě na zdraví či při škodě na věcech, kterou utrpěla dobrovolná veřejná stráž v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže, se bude rozsah a výše náhrady škody řídit právní úpravou, obsaženou v občanském zákoníku, oproti tomu u profesionálních veřejných strážní se rozsah a výše náhrady škody bude řídit právní úpravou, obsaženou v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Náhradu škody bude poskytovat ustanovující orgán, u něhož je povinná veřejná stráž uplatnit svůj nárok na náhradu škody, kterou utrpěla v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže. V případě bezúspěšného uplatnění nároku na náhradu škody u ustanovujícího orgánu je veřejná stráž oprávněna domáhat se svého práva žalobou u soudu. Obdobně bude postupovat pomáhající osoba při uplatňování nároku na náhradu škody, která jí byla způsobena v důsledku poskytnutí pomoci veřejné strážní s jejím vědomím nebo na její žádost v souvislosti s plněním úkolů veřejné stráže.¹⁷⁹

V případě ztráty či odcizení hotovostních peněz, které by byly vybrány od případného přestupce veřejnou strážní jakožto pokuta, jež by byla uložena za projednané přestupky v příkazním řízení na místě veřejnou strážní přestupci za spáchaný přestupek, dochází ke vzniku odpovědnosti za škodu, přičemž výše odpovědnosti za škodu bude odpovídat souhrnné výši finančních prostředků, vyplněných na příkazních blocích. Právní úprava náhrady odpovědnosti za škodu, jež je obsažena v zákoníku práce, by se vztahovala na profesionální veřejné stráže,

¹⁷⁵ K § 16 odst. 1 bod 3. až 4. ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 5. 5. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁷⁶ tamtéž; K § 16 odst. 4 bod 7.

¹⁷⁷ Viz ust. § 16 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

¹⁷⁸ K § 16 odst. 3 bod 5. ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 5. 5. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁷⁹ K § 18 odst. 3 až 6. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 6. 9. 2023]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

zatímco u dobrovolných veřejných stráží by se uplatnila obecná úprava odpovědnosti za škodu, která je obsažena v občanském zákoníku.¹⁸⁰

Jestliže by došlo k usmrcení či poranění psa, který by doprovázel příslušníka veřejné stráže, vykonávajícího svou funkci, danou škodu by bylo nutné kvalifikovat jako škodu na věcech, vzniklou v souvislosti s výkonem činnosti veřejné stráže.¹⁸¹

Lze tedy říci, že klíčovým prvkem pro úspěšné nárokování náhrady škody je vznik škody v souvislosti s výkonem funkce veřejné stráže.¹⁸² Souvislost s plněním úkolů veřejné stráže bude naplněna tehdy, pakliže předmětná činnost nepostrádá časový, místní a zejména věcný vztah k úkolům příslušníků veřejné stráže.¹⁸³

Stát se zproští odpovědnosti za náhradu škody tehdy, pokud si škodu způsobila osoba svým protiprávním jednáním, které vyvolalo jak přiměřený, tak i oprávněný zásah příslušníka veřejné stráže, aniž by tím příslušná stráž překročila meze svých oprávnění. Stát se dále zproští odpovědnosti za náhradu škody také v případě, kdy veřejná stráž způsobí škodu činností, výhradně sledující uspokojování těch zájmů či potřeb (ať už svých, nebo třetích osob), které nemají nic společného s výkonem funkce veřejné stráže, přičemž veřejná stráž bude za takových okolností nositelem odpovědnosti za náhradu škody. *Kritériem pro rozlišení, zda jde či nejde o exces, není samotná okolnost, zda došlo k překročení oprávnění, kterými je veřejná stráž nadána. Ostatně ani jednání, které naplnilo skutkovou podstatu trestného činu či přestupku, nemusí být podle judikatury dovolacího soudu excesem.*¹⁸⁴

¹⁸⁰ FIALA, Z., VETEŠNÍK, P. *Několik metodických poznámek k pravomoci strážců přírody projednávat přestupky v příkazním řízení na místě*. In: Časopis České právo životního prostředí. Online. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí. Vol 23 (2023), No 67, str. 70. [Citováno 7. 9. 2023]. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_67.pdf.

¹⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4314/2018.

¹⁸² K § 16 odst. 3 bod 5. ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 5. 5. 2022]. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

¹⁸⁴ K § 18 odst. 1 a 2. ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 1. 6. 2023]. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

7. Pojetí trestněprávní ochrany a odpovědnosti veřejné stráže

Príslušníci z řad veřejných stráží požívají při současném splnění všech zákonem stanovených podmínek jak zvýšené trestněprávní ochrany, tak je na ně kladena rovněž zvýšená trestněprávní odpovědnost úředních osob, přičemž *k trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby ke spáchání trestného činu došlo v souvislosti s výkonem její pravomoci a odpovědnosti.*

V případě trestných činů proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby se projevuje zvýšená trestněprávní ochrana veřejných stráží, na druhou stranu v případě trestných činů úředních osob se projevuje zvýšená trestněprávní odpovědnost veřejných stráží, a to za splnění podmínek, vypočtených v ustanovení § 127 odst. 1 a odst. 2 trestního zákoníku.¹⁸⁵

Mezi dané podmínky, které musí fyzická osoba, ustanovená veřejnou stráží, splňovat pro to, aby mohla vystupovat v postavení úřední osoby, řadíme:

- 1) jedná se o fyzickou osobu, uvedenou v ustanovení § 127 odst. 1 písm. i) trestního zákoníku,
- 2) daná fyzická osoba vykonává úkoly státu a společnosti,
- 3) daná fyzická osoba používá jí svěřené pravomoci k plnění úkolů státu a společnosti.¹⁸⁶

Splněním výše uvedených zákonných podmínek má fyzická osoba, ustanovená veřejnou stráží, status úřední osoby, a to po celou dobu výkonu její funkce.¹⁸⁷

Tedy fyzická osoba, ustanovená veřejnou stráží, bude vystupovat v postavení úřední osoby tehdy, pakliže tato fyzická osoba bude plnit úkoly státu a společnosti, a to za využití jí svěřené pravomoci k plnění těchto úkolů. Status úřední osoby je fyzické osobě, vykonávající funkci veřejné stráže, přiznán v rozsahu působnosti jednotlivých zvláštních zákonů (ZOPK, lesního zákona, zákona o myslivosti, zákona o rybářství), dle kterých byla tato fyzická osoba ustanovena do funkce veřejné stráže. Naproti tomu bude zapotřebí odlišně posuzovat situaci, kdy fyzická osoba, ustanovená veřejnou stráží, nebude vystupovat coby veřejná stráž, nebude se prokazovat jakožto veřejná stráž, nebude ji možné identifikovat coby veřejnou stráž,

¹⁸⁵ K § 127 odst. 2 bod 10. DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 29. 6. 2022]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁸⁶ tamtéž; k § 127 bod 1.

¹⁸⁷ tamtéž; k § 127 odst. 1 bod 3.

popřípadě bude vykonávat činnost, která postrádá souvislost s výkonem funkce veřejné stráže. V takovém případě se nebude na tuto fyzickou osobu vztahovat postavení úřední osoby.¹⁸⁸

¹⁸⁸ FRYŠTÁK, M. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 43-44. Dostupné z: www.beckonline.cz.

8. Nedostatky, pojící se s výkonem působnosti veřejných stráží

Níže uvedené informace byly získány především z kvalitativních řízených rozhovorů, které jsem uskutečnil s příslušníky z řad veřejných stráží, kdy byly předem zaslány příslušným veřejným strážím prostřednictvím e-mailové komunikace dotazníky ve formě formuláře, dále z rozhovorů, uskutečněných během 24. celostátního setkání strážců přírody, které se odehrávalo na Valaškově gruntu, a to ve dnech 1. a 2. dubna 2022, jehož jsem byl účasten. Jak samotný formulář, tak i kvalitativní řízené rozhovory jsou uvedeny v příloze této diplomové práce.

Ačkoliv pravomoci dobrovolných i profesionálních veřejných stráží, jež jsou vymezeny v příslušných zákonech, jsou značně obsáhlé, jejich vymahatelnost v praxi bývá mnohdy obtížná, přičemž některá oprávnění jsou v praxi téměř nevymahatelná. Obecně je efektivita dobrovolných veřejných stráží, vykonávajících působnost na jednotlivých úsecích ochrany životního prostředí na území ČR, velmi malá, neboť jim schází účinné prostředky k uplatnění práv jim přiznaných platnou a účinnou právní úpravou, kvůli čemuž jsou dobrovolné veřejné stráže při výkonu služby nuceny se obracet na příslušné orgány Policie ČR, pakliže to umožňuje situace a okolnosti.

Daná obtížnost vymahatelnosti některých rozhodnutí je rovněž dána dalšími faktory, s nimiž se veřejné stráže často setkávají při výkonu služby, a to nedostatkem respektu, absencí součinnosti ze strany veřejnosti, dále neochotou uposlechnutí výzev, popřípadě pokynů, činěných veřejnými strážemi vůči případným narušitelům zákona. Dalším faktorem je obecně nízké povědomí o existenci institutu jednotlivých veřejných stráží, které převládá u majoritní části laické veřejnosti. Občas dochází při setkání s veřejností dokonce k tomu, že daná veřejnost zpochybňuje samotnou existenci veřejných stráží.

Obecně je ze strany státu, ministerstev a ustanovujících orgánů věnována malá pozornost veřejným strážím, což se projevuje slabým financováním, nedostatečnou informovaností a absencí zpětné vazby a koordinace především.

Rovněž nedostatečné materiální vybavení má bezesporu vliv na efektivitu dobrovolných veřejných stráží z hlediska výkonu jejich služby, neboť jim schází potřebné technické vybavení, a to například motorová vozidla, lodě, dalekohledy, GPS zařízení, kamery. Například v zimě se stráže často setkávají se sněžnými skútry, které se pohybují po loukách. Problém nastává v okamžiku, kdy má dojít k zadokumentování onoho pachatele, neboť k tomuto úkonu je zapotřebí patřičného technického vybavení, které však není vždy k dispozici. V praxi tomu bývá tak, že většinu materiálního vybavení, které je nezbytné pro efektivní výkon činnosti stráží, jsou dobrovolné veřejné stráže nuceny si pořizovat samy, a to na své vlastní náklady ze

svých vlastních finančních prostředků, přičemž stráže jsou nuceny tak postupovat z toho důvodu, jelikož ze strany státu se jim daného vybavení nedostává.

Veřejné stráže se při jednání s případnými přestupci většinou nachází ve vyloučené lokalitě či v obtížně schůdném terénu, v takovém případě je pak problematický včasný zásah policejních orgánů a úspěšnost vymahatelnosti některých rozhodnutí pak závisí jednak na tom, zdali počet přítomných strážů bude převyšovat počet narušitelů zákona, jednak na odhodlání přítomných veřejných strážů konfrontovat přestupce. Mnohdy se daná osoba, která se dopouští porušování zákona, uchyluje jak k verbálnímu vyhrožování, tak i k fyzickým útokům vůči zasahujícím veřejným strážím, popřípadě utíká z místa činu. Praxe je taková, že v případě důvodného podezření, že dochází k porušování zákona, se veřejné stráže rovnou obrací na příslušníky policie, neboť strážím schází donucovací prostředky, jako jsou hmaty, chvaty, kopy, údery či možnost použití služební zbraně. Dále veřejné stráže postrádají oprávnění použít pouta jakožto omezující opatření, mající za cíl zamezení útěku osoby podezřelé. To vše má rovněž vliv jak na efektivitu činnosti veřejných strážů, tak i na vymahatelnost některých rozhodnutí. Kupříkladu veřejné stráže, krom příslušníků z řad rybářských strážů, disponují oprávněním v odůvodněných případech zadržet osobu podezřelou ze spáchání protiprávního jednání. Praxe je však taková, že se stráže uchylují k aplikaci daného oprávnění spíše sporadicky, a to tehdy, pakliže veřejné stráže mají početní převahu oproti případným přestupcům, anebo pokud jsou doprovázeny příslušníky Policie ČR. V opačném případě se veřejné stráže spíše vyhýbají konfliktním situacím, a to z důvodu obavy o své vlastní zdraví a bezpečnost.

Dalším nedostatkem v právní úpravě veřejných strážů se jeví to, že ani rybářská stráž, myslivecká stráž, ani stráž přírody nemohou pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, které by mohly mít jednak z psychologického hlediska efekt na potenciálního přestupce, neboť takový zásah vůči němu by byl monitorován, jednak by to umožňovalo předcházet situaci „tvrzení proti tvrzení“.

Dále vzhledem k tomu, že dobrovolné veřejné stráže zastávají výkon své funkce na bázi dobrovolnosti a čestnosti, nelze rozumně očekávat, že jejich efektivita bude dosahovat těch samých výsledků, jako u běžné fyzické osoby, vykonávající zaměstnání v rámci hlavního pracovního poměru, kde má ona osoba stanovenou pevnou pracovní dobu a za vykonanou práci jí přísluší náležitá finanční odměna, neboť dobrovolné veřejné stráže vykonávají svou službu zpravidla ve svém volném čase, a to především o víkendech či svátcích, a za jimi vynaložené úsilí nejsou ani odpovídajícím způsobem finančně odměňováni.

Naproti tomu příslušníci z řad profesionálních veřejných strážů sice vykazují vyšší efektivitu při výkonu své služby v rámci svého zaměstnání, což je dáno jak absolvováním

mnoha školení, tak i dostatečným materiálním vybavením, avšak obecně velkým problémem jsou jejich nízké počty na území ČR. U profesionálních stráží přírody lze vyzorovat, že rok od roku jejich počty nenarůstají, spíše klesají. Nejenže dochází ke snižování přímých tabulkových míst na strážce, ale dokonce se začíná vyskytovat skrytá devalvace tabulkových míst, což se projevuje tím, že pod tabulkovým místem strážce je zajišťována jiná činnost, jako například zajišťování hasičské činnosti na Šumavsku.

Jako přinejmenším problematická se jeví aplikace zákonného oprávnění dobrovolných i profesionálních veřejných stráží řešit zjištěné přestupky prostřednictvím příkazu na místě. Předmětné oprávnění se v praxi mezi příslušníky z řad dobrovolných veřejných stráží neteší velké oblíbenosti, neboť je drtivou většinou členů z řad dobrovolných veřejných stráží považováno za zbytečně zatěžující administrativní úkon a dále za zbytečně složitý způsob řešení daného porušení zákona. Dalším důvodem, proč k danému oprávnění dobrovolné veřejné stráže přistupují spíše sporadicky, se jeví obava stráží ze ztráty, poškození či znehodnocení příkazových bloků, k čemuž může dojít při výkonu služby relativně snadno, v takovém případě pak příslušná veřejná stráž bude nucena uhradit hodnotu takového příkazového bloku, což je riziko, které mnohé příslušníky z řad dobrovolných veřejných stráží odrazuje od využívání daného oprávnění v praxi.

Obecně jsou velké rezervy v komunikačních schopnostech členů z řad dobrovolných veřejných stráží. Jako světlá výjimka se jeví úsilí, které vynakládá Asociace strážců přírody a krajiny, jež (jednou za tři roky) pořádá školení, týkající se komunikace, které by mělo připravit dobrovolné stráže přírody na zvládání konfliktních situací. Dále se ukazuje, že u dobrovolných veřejných stráží chybí dostatečné proškolení v právních otázkách a následné systematické prohlubování znalostí a vědomostí. Absentují také školení, která by vybavila veřejné stráže potřebnými znalostmi, týkajícími se zvládání sebeobrany.

Určité jednotící znaky, v tomto případě uniforma, mluví o profesionalitě příslušného pracoviště. Prozatím v ČR neexistuje žádná jednotící norma, která by upravovala jednotně podobu uniforem všech veřejných stráží, vzhledem k čemuž se pak „vizáž“ stráží vcelku liší. Přinejmenším se jeví jakožto vhodné zavést jednotné uniformy, které by umožňovaly laické veřejnosti snáze identifikovat dobrovolné i profesionální veřejné stráže, působící na příslušných úsecích ochrany přírody, což by mohlo pomoci veřejným strážím při jednání s veřejností. Dále si veřejnost zpravidla neuvědomuje, že veřejné stráže vystupují při výkonu své služby jakožto úřední osoby, což by mohlo napravit umístění státního znaku na oděvu veřejné stráže. Například u dobrovolných stráží přírody tomu bývá v praxi tak, že namísto uniforem si pořizují oděvy,

a to na vlastní náklady, na které pak umisťují nášivky, identifikující danou osobu coby stráž přírody s barevným logem pracoviště, kde daná stráž přírody vykonává svou působnost.

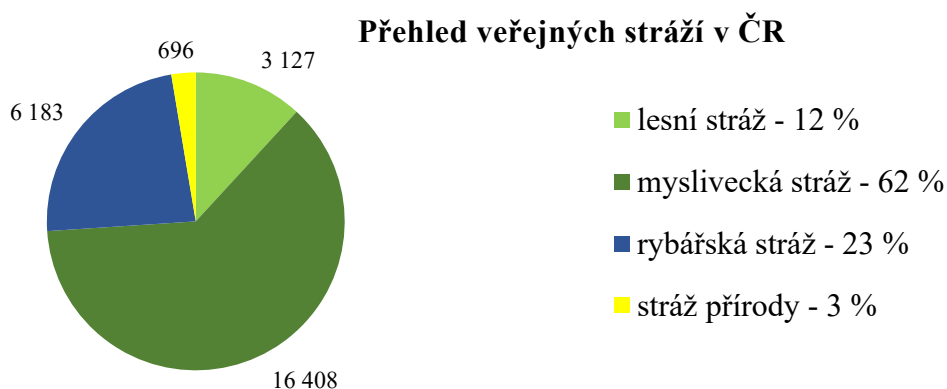
Ačkoliv jsou veřejné stráže, vyjma stráží rybářských, nadány pravomocí zastavovat motorová vozidla, přesto se aplikace předmětného oprávnění v praxi jeví přinejmenším jakožto problematická, což je důsledkem několika faktorů. Mezi dané faktory řadíme například nedůslednost platné právní úpravy, kdy právní úprava v zákonech, upravujících působnost a pravomoc veřejných stráží, podrobněji neupravuje způsob, jak mají stráže dané oprávnění realizovat v praxi, tj. jak mají konkrétně postupovat při zastavování motorových vozidel. Zejména není zřejmé, zda veřejné stráže mohou při zastavování vozidel postupovat analogicky dle ustanovení § 79 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), neboť veřejné stráže nejsou vyjmenovány mezi osobami, oprávněnými zastavit vozidlo dle ustanovení § 79 odst. 1 tohoto zákona. Jako další faktory se jeví nedostatek materiálního vybavení a možností se školit, což je nezbytné pro účinné využití předmětného institutu. V předmětném ustanovení myslivecká stráž, lesní stráž a stráž přírody nejsou vyjmenovány mezi osobami, oprávněnými zastavovat motorová vozidla, což má za následek fakticky to, že výše zmíněné veřejné stráže nemohou přistoupit k realizaci předmětného oprávnění, jakmile se případný přestupce ocitne na pozemní komunikaci, která již nespadá do území, v rámci něhož jsou stráže oprávněny vykonávat svou působnost.

Závěr

Tato diplomová práce pojednává o institutu veřejných stráží, který se jeví tradiční součástí právní kultury na území ČR, což lze vypožorovat i z právního vývoje předmětného institutu napříč historií. Funkci veřejných stráží zastávají státem ustanovené fyzické osoby, které vystupují jakožto specifický orgán veřejné správy, jenž se přímo účastní na správě věcí veřejných.

De iure jsou veřejné stráže ze zákona nadány relativně rozsáhlými pravomocemi, které mají umožňovat veřejným strážím účinně přispívat k naplňování ochrany statků, vyjmenovaných v příslušných zákonech, na jednotlivých úsecích ochrany životního prostředí, na druhou stranu de facto je efektivita veřejných stráží nízká, což je důsledkem součinnosti několika faktorů, které byly popsány ve výše uvedené kapitole. Veřejné stráže lze členit na dobrovolné a na profesionální veřejné stráže. Jak dobrovolné veřejné stráže, tak i profesionální veřejné stráže mají při výkonu své působnosti postavení úřední osoby, přičemž dobrovolné veřejné stráže svou funkci vykonávají na bázi dobrovolnosti a čestnosti, tedy ve svém volném čase a bez nároku na odměnu, zatímco profesionální stráže vykonávají svou činnost v rámci pracovního poměru. Hlavním posláním veřejných stráží jakožto nepřímých vykonavatelů státní správy, na něž byl delegován výkon státní správy na základě zákonného zmocnění, je především zajišťovat výkon ochranné služby a správního dozoru na příslušných úsecích státní správy. Nad rámec výše uvedeného veřejné stráže zajišťují činnosti informační, vzdělávací, výchovné, preventivní, a to nad rámec svých zákonných povinností, přičemž tak činí z toho důvodu, aby nebyly vnímány toliko jakožto složka represivní, ale i jako jakási pomocná ruka veřejnosti.

Současná právní úprava rozlišuje mezi čtyřmi druhy veřejných stráží. Mezi veřejné stráže řadíme mysliveckou stráž, rybářskou stráž, lesní stráž a v neposlední řadě stráž přírody, která se člení dále na strážce a zpravodaje, přičemž za nejefektivnější veřejnou stráž lze pokládat stráž přírody, což je dáno jednak aktivitou, vyvíjenou Agenturou ochrany přírody a krajiny, jednak i tím, že spolu s dobrovolnými strážemi ochrannou službu zajišťují i stráže profesionální. V současnosti působí v ČR přibližně 26 414 veřejných stráží.

Cílem této diplomové práce, která se věnuje tématu veřejných stráží, působících na území ČR, bylo nejen popsat postavení veřejných stráží, které by podávalo ucelený obraz o daném institutu dle současné právní úpravy, ale i rovněž upozornit na nedostatky, pojící se s výkonem působnosti veřejných stráží v praxi a identifikovat kompetence zatěžující, popřípadě chybějící. Na základě konfrontace analýzy platné právní úpravy s poznatky, získanými z kvalitativních řízených rozhovorů s příslušníky z řad veřejných stráží, se jeví přinejmenším jakožto vhodné i potřebné učinit následující návrhy de lege ferenda, které by mohly vést ke zlepšení efektivity veřejných stráží.

Vzhledem k poměrně nízkému povědomí majoritní části laické veřejnosti o existenci institutu veřejných stráží, z něhož vyplývá i nedostatek respektu vůči veřejným strážím a mající vliv na efektivitu jejich ochranné služby, se nabízí jakožto žádoucí uskutečňovat osvětu a převýchovu napříč celou společností. Osvěta, počínající malými dětmi v mateřských školách a v rodinách, přes různé kroužky pro školní mládež, dále prostřednictvím obecného působení na veřejnost v hromadně sdělujících prostředcích, kde by byla zdůrazňována a vyzdvižována zvláštnost a významnost ochrany životního prostředí jako takového. Seznámit veřejnost s tím, jakou roli sehrávají veřejné strážce na jednotlivých úsecích ochrany životního prostředí, poukázat na to, že veřejné strážce vykonávají činnosti prospěšné, mající za cíl přispět k zachování přírody pro budoucí generace. Ukázat společnosti našeho státu, že veřejné strážce neplní jen funkce restriktivní, ale i výchovné, informační a preventivní.

Vzhledem k tomu, že dobrovolné veřejné strážce vykonávají svou službu na bázi dobrovolnosti a čestnosti, tedy ve svém volném čase a bez nároku na odměnu, což má bezesporu vliv na efektivitu výkonu jejich ochranné služby, je žádoucí, aby byly dobrovolné veřejné strážce přiměřeným způsobem finančně odměňovány za jimi vynakládané úsilí při ochraně životního prostředí, což by mohlo vést jednak ke zvýšení efektivity ochranné služby veřejných stráží, jednak ke zvýšení zájmu veřejnosti o tuto veřejnou funkci.

Rovněž by bylo vhodné, aby došlo alespoň k částečné profesionalizaci veřejných stráží, tedy k navýšení počtu profesionálních veřejných stráží, kterých je v současné době na území ČR nedostatek. Hlavní důvod pro navýšení počtu profesionálních veřejných stráží spočívá především v tom, že profesionální veřejné strážce vykazují mnohem vyšší efektivitu, nežli dobrovolné veřejné strážce, což je dáno jejich dostatečným materiálním vybavením, dostatkem povinných školení a v neposlední řadě rovněž finanční odměnou za jimi vykonávanou činností v rámci jejich hlavního pracovního poměru. Dané profesionální strážce by byly činné několikrát do týdne dle stanovené pracovní doby, přičemž profesionální veřejné

stráže by byly zaměřeny na ty oblasti, které by byly vyhodnoceny jakožto prioritní, tedy pro veřejnost atraktivní.

Vzhledem k problematice vymahatelnosti některých rozhodnutí je nutné věnovat mnohem větší pozornost tomuto tématu na legislativní úrovni a učinit změny de lege ferenda, které by umožňovaly příslušníkům z řad veřejných stráží lépe fungovat a vymáhat některá rozhodnutí, a to například přiznáním nového oprávnění veřejným strážím, které by spočívalo v pravomoci veřejných stráží užít donucovací prostředky v průběhu realizace zadržení podezřelé osoby. V současnosti nejsou veřejné stráže oprávněny užít při zadržení podezřelého donucovací prostředky, jako jsou chvaty, hmaty, kopy, údery, nebo též použití služební zbraně v případě, že důvodně podezřívají pachatele z přestupku. Dále veřejné stráže postrádají oprávnění použít pouta jakožto omezující opatření, mající za cíl zamezení útěku osoby podezřelé. Na základě těchto informací se jeví aplikace současného oprávnění veřejných stráží zadržet podezřelého jakožto nemožná. Oprávnění zadržet podezřelou osobu za spáchání přestupku schází příslušníkům z řad rybářských stráží, což by mělo být de lege ferenda změněno. Umožnění užití donucovacích prostředků veřejnými strážemi by mělo bezesporu za následek zpřísnění podmínek, kladených na fyzické osoby pro ustanovení do funkce veřejné stráže, rovněž by bylo zapotřebí zavést školení, vedená příslušníky z řad Policie ČR, týkající se sebeobrany a aplikace daných donucovacích prostředků, přičemž předmětná změna by mohla vést ke zvýšení úspěšnosti vymahatelnosti některých rozhodnutí příslušníky z řad veřejných stráží a mít vliv na efektivitu jejich ochranné služby i na jejich postavení.

Dále se jeví jakožto žádoucí zavést více komunikačních školení, která by měla vybavit dobrovolné veřejné stráže potřebnými znalostmi na zvládání konfliktních/krizových situací. Rovněž by bylo prospěšné a účinné zavést jednotně povinnost pravidelného přezkoušení veřejných stráží z hlediska jejich znalostí a orientace v právních otázkách, jejichž znalost je nezbytná pro účinný výkon jejich služby. Dále by bylo vhodné jednotně stanovit povinnost pravidelného ověřování jejich zdravotní způsobilosti, neboť veřejné stráže se nezřídka ocitají při výkonu své služby ve vyloučených lokalitách či v obtížně schůdném terénu, kde je zapotřebí být dostatečně fyzicky zdatný pro efektivní výkon správního dozoru na příslušném úseku ochrany životního prostředí.

Rovněž by bylo vhodné vybavit příslušníky veřejných stráží služebními stejnokroji, jak je upravují prováděcí vyhlášky, což by mohlo mít z psychologického hlediska efekt na veřejnost, případně na přestupce, dále by to vedlo k usnadnění identifikace veřejných stráží laickou veřejností. Takové jednotné uniformy by mohly pomoci při jednání i vystupování s veřejností. Na uniformu příslušníků z řad veřejných stráží by bylo zapotřebí přidat státní znak,

s cílem dosáhnout lepšího vnímání veřejných stráží veřejností, dále označení, identifikující fyzickou osobu coby příslušný typ veřejné stráže.

Dále se jeví jakožto žádoucí, aby relativně nová pravomoc, umožňující příslušníkům z řad lesní stráže pořizovat zvukový, obrazový či jiný záznam jednak věcí a osob na veřejně přístupných místech, jednak o průběhu úkonu, pakliže je to nezbytně nutné pro splnění povinnosti, uložené zákonem příslušné lesní stráži prostřednictvím audio či videozařízení, byla přiznána i ostatním veřejným strážím, přičemž se jeví žádoucím, aby veřejné stráže byly rovněž vybaveny odpovídajícími technickými prostředky k účinnému uplatňování předmětného oprávnění v praxi. Tato změna by veřejným strážím umožňovala účinněji identifikovat případné přestupce, dále zadokumentovat motorová vozidla přestupců, kteří se dopustili porušení zákazu vjezdu i zákazu stání motorových vozidel v lokacích, které jsou vymezeny příslušnými zvláštními zákony. Za tímto účelem by bylo vhodné vybavit veřejné stráže profesionálními osobními kamerami, jež by umožňovaly viditelný záznam činností, vyžadujících zdokumentování. Dané kamery by mohly rovněž působit na případné přestupce z hlediska psychologického, neboť zásahy, činěné veřejnými strážemi vůči potenciálním přestupcům, by byly monitorovány, což by mohlo mít za následek to, že případný přestupce by se nedopouštěl fyzických či verbálních útoků, jelikož by si byl vědom toho, že úkon, uskutečňovaný příslušnou veřejnou stráží, je monitorován.

Z uskutečněných rozhovorů, které jsem vedl s veřejnými strážemi, vyplývá, že dobrovolné veřejné stráže by měly být lépe vybaveny odpovídajícím materiálním vybavením, které by umožňovalo efektivní výkon jejich činnosti, a to například GPS zařízením, loděmi, motorovými vozidly, dalekohledy, či osobními kamerami, neboť za současného stavu se jim patřičného technického vybavení dostává nedostatečně ze strany ustanovujícího orgánu, což má rovněž vliv na efektivitu výkonu jejich ochranné služby. V praxi je tomu tak, že většinu nezbytného vybavení jsou dobrovolné veřejné stráže nuceny si pořizovat samy, a to na vlastní náklady, což nelze považovat za optimální a vyhovující řešení dané situace.

Dále se jeví jakožto vhodné věnovat bližší pozornost oprávnění, které je společné lesní strážím, myslivecké strážím a strážcům přírody (nikoliv však zpravodajům a rybářské strážím), zastavovat motorová vozidla. Aplikace předmětného oprávnění v praxi je problematická, neboť schází potřebná metodika, která by srozumitelným způsobem stanovovala postup realizace předmětného oprávnění. Dále v ustanovení § 79 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů nejsou vypočteny mezi osobami, oprávněnými zastavovat motorová vozidla, výše zmíněné veřejné stráže. Je tedy žádoucí jednak výše zmíněné veřejné stráže zahrnout mezi osoby, oprávněné zastavovat motorová vozidla,

jednak stanovit metodiku k aplikaci předmětného oprávnění, což by příslušným veřejným strážím umožňovalo efektivně využívat předmětné oprávnění. Inspirací pro zákonodárce ve věci vypracování metodiky zastavování motorových vozidel veřejnými strážemi by mohla být právní úprava, obsažená v ustanovení § 79 odst. 2 a 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.¹⁸⁹

Dále je zapotřebí, aby byla věnována mnohem větší pozornost jak ze strany Ministerstva životního prostředí ČR, tak i ze strany Ministerstva zemědělství ČR problematice dobrovolných veřejných stráží, neboť nevyvíjí téměř žádné úsilí, vedoucí ke zlepšení postavení veřejných stráží. Rovněž je žádoucí zlepšit spolupráci mezi ustanovujícími orgány a dobrovolnými veřejnými strážemi, a to například prostřednictvím metodické koordinace činnosti veřejných stráží, kterou by zajišťovaly ustanovující orgány. Taktéž by bylo prospěšné, kdyby ustanovující orgány průběžně informovaly dobrovolné veřejné stráže o změnách v legislativě, popřípadě kdyby zajišťovaly potřebná školení veřejným strážím za účelem systematického prohlubování jejich znalostí a orientace v právních otázkách. Dále se jeví vhodným a potřebným, aby byla určitá část finančních prostředků ze státního rozpočtu přímo věnována na chod dobrovolných veřejných stráží, a tyto finanční prostředky by byly vyhrazeny pro účely financování činností veřejných stráží, jejich materiálního vybavení a v neposlední řadě byly využívány pro školení veřejných stráží, za účelem dalšího vzdělávání.

Veřejné stráže hrají významnou roli na jednotlivých úsecích ochrany životního prostředí, kdy vykonávají správní dozor nad dodržováním příslušných zákonů v oblastech, které jsou obtížně schůdné, svou činností přispívají k ochraně životního prostředí jako takového. Na základě výše uvedených poznatků je tedy zřejmé, že současná právní úprava institutu veřejných stráží je nevyhovující, neboť aplikaci některých z oprávnění veřejných stráží lze hodnotit přinejmenším za problematickou, dále veřejným strážím schází reálně jak prostředky, tak i know-how na samotnou realizaci předmětných oprávnění. Jestliže mají být schopny jak dobrovolné, tak i profesionální veřejné stráže efektivně vykonávat ochrannou službu a realizovat oprávnění jim přiznaná dle současné právní úpravy, je nezbytné provést změny na legislativní úrovni a věnovat předmětnému institutu mnohem větší pozornost při výkonu státní správy na úseku životního prostředí.

¹⁸⁹ K § 39 odst. 2 písm. a) DVORČÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 22. 6. 2023]. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
lesní zákon	Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů
správní řád	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
zákon o České inspekci životního prostředí	Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů
zákon o myslivosti	Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů
zákon o některých přestupcích	Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
ZOPK	Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
zákon o přestupcích	Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
zákon o rybářství	Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů
vyhláška č. 101/1996 Sb.	Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážní, ve znění pozdějších předpisů

- vyhláška č. 197/2004 Sb.** Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 395/1992 Sb.** Vyhláška Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BEDNÁŘ, V., BEDNÁŘ, P. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vydání., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, 240 s. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-01-6.

BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ČECHURA, V., KOSTEČKA, J., MAXA, H., PETR, B., PETR, J., ŠPRONGL, J. *Zákon o myslivosti: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO449_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DVOŘÁK, P. *Lesní zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO289_1995CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

HEMELÍK, T. *Rybářství a právo: [zákon o rybářství s komentářem: související daňové, ekonomické a další informace: obrazová dokumentace: adresář]*. 1. vydání. Praha: Orac, 2000, 189 s. ISBN 80-86199-14-2.

HORIZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK, 2021, 256 s. ISBN 978-80-87713-21-1.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, 1000 s. ISBN 978-80-7502-380-3.

STANĚK, J., ŘEHÁK, L. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, 135 s. ISBN 80-902849-0-6.

STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO114_1992CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné na: www.beckonline.cz.

ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO99_2004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

BLUĐOVSKÝ, Z. *Obhospodařování malých lesích majetků III*. In: Časopis Lesnická práce. Online databáze. Kostelec nad Černými lesy: Nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce. Vol 79 (2000), No 11, str. 512-513. [Citováno 20. 5. 2022]. ISSN 0322-9254. Dostupné z: <http://lmda.silvarium.cz/view/uid:c604d098-be3e-4209-b0f4-69417b8fc5d7?page=uid:f0e674d9-c55e-11e4-ac60-001b63bd97ba>.

FIALA, Z., VETEŠNÍK, P. *Několik metodických poznámek k pravomoci strážců přírody projednávat přestupky v příkazním řízení na místě.* In: Časopis České právo životního prostředí. Online. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí. Vol 23 (2023), No 67, str. 70. [Citováno 7. 9. 2023]. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_67.pdf.

JELÍNKOVÁ, J. *Posílení pravomocí stráže přírody a lesní stráže v rámci tzv. antiinvazní novely.* In: Časopis Ochrana přírody. Online. Praha: Nakladatelství Environs. Vol 76 (2021), No 5, str. 30-32. [Citováno 15. 5. 2022]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/posileni-pravomoci-straze-prirody-a-lesni-straze-v-ramci-tzv-antiinvazni-novely/>.

Waic, V. *Druhy živočichů vyžadujících regulaci.* In: cmmj.cz. Online. 16. 12. 2021. [Citováno 3. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/druhy-zivocichu-vyzadujicich-regulaci/>.

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

4. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16-1.

Nález Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 50/2000.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 30 A 21/2021-50.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 30 A 17/2021-53.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 8To 215/2013.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2007, sp. zn. 8 As 14/2006-70.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 3 As 9/2012-33.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 11. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1297/2017.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4314/2018.

5. Seznam ostatních zdrojů

Ing. Libor Krček, interview s lesní stráží. Orlické Záhoří dne 24. 3. 2022

Ing. Rudolf Remes, interview se stráží přírody. Rychnov nad Kněžnou dne 24. 5. 2022

Sdělení č. ZP03/2005, legislativního odboru k postavení Stráže přírody - § 81 a násl. zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [Citováno 26. 6. 2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Seznam příloh

- Příloha A – Formulář, adresovaný veřejným strážím
- Příloha B – Rozhovor s Ing. Rudolfem Remešem
- Příloha C – Rozhovor s Ing. Václavem Kalendou
- Příloha D – Rozhovor s Mgr. Ondřejem Vítkem, Ph.D.
- Příloha E – Rozhovor s Ing. Ladislavem Šimerdou, Ph.D.
- Příloha F – Rozhovor s Ing. Liborem Krčkem
- Příloha G – Tabulka s počty veřejných stráží na území ČR
- Příloha H – Služební odznak a průkaz lesní stráže
- Příloha CH – Služební odznak a průkaz myslivecké stráže
- Příloha I – Služební odznak a průkaz rybářské stráže
- Příloha J – Služební odznak a průkaz stráže přírody

Příloha A – Formulář, adresovaný veřejným strážím

Jaké jsou pravomoci příslušníků veřejné stráže?

Jakou mají příslušníci veřejné stráže působnost?

Jaká je efektivita příslušníků veřejné stráže?

Jaké je povědomí veřejnosti o veřejné strážci?

Jaké jsou kompetence příslušníků veřejné stráže, ať už zatěžující či chybějící?

S jakými nedostatky se veřejné strážce nejčastěji potýkají při výkonu své funkce?

Jak vysoká je míra orientace příslušníků veřejné stráže v právní úpravě?

Jaké změny je třeba učinit za účelem zlepšení postavení a úlohy veřejné strážce?

Příloha B – Rozhovor s Ing. Rudolfem Remešem

Jaké jsou pravomoci strážci přírody?

Pravomoci strážci přírody jsou stanoveny zákonem, tedy to, co je jim zákonem svěřeno, nic více nemají. Strážce přírody dělíme na strážce a zpravodaje. Obecně je § 81 pouze o strážci přírody, zmiňuje se však, že tam jsou i zpravodajové, avšak o zpravodajích se legislativa nijak zvlášť nešíří, jejich postavení není speciálně upraveno, považují se však za součást strážci přírody. My to zvykově děláme tak, že strážci přírody jsou výkonným orgánem, který má za úkol kromě zjišťování věcí, které jsou mu stanoveny zákonem, také je přímo řešit s lidmi, kteří by se dopustili jednání za hranou zákona. Zpravodajové mají spíše oznamovací povinnost, třeba zadokumentovat parkující vozidlo, stojící na místě, kde je vjezd zakázán a poslat danou zprávu v rámci hlášení příslušnému orgánu.

Jakou mají strážce přírody působnost?

Ustanovující orgán vždy stanoví územní působnost, tedy pokud stráž přírody ustanovuje naše agentura, ustanovuje ji pro určité území, které spravuje agentura, kde má kompetence orgánu ochrany přírody. Typicky je tomu tak, že je stráž přírody ustanovena pro jednu

chráněnou krajinnou oblast, avšak může být ustanovena i pro více chráněných krajinných oblastí, to záleží na orgánu, který stráž přírody ustanovuje. Onen ustanovující orgán nemůže dát jinou kompetenci a působnost než tu, kterou má stráž přírody svěřenou zákonem.

Jaká je efektivita stráží přírody?

Z hlediska časového kritéria je tomu tak, že každý region má naprosto odlišný systém fungování stráží přírody, alespoň v rámci fungování naší agentury. Jsou regiony, kde stráže přírody vykonávají i desítky služeb ročně, to znamená, že jsou desítky dnů ve výkonu služby stráže přírody, a pak tu jsou na druhé straně regiony, kde jsou stráže přírody spíše formálně ustanovené, přičemž vykonávají danou funkci možná jednou, dvakrát do roka. Nemáme žádná úřední hlášení, kde, kdo, kdy, co, jak dělá a kolikrát. U nás je tomu tak, že dobrovolní strážci přírody jsou minimálně 8 dní v roce ve službě, to však nic nevyovídá o jejich efektivitě. Existují případy, kdy je strážce přírody ve službě osm hodin a během služby se nic zvláštního nestane, a může být služba, ve které bude strážce půl hodiny a za tu dobu zjistí dva až 3 případy, kdy provede kontrolu dodržování předpisů ochrany přírody a krajiny. Není moc dobře možné určit, na jakém úseku bude činnost efektivní a na kterém nebude. Dále je nedostatek materiálního vybavení, které schází strážím, což má vliv na efektivitu stráží přírody. Na efektivitu má rovněž vliv i striktní pojetí stráží v legislativě, které se omezuje na kontrolní funkci stráží přírody, přičemž by stráž mohla plnit i výchovnou funkci, preventivní a edukační.

Jaké je povědomí veřejnosti o strážích přírody?

Verbálně projevovaná znalost veřejnosti je nízká, vždy se to týká lidí, se kterými něco projednáváme v případě, že máme podezření nebo jsme přesvědčeni o tom, že došlo k nějakému přestupku. Pachtelé pak často tvrdí, že jim není nic známo o existenci institutu stráží přírody, natož o jejich oprávněních. To však nic nevyovídá o povědomí veřejnosti, protože potkáte čtyři sta padesát lidí, z nichž tři sta sedmdesát pět o strážích přírody ví, pak potkáte však člověka, jenž se dopustil jednání v rozporu se zákonem, který bude tvrdit, že o strážích přírody nic netuší. Veřejnost obecně ví, že existuje stráž přírody, je to v médiích často prezentováno, typicky je to ale uváděno v souvislosti s územím národních parků, kde má stráž přírody mnohem silnější podporu ze strany orgánů ochrany přírody. Rovněž česká společnost nelibě vnímá oprávnění strážců přírody vstupovat na soukromé pozemky v odůvodněných případech.

Jaké jsou kompetence strážů přírody, ať už zatěžující či chybějící?

Stráž přírody má pravomoci napsané v zákoně, které jsou relativně obsáhlé, avšak jejich vymahatelnost v praxi je obtížná. Tedy obtížnost vymahatelnosti některých rozhodnutí, neboť ač má strážce přírody oprávnění stanovená zákonem, tak daná práva nemůže uplatnit bez součinnosti a respektu ze strany veřejnosti, k čemuž dochází často při výkonu služby. Mnohdy je zapotřebí součinnosti s orgány Policie ČR. Třeba problematika zastavování motorových vozidel a čtyřkolek – na jednu stranu máme oprávnění, stanovené zákonem, ale v praxi je to téměř nemožné uplatnit. Dále máme právo provádět legitimaci lidí v případech, stanovených zákonem, avšak v praxi je to rovněž obtížné vymáhat, zvláště, když je to skupinka lidí. Také administrativa, spojená s vybíráním a ukládáním pokut, je zbytečně zatěžující.

S jakými nedostatky se stráž přírody nejčastěji potýká při výkonu své funkce?

Nejtypičtějším nedostatkem je to, že část veřejnosti nehodlá omezovat svou osobní svobodu tím, že by uznávala nějaká pravidla. Je to nedostatek soudnosti u těch individualisticky zaměřených lidí, kteří si chtějí pro sebe „urvat“, co se dá, bez ohledu na následky svého jednání. Dále dochází často k verbálnímu vyhrožování, nezřídka i k fyzickým útokům ze strany veřejnosti. Nedostatkem je však i to, že schází mnohdy vybavení, které by nám pomohlo dopadnout pachatele. Třeba v zimě se setkáváme se sněžnými skútry, které se pohybují po loukách, problémem zde je, jak zadokumentovat onoho pachatele, na to je zapotřebí dobré vybavení, které není vždy k mání. Dalším nedostatkem je, že pokuty příkazem na místě se vydávají zřídka, protože stráž přírody musí vyplnit velice složitý formulář a dále se pak k tomu pojí složitá administrativní agenda, takže v praxi se to řeší spíše domluvou, neboť je to rychlejší, pružnější a méně konfliktní.

Jak vysoká je míra orientace strážů přírody v právní úpravě?

Orientace profesionálních strážů přírody v právní úpravě je mnohem vyšší oproti dobrovolným strážím přírody, které vykonávají službu ve svém volném čase. Profesionální strážce přírody vykazují lepší znalost právní úpravy, což je dáno jednak tím, že tyto znalosti využívají denně v rámci svého zaměstnání, jednak tím, že se účastní mnoha školení a různých kurzů.

Jaké změny je třeba učinit za účelem zlepšení postavení a úlohy stráží přírody?

Je zapotřebí, alespoň v rámci veřejných stráží, aby se zásadně zjednodušilo ukládání pokut prostřednictvím příkazu na místě. Nyní se tento institut používá sporadicky, neboť tento úkon je pro mnohé strážce náročný a nesmírně obtížný, časově je to zbytečně zdlouhavé, přičemž to má vliv i na efektivitu, neboť čas, strávený vyplňováním příslušných formulářů, bychom mohli využít lépe, třeba ke kontrole dalších lidí. Kvůli těmto důvodům strážci raději řeší dané případy domluvou s případnými narušiteli. Dobrovolní strážci přírody výjimečně rozhodují o potrestání pachatele za spáchaný přestupek prostřednictvím příkazu na místě.

Bylo by dobré změnit postavení strážce přírody v zákoně v paragrafu 82, úprava je zbytečně striktně napsaná, my se snažíme v dnešní době o to, aby stráž přírody měla nejen kontrolní funkci, ale aby měla i funkci edukační, vysvětlující. Třeba v době covidové se rapidně zvýšil počet lidí, navštěvujících národní parky a chráněné krajinné oblasti, kteří se nechovají tak, jak by měli v přírodě, což je zapotřebí jim i vysvětlit. Z těchto důvodů by bylo vhodné, aby strážce přírody na frekventovanějších místech raději lidem poskytovali informace o tom, jak se mají chovat na daném území a čeho se mají vyvarovat, nežli aby jen vyčkávali, až dojde k jednání v rozporu se zákonem. V právní úpravě tedy chybí prevence a edukace.

Další změny by měly být učiněny v oblasti problematiky identifikace strážce přírody, kdy má strážce přírody povinnost nosit služební odznak na viditelné části oděvu, přičemž mu chybí identifikační jedinečné číslo, takže z důvodu identifikace strážce předloží průkaz strážce, kde je číslo, avšak i další údaje o strážci. Není cílem při výkonu služby strážce přírody sdělovat veřejnosti jméno, příjmení, bydliště a datum narození strážce. Tímto způsobem by se neměli strážci přírody identifikovat.

Příloha C – Rozhovor s Ing. Václavem Kalendou

Jakou mají příslušníci rybářské stráže působnost?

Působnost rybářské stráže vykonávají v rámci revíru, kde byli ustanoveni, přičemž já mám osobně na starost úsek kolem rybníka Broumar, případně rybník Drnov, který by měl být v tomto roce vyhlášen svazovou vodou.

Jaká je efektivita příslušníků rybářské stráže?

Efektivita profesionálních rybářských stráží je diametrálně odlišná oproti efektivitě dobrovolných rybářských stráží, neboť na rozdíl od nich to činí nikoliv na bázi dobrovolnosti, ale je to jejich hlavní pracovní poměr, dále jsou lépe vybaveni a na rozdíl od nás i placeni.

Kontroly, prováděné rybářskými strážemi, jsou relativně nedostatečné, počet profesionálních stráží je nízký, což má za následek i vliv na snižování efektivity rybářských stráží. Mnohdy je zapotřebí provádět kontroly minimálně ve dvou lidech, pakliže máme být efektivní.

Jaké je povědomí veřejnosti o rybářské stráží?

Povědomí laické veřejnosti o rybářské stráží je minimální, což se však nedá říci o té části veřejnosti, která se aktivně věnuje rybaření. Mnohdy dochází v případě konfliktů s potenciálními narušiteli k tomu, že po nás požadují, abychom se legitimovali.

Jaké jsou kompetence příslušníků rybářské stráže, ať už zatěžující či chybějící?

Máme především právo daného člověka legitimovat, v případě, že daná osoba odmítá součinnost, nezbyvá nám nic jiného, než se obrátit na Policii ČR. Takže obecně je zde problémem vymahatelnost oněch rozhodnutí, neboť nám schází nástroje, kterými bychom byli schopni samostatně vymáhat jejich splnění. Mnohdy se daná osoba, která narušuje zákon, uchyluje i k fyzickým útokům, popřípadě utíká z místa činu. Praxe je taková, že v případě důvodného podezření, že dochází k porušování zákona, se rovnou obracíme na příslušníky policie.

S jakými nedostatky se rybářské stráže nejčastěji potýkají při výkonu své funkce?

Obecně se potýkáme s nedostatkem respektu ze strany veřejnosti. Odmítání součinnosti v případě porušování zákona, obtížnost vymahatelnosti některých rozhodnutí, ačkoliv má rybářská stráž veřejný status, nutnost spolupráce s policejními orgány, pakliže má být narušitel zákona postihnut. Mnohdy jdou lidé raději do konfliktních situací, nebo utečou, než aby se nechali postihnout. Máme sice právo zabavovat lidem věci, avšak praxe je taková, že se to děje za součinnosti policie pouze tehdy, pokud dané osoby, podezřelé z protiprávního jednání, opustily lovičí místo a nehlásily se k danému vybavení. Je tedy nesmírně obtížné dokázat, komu dané vybavení patří. Dále máme právo zadržet osobu, podezřelou ze spáchání protiprávního jednání, jenže v praxi se tak činí tehdy, pokud je nás více, nebo pokud nás doprovází příslušníci Policie ČR. Rovněž dochází k poškozování materiálního vybavení ze strany veřejnosti a také k odkládání odpadů v okolí rybníků.

Jak vysoká je míra orientace příslušníků rybářské stráže v právní úpravě?

Orientace rybářských stráží v právní úpravě se liší dle toho, zdali se bude jednat o profesionální, nebo o dobrovolnou stráž. Obecně lze říci, že u dobrovolných stráží je míra orientace v právní úpravě odpovídající, neboť musíme brát v potaz to, že službu vykonávají ve svém volném čase, zatímco profesionální stráž vykonávají svou funkci nikoliv na principu dobrovolnosti, je to jejich zaměstnání, tomu i odpovídá lepší znalost právní úpravy.

Jaké změny je třeba učinit za účelem zlepšení postavení a úlohy rybářské stráže?

Je zapotřebí větší podíl profesionálních rybářských stráží, které by byly činné několikrát do týdne, především však o víkendech, kdy dochází k rybaření nejčastěji. Dále by bylo vhodné, aby se rybářské stráž vyvíjely na frekventovanější revíry, určit si prioritní oblasti, které jsou pro veřejnost atraktivní.

Příloha D – Rozhovor s Mgr. Ondřejem Vítkem, Ph.D.

Jaké jsou pravomoci stráží přírody?

Pravomoci jsou v zásadě vyhovující. Od 1. 1. 2023 přibyla strážím přírody nová pravomoc zastavovat vozidla, o kterou jsme dlouhodobě usilovali. Na druhou stranu nám schází pravomoc pořizovat audio a video záznamy, přičemž danou pravomoc nově získala lesní stráž, nám však bohužel schází. Co se týče názorů vlastních strážců, někteří volají po tom, abychom mohli mít, podobně jako strážci na Slovensku, možnost nosit a používat služební zbraň, na to však není v současné době česká společnost nastavena.

Jakou mají stráž přírody působnost?

Působnost se liší dle orgánu státní správy, který může ustanovovat stráž přírody. Ze zákona to jsou správy národních parků pro území národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR pro území, mající ve své působnosti, tam spadá 24 chráněných krajinných oblastí, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky, mimo velkoplošná zvláště chráněná území, na zbývající části ČR to jsou krajské úřady. Příslušný orgán ve chvíli ustanovení strážce přírody či zpravodaje vyznačí do průkazu jeho obvod působnosti, nesmí však vyznačit obvod působnosti větší, než má sám úřad.

Jaká je efektivita stráží přírody?

Považujeme stráž přírody za velmi významnou v tom ohledu, že v chráněných krajinných oblastech jde o dobrovolné spolupracovníky, nikoliv o zaměstnance, z čehož je zřejmé, že většinu svých aktivit realizují o víkendech a o státních svátcích, kdy bývá obtížné přemluvit někoho ze zaměstnanců, aby se kontrolní činnosti věnoval. Profesionální strážce přírody vykonávají svou funkci mnohem efektivněji, nežli dobrovolné strážce přírody, což je pochopitelné. Bohužel počet profesionálních stráží přírody je nedostačující na území ČR, daný nedostatek snižuje efektivitu stráží přírody.

Jaké jsou kompetence stráží přírody, ať už zatěžující či chybějící?

Kompetence stráží přírody, které jsou vymezeny v ZOPK, jsou v zásadě dostačující, na druhou stranu realizace některých z těchto oprávnění bývá pro dobrovolné strážce přírody složitá. Například řešení přestupků příkazem na místě je pro mnohé členy strážců přírody ne příliš atraktivní, neboť to vnímají jako zbytečně složitý způsob řešení daného porušení zákona, považují to za administrativně zatěžující úkon. Na druhou stranu si nedokážu představit zjednodušení daného postupu v rámci řešení daných přestupků.

Dále je jednou z nejvíce diskutovaných věcí hlášenka, jedná se o způsob přenášení informací od strážce přírody směrem k ustanovujícímu orgánu. Zajímá nás především to, v jakém stavu se nachází území po prohlídce, zdali je v pořádku, zdali tam proběhla kontrola, jaký je stav návštěvnické infrastruktury. Bohužel v tomto ohledu sdělování informací není dostatečné, neboť některými členy strážce přírody je to vnímáno jako nadbytečná administrativa.

S jakými nedostatky se stráž přírody nejčastěji potýká při výkonu své funkce?

Mnohdy si dobrovolné strážce přírody stěžují na nedostatečné materiální vybavení, především se jedná o oděvy, rovněž poukazují, že jim nejsou propláceny náhrady výdajů, které jim vzniknou, přičemž na ně mají nárok dle vyhlášky, zde však narážíme na administrativní nedostatky. Dále to jsou nedostatky znalostí a dovedností, kdy nemáme kapacitu k tomu, organizovat všechna školení, jež by byla vhodná pro dobrovolné členy, na druhou stranu vidíme nedostatek času dobrovolných členů účastnit se daných školení.

Obecně jsou velké rezervy v komunikačních schopnostech příslušníků stráží přírody. Dále pozorujeme, že u dobrovolných stráží přírody schází dostatečné proškolení v právních otázkách. Zaznamenáváme také oboustranný problém při vzájemné komunikaci mezi úřadem a stráží přírody. Mnohé úřady, ustanovující strážce, považují za zatěžující, že musí se strážemi jednat a předávat jim pravidelně informace o změnách v legislativě.

Strážím přírody schází donucovací prostředky, jako jsou hmaty, úchvaty, použití služební zbraně, což má vliv jak na efektivitu činnosti veřejných stráží, tak i na vymahatelnost některých rozhodnutí.

Dalším problémem je, že stráž přírody postrádá možnost jakéhokoliv postihu vůči osobě, která odhazuje odpadky, neboť danou kompetenci v zákoně o ochraně přírody a krajiny nemá.

Jaké je povědomí veřejnosti o strážích přírody?

Povědomí veřejnosti je velmi nízké, pracujeme usilovně na tom, aby se mluvilo více o strážích přírody. V posledních letech se objevují články, týkající se stráží přírody, většinou ve chvílích, kdy dojde k fyzickému napadení. Domnívám se, že stráže přírody, i ostatní stráže, jsou pro laickou veřejnost neznámý pojem.

Jak vysoká je míra orientace strážích přírody v právní úpravě?

U profesionálních stráží je rozhodně vyšší, nežli u stráží dobrovolných. Míra orientace se odvíjí od toho, jaká je ochota obecně příslušníků stráže přírody se vzdělávat a prohlubovat si vědomosti, protože příležitosti k tomu relativně jsou.

Jaké změny je třeba učinit za účelem zlepšení postavení a úloh strážích přírody?

Je zapotřebí, aby ze strany Ministerstva životního prostředí ČR byla věnována mnohem větší pozornost problematice stráže přírody, neboť nevyvíjí téměř žádné úsilí, vedoucí ke zlepšení jejího postavení.

Ve státním rozpočtu ČR není zahrnuto financování strážích přírody, ani veřejných strážích obecně, a proto většinou dané finance obstarává nějakým způsobem ustanovující orgán, což je nevyhovující a mělo by se změnit.

Rovněž strážím přírody schází kompetence na pořizování audio a video záznamů a s tím i odpovídající materiální vybavení.

Je žádoucí navýšit počet profesionálních strážích, zlepšit spolupráci mezi ustanovujícími orgány a dobrovolnými strážemi, neboť některé úřady téměř nekomunikují se strážemi, popřípadě ani pro své území neustanovují.

Obecně je nutné problematice vymahatelnosti pravomocí věnovat mnohem větší pozornost na legislativní úrovni, která by umožnila strážím přírody lépe fungovat a vymáhat některá rozhodnutí.

Příloha E – Rozhovor s Ing. Ladislavem Šimerdou, Ph.D.

Jaké jsou pravomoci příslušníků myslivecké stráže?

Myslivecké stráže jsou oprávněny požadovat od osob, pohybujících se v honitbě se střelnou zbraní či jinou loveckou výstrojí, předložení zbrojního průkazu, průkazu původu zbraně, loveckého lístku a povolenky k lovu, která je podepsána mysliveckým hospodářem. Mohou zastavit a prohlížet v honitbě a na účelových komunikacích v honitbě dopravní prostředky, včetně zavazadel, v případě důvodného podezření. Dále mohou zadržet osobu, přistiženou při neoprávněném lovu v honitbě, či se zakázanou loveckou výstrojí. Dále mohou usmrcovat toulavé psy v honitbě, pokud jsou ve vzdálenosti větší než 200 metrů od obydlí a zároveň útočí na drobnou zvěř a rovněž na živočichy, vyžadující regulaci, případně i na zdivočelá hospodářská zvířata, a to po předchozím oznámení.

Jakou mají příslušníci myslivecké stráže působnost?

Myslivecké stráže vykonávají svou působnost v rámci honiteb na každých započatých 500 hektarů, což je minimální výměra pro uznání honitby, pokud se nejedná o obory a o bažantnice, kde provozují výkon mysliveckého práva na honebních pozemcích.

Jaká je efektivita příslušníků myslivecké stráže?

Obecně je efektivita mysliveckých stráží na území ČR velmi malá, neboť se často setkávají ze strany veřejnosti s nedostatkem respektu. Některá oprávnění jsou stěžejí v praxi vymahatelná.

Jaké je povědomí veřejnosti o myslivecké stráží?

Povědomí české společnosti o mysliveckých strážích je velmi nízké. Majoritní část laické veřejnosti nevnímá myslivecké stráže jako velmi důležitý prvek ochrany lesů, myslivosti a přírody obecně. Občas dochází při setkání s potenciálními přestupci k tomu, že tito občané dokonce zpochybňují samotnou existenci mysliveckých stráží.

Jaké jsou kompetence příslušníků myslivecké stráže, ať už zatěžující či chybějící?

Kompetence jsou na jednu stranu naprosto dostačující i vyhovující, daná právní úprava neobsahuje nic nadbytečného, na druhou stranu zde chybí odpovědnost za přestupky a v tom případě tvrdší restrikce vůči lidem, kteří se dopouští protiprávního jednání na úseku práva myslivosti.

S jakými nedostatky se myslivecké stráže nejčastěji potýkají při výkonu své funkce?

Určitě je to nevymahatelnost některých rozhodnutí při porušení zákonů, především otázka ukládání a vymáhání pokut. Za celou dobu svého působení ve funkci myslivecké stráže si nepamatují, že by někdo u nás uplatnil a dokázal vymoci pokuty příkazem na místě. Ač mají myslivecké stráže oprávnění zastavovat, prohlížet a kontrolovat vozidla, zavazadla přepravovaná, v praxi tomu tak povětšinou není, neboť je vymahatelnost daného oprávnění obtížná. Bez součinnosti s orgány Policie ČR je vymahatelnost některých rozhodnutí mnohdy nemožná. Dalším problémem je pytláctví, často se jedná o organizované skupiny s moderním vybavením, které je téměř nemožné přistihnout při páchání protiprávního jednání.

Jak vysoká je míra orientace příslušníků myslivecké stráže v právní úpravě?

Domnívám se, že je orientace dobrovolných mysliveckých strážů v právní úpravě odpovídající, neboť musí složit různé testy a účastnit se mnoha školení. Dále je zapotřebí brát do úvahy, že dobrovolné myslivecké stráže vykonávají svou funkci ve svém volném čase bez nároku na odměnu oproti profesionálním mysliveckým strážím, a od toho se i pak odvíjí jejich znalost právní úpravy, neboť vykonávají svou funkci na principu dobrovolnosti, nikoliv jako svůj hlavní pracovní poměr.

Jaké změny je třeba učinit za účelem zlepšení postavení a úloh myslivecké stráže?

Je žádoucí převýchova a osvěta celé společnosti, počínaje dětmi, přes různé kroužky pro školní mládež, dále osvěta prostřednictvím obecného působení na veřejnost v mediálním světě, kde by se zdůrazňovala a vyzdvihovala zvláštnost a významnost nejen lesa jakožto nejdůležitějšího činitele životního prostředí, ale i myslivosti a celého životního prostředí. Ukázat veřejnosti, že se jedná o činnosti prospěšné, jež by měly sloužit k obohacování jejich zážitků, které si může vychutnávat. Ukázat veřejnosti, že díky úsilí mysliveckých strážů na úseku ochrany životního prostředí dochází k zachování přírody pro budoucí generace.

Příloha F – Rozhovor s Ing. Liborem Krčkem

Jaké jsou pravomoci příslušníků lesní stráže?

Hlavní pravomocí lesních strážů, které vystupují jakožto úřední osoby (dříve veřejní činitelé), je především zajišťování kontroly obecného užívání lesů veřejností, tj. fyzickými a právníckými osobami. Veřejnost má právo vstupovat do lesů na vlastní nebezpečí, přičemž

toto ustanovení shledávám jako problematické, neboť ono vlastní nebezpečí platí do určité míry, jelikož vlastník lesa má povinnost při mimořádných událostech zabezpečit veřejné cesty a místa, kam může vstupovat veřejnost. Shledávám tedy danou legislativní úpravu jako nejasnou. Nově máme pravomoc zastavovat motorová vozidla, pokud máme důvodné podezření, že byl spáchán přečin na úrovni lesního zákona. Dále můžeme ukládat pokuty, či dávat návrhy na správní řízení správnímu orgánu, což je místně příslušná obec s rozšířenou působností, orgán státní správy ochrany lesů. Nejčastěji řešíme věci domluvou.

Jakou mají příslušníci lesní stráže působnost?

Lesní stráž je vždy ustanovena na určitý obvod dle místa výkonu činnosti orgánem státní správy lesů, přičemž onen obvod se zpravidla kryje s majetkem lesů. Působnost lesní stráže se vztahuje buď na určitý lesnický úsek, anebo na lesní majetek vlastníka lesa. Zde jsme, například, v Kolowratských lesích, tedy na celé Kolowratské lesy se vztahuje má působnost coby příslušníka lesní stráže, v případě lesnického úseku ustanovuje lesní stráž obec s rozšířenou působností, tj. orgán státní správy lesů, a to v Rychnově nad Kněžnou. Pokud by lesní stráž vykonávala působnost na vícero katastrálních územích, bude v takovém případě lesní stráž ustanovovat krajský úřad. Zpravidla to funguje tak, že lesní správce je lesní strážní na celém území, které spravuje tato konkrétní lesní správa.

Jaká je efektivita příslušníků lesní stráže?

Efektivita je spíše nízká, a to z toho důvodu, že ve většině případů nám nezbyvá nic jiného, nežli řešit věci s případnými přestupci domluvou, přičemž daná osoba si své pochybení buďto uvědomí, nebo neuvědomí. Většina lidí, kteří se dopouští přestupků na úseku ochrany lesa, tak činí opakovaně, v takovém případě se to většinou řeší pokutou prostřednictvím příkazu na místě. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že jsem zde byl ještě před deseti lety jediný z lesní stráže, kdo měl u sebe pokutové bločky. Náplní naší práce je ochrana vlastníků lesa, aby jim například nikdo nekácel dříví bez příslušného povolení. V neposlední řadě ale chráníme i lesy samotné, třeba před požáry.

Jaké je povědomí veřejnosti o lesní strážní?

Obecně je povědomí veřejnosti o existenci lesních strážní velice slabé, což má bezesporu za následek to, že daná neznalost majoritní části české veřejnosti snižuje efektivitu lesních strážní při výkonu jejich působnosti. Zpravidla veřejnost vnímá lesní stráž jakožto hajného, lesního hajného, nebo revírníka. Lze tedy usuzovat, že znalosti české veřejnosti o předmětném institutu

jsou přinejmenším pomýlené. Uvedu příklad: jednou se zde pohybovali lidé, kteří zde jezdili opakovaně skrz les bez příslušného povolení a při konfrontování daných přestupců domluva nestačila, přestupci zpochybňovali existenci institutu lesní stráže jako takového, dále se dopouštěli verbálního napadání, načež jsem byl nucen přivolat na pomoc Policii ČR, přičemž argumentovali svůj opakovaný vjezd tím, že na mapách.cz se dočetli, že cesta, kterou se pohybovali, byla označená jakožto dovolená cesta.

Jaké jsou kompetence příslušníků lesní stráže, ať už zatěžující či chybějící?

Kompetence lesních stráží, vymezené lesním zákonem, jsou dle mého názoru dostačující, na druhou stranu v praxi bývá obtížné některá z těchto oprávnění členy z řad lesních stráží realizovat. Z našeho pohledu a z našich zkušeností nám schází donucovací prostředky, jako jsou hmaty, chvaty, kopy, údery. Zatěžující kompetencí se jeví problematika zastavování motorových vozidel, kdy nám schází metodika, díky které bychom věděli, jak máme postupovat při samotném zastavování motorových vozidel v případech nepovolených vjezdů, zejména čtyřkolek, motorek. Další zatěžující kompetencí je řešení přestupků příkazem na místě, která není mezi členy z řad lesní stráže příliš oblíbeným oprávněním, vzhledem ke složité administrativě, jež se k tomu pojí. Z tohoto důvodu se lesní stráže spíše snaží řešit věci s lidmi zejména domluvou, nežli složitě vyplňovat příkazové bloky.

S jakými nedostatky se lesní stráže nejčastěji potýkají při výkonu své funkce?

Snad největším problémem jsou v nynější době nepovolené vjezdy motorových vozidel do lesa, dále nepovolené vjezdy na lyžích, na saních a na kolech a s tím i související nedostatek, s nímž se potýkají příslušníci z řad dobrovolných lesních stráží, a to absence odpovídajícího materiálního vybavení, potřebného k efektivnímu výkonu jejich funkce. Například lesní stráže, oproti ostatním veřejným strážím, disponují pravomocí pořizovat nahrávky prostřednictvím audio či videozařízení. Při realizaci tohoto oprávnění lze nedostatek spatřovat v tom, že ustanovující orgán nevybaví příslušníky z řad dobrovolné lesní stráže odpovídajícími technickými prostředky, které by umožňovaly zadokumentovat případného pachatele. Z našich zkušeností lze vyzorovat, že dalším problémem, s nímž se dobrovolné lesní stráže potýkají, je neochota ze strany orgánů státní správy lesů informovat dobrovolné lesní stráže o nových změnách v legislativě. Musím také ještě poukázat na nízkou informovanost české veřejnosti jednak o existenci institutu lesních stráží, jednak i o povinnostech, vztahujících se na návštěvníky lesů. Dochází též čím dál častěji jak k verbálním útokům, tak k fyzickým útokům vůči lesním strážím případnými přestupci.

Jak vysoká je míra orientace příslušníků lesní stráže v právní úpravě?

Domnívám se, že orientace příslušníků z řad lesní stráže v právní úpravě je poměrně slušná, ačkoliv někdy mohou nastat situace, kdy může být pro lesní stráže v dnešní době složité a obtížné orientovat se v legislativě, ve které neustále dochází k různým změnám. V oblasti právní úpravy často postrádáme ze strany orgánu státní správy lesů poskytování informací lesním strážím ohledně aktualit a změn v legislativě, což by bezesporu usnadnilo orientaci lesních stráží v právní úpravě i vedlo k prohlubování znalostí v právních otázkách.

Jaké změny je třeba učinit za účelem zlepšení postavení a úlohy lesní stráže?

Orgán státní správy lesů by měl věnovat lesním strážím mnohem větší pozornost, například informováním lesních stráží o změnách v legislativě, na sociálních sítích upozorňovat veřejnost o zákazech vstupů do lesa a průběžně informovat o různých aktuálních úskalích. Dále by byla vhodná osvěta institutu veřejných stráží za účelem zvýšení informovanosti veřejnosti. Nutné je také zlepšení materiální podpory lesních stráží. Dále se jako žádoucí jeví přiznat oprávnění užívat donucovací prostředky lesním strážím.

Příloha G – Tabulky s počty veřejných stráží v ČR

<i>Seznam obcí s rozšířenou působností</i>	<i>Počty lesních stráží</i>	<i>Počty mysliveckých stráží</i>	<i>Počty rybářských stráží</i>
Aš	2	32	9
Benešov	22	121	38
Beroun	3	87	54
Bílina	0	21	13
Bílovec	3	31	14
Blansko	4	89	16
Blatná	7	65	10
Blovice	9	55	12
Bohumín	15	15	15
Boskovice	1	121	50
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	14	115	20
Břeclav	0	101	112
Brno	10	22	87
Broumov	3	57	17
Bruntál	66	138	32
Bučovice	0	48	14
Bystřice nad Pernštejnem	2	59	13
Bystřice pod Hostýnem	17	35	13
Cheb	4	100	11
Chomutov	44	40	47
Chotěboř	1	66	16
Chrudim	48	140	141
Čáslav	5	57	38
Černošice	27	50	45
Česká Lípa	1	136	42
Česká Třebová	0	15	10
České Budějovice	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	197	61
Český Brod	2	32	21
Český Krumlov	1	165	56
Český Těšín	3	10	12

Dačice	23	112	21
Děčín	59	112	40
Dobříš	11	73	4
Dobruška	0	62	7
Domažlice	19	140	51
Dvůr Králové nad Labem	8	58	15
Frenštát pod Radhoštěm	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	27	1
Frýdek-Místek	0	97	39
Frýdlant	9	69	11
Frýdlant nad Ostravicí	7	66	11
Havířov	3	23	9
Havlíčkův Brod	0	147	46
Hlavní město Praha	12	35	165
Hlinsko	31	65	34
Hlučín	0	49	21
Hodonín	2	47	59
Holešov	0	32	9
Holice	0	45	9
Horažďovice	8	67	11
Hořice	4	42	20
Hořovice	4	51	17
Horšovský Týn	4	63	17
Hradec Králové	0	139	121
Hranice	20	70	26
Humpolec	0	45	16
Hustopeče	0	75	13
Ivančice	0	36	29
Jablonec nad Nisou	15	28	17
Jablunkov	2	52	8
Jaroměř	0	30	2
Jeseník	56	107	39
Jičín	0	117	54
Jihlava	1	203	81

Jilemnice	0	46	11
Jindřichův Hradec	43	203	37
Kadaň	15	99	43
Kaplice	2	150	18
Karlovy Vary	36	315	37
Karviná	3	12	4
Kladno	6	76	79
Klatovy	37	179	28
Kolín	42	117	89
Konice	3	35	6
Kopřivnice	1	28	10
Kostelec nad Orlicí	2	50	21
Kralovice	19	104	28
Kralupy nad Vltavou	0	20	30
Kraslice	0	51	5
Kravaře	0	23	0
Králíky	0	36	8
Krnov	0	168	14
Kroměříž	6	100	15
Kuřim	3	15	7
Kutná Hora	0	138	57
Kyjov	9	112	28
Lanškroun	3	70	11
Liberec	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	116	84
Lipník nad Bečvou	2	27	27
Litoměřice	8	94	30
Litomyšl	17	68	22
Litovel	0	53	13
Litvínov	7	46	27
Louny	4	89	18
Lovosice	9	56	25
Luhačovice	1	38	50
Lysá nad Labem	0	26	5

Mariánské Lázně	0	85	8
Mělník	10	97	40
Mikulov	3	52	20
Milevsko	23	86	18
Mladá Boleslav	20	147	68
Mnichovo Hradiště	5	52	28
Mohelnice	1	44	4
Moravská Třebová	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	106	15
Moravské Budějovice	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	91	6
Moravský Krumlov	0	79	1
Most	1	38	25
Náchod	15	75	80
Náměšť nad Oslavou	9	48	30
Nepomuk	1	74	8
Neratovice	1	22	66
Nová Paka	5	21	9
Nové Město na Moravě	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	53	9
Nové Město nad Metují	0	18	15
Nový Bor	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	46	33
Nový Bydžov	0	51	6
Nový Jičín	8	61	23
Nymburk	9	115	55
Nýřany	1	150	30
Odry	6	40	2
Olomouc	0	125	23
Opava	46	123	19
Orlová	0	0	16
Ostrava	5	67	32
Ostrov	3	62	12
Otrokovice	25	20	33

Pacov	3	46	5
Pardubice	0	88	24
Pelhřimov	Lesní stráž ustanovuje krajský úřad.	194	41
Písek	26	137	34
Plzeň	11	39	92
Podbořany	3	59	9
Poděbrady	6	81	21
Pohořelice	8	41	51
Polička	0	55	30
Prachatice	31	122	34
Přelouč	2	56	32
Přerov	13	91	71
Přeštice	12	51	20
Příbram	14	131	54
Prostějov	7	118	18
Rakovník	12	205	57
Říčany	23	97	84
Rokycany	33	134	49
Rosice	2	47	21
Roudnice nad Labem	32	60	18
Rožnov pod Radhoštěm	1	44	7
Rumburk	6	46	52
Rychnov nad Kněžnou	7	93	27
Rýmařov	26	72	19
Sedlčany	1	106	22
Semily	5	55	7
Slaný	0	75	76
Slavkov u Brna	0	35	23
Soběslav	0	72	17
Sokolov	37	103	57
Stod	7	57	21
Strakonice	7	136	23
Stříbro	2	70	19

Sušice	14	98	14
Světlá nad Sázavou	4	61	24
Svitavy	Lesní strážě ustanovuje krajský úřad.	83	16
Šlapanice	2	60	20
Šternberk	0	54	14
Šumperk	39	187	18
Tachov	41	212	36
Tanvald	18	31	8
Tábor	4	224	59
Telč	Lesní strážě ustanovuje krajský úřad.	75	2
Teplice	0	63	67
Tišnov	1	84	20
Třebíč	10	195	59
Třeboň	6	163	24
Trhové Sviny	12	127	39
Třinec	8	70	15
Trutnov	24	94	31
Turnov	7	49	33
Týn nad Vltavou	1	72	19
Uherské Hradiště	26	123	111
Uherský Brod	4	176	41
Uničov	0	43	13
Ústí nad Labem	24	77	48
Ústí nad Orlicí	0	45	17
Valašské Klobouky	23	66	20
Valašské Meziříčí	20	42	23
Varnsdorf	0	16	16
Velké Meziříčí	11	106	41
Veselí nad Moravou	8	80	40
Vimperk	12	82	10
Vítkov	18	61	26
Vizovice	0	47	4

Vlašim	2	104	41
Vodňany	1	42	16
Votice	1	58	2
Vrchlabí	1	27	17
Vsetín	23	131	20
Vysoké Mýto	Lesní stráže ustanovuje krajský úřad.	55	38
Vyškov	13	89	22
Zábřeh	11	65	13
Zlín	28	81	44
Znojmo	37	269	72
Žamberk	3	57	52
Žatec	11	57	21
Žďár nad Sázavou	3	100	22
Železný Brod	5	16	28
Židlochovice	0	63	29
<i>Výsledný počet jednotlivých veřejných stráží, ustanovených obecními úřady obcí s rozšířenou působností</i>	<i>1900</i>	<i>16408</i>	<i>6183</i>

Z dané tabulky vyplývá, že těchto jedenáct obcí s rozšířenou působností (Vysoké Mýto, Telč, Svitavy, Pelhřimov, Nový Bor, Nové Město na Moravě, Moravská Třebová, Moravské Budějovice, Liberec, Frenštát pod Radhoštěm a České Budějovice) neustanovují lesní stráže.

<i>Seznam krajských úřadů v ČR</i>	<i>Počty lesních stráží</i>
Krajský úřad Libereckého kraje	148
Krajský úřad Středočeského kraje	3
Krajský úřad Jihočeského kraje	20
Krajský úřad Karlovarského kraje	136
Krajský úřad Kraje Vysočina	42
Krajský úřad Jihomoravského kraje	87
Krajský úřad Plzeňského kraje	5
Krajský úřad Ústeckého kraje	Lesní stráže ustanovují jednotlivé obecní úřady obcí s rozšířenou působností.
Krajský úřad Královéhradeckého kraje	Lesní stráže ustanovují jednotlivé obecní úřady obcí s rozšířenou působností.
Krajský úřad Pardubického kraje	18
Krajský úřad Zlínského kraje	Lesní stráže ustanovují jednotlivé obecní úřady obcí s rozšířenou působností.
Krajský úřad Olomouckého kraje	20

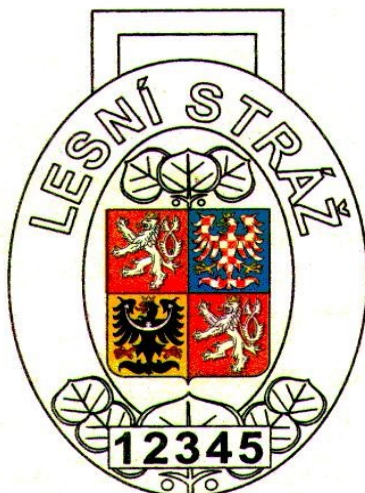
Krajský úřad Moravskoslezského kraje	51
<i>Výsledný počet lesních stráží, ustanovených krajskými úřady</i>	530

Z uvedené tabulky vyplývá, že tyto uvedené tři krajské úřady (Krajský úřad Ústeckého kraje, Krajský úřad Královéhradeckého kraje a Krajský úřad Zlínského kraje) neustanovují lesní strážce.

Vojenským lesním úřadem bylo ustanoveno 323 lesních stráží. 31 inspektorů z České inspekce životního prostředí je lesní stráží. Ministerstvem zemědělství ČR bylo ustanoveno 145 lesních stráží. Ministerstvem životního prostředí ČR bylo ustanoveno 198 lesních stráží.

Dohromady je na území ČR přibližně 3127 lesních stráží, 16408 mysliveckých stráží, 6183 rybářských stráží a 696 stráží přírody.

Příloha H – Služební odznak a průkaz lesní stráže

PRŮKAZ LESNÍ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo **1 2 3 4 5**

Příjmení, jméno, titul lesní stráže

Obyvod působnosti

 ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ LESNÍ STRÁŽE

Lesní stráž je oprávněna ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Číslo jednací

Datum vydání

Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

Příloha CH – Služební odznak a průkaz myslivecké stráže

PRŮKAZ MYSLIVECKÉ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo **1 2 3 4 5**

Příjmení, jméno, titul myslivecké stráže

Obvod působnosti (název honitby)

 ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ MYSLIVECKÉ STRÁŽE

Jméno/Název uživatele honitby

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Datum vydání Číslo jednací

Doba platnosti do Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

Příloha I – Služební odznak a průkaz rybářské stráže

Příloha J – Služební odznak a průkaz strážce přírody

Držitel průkazu strážce je oprávněn ve smyslu ustanovení § 62 a 81 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny:

- kontrolovat dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny,
- zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody,
- ukládat a vybírat blokové pokuty za přestupky na úseku ochrany přírody podle zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích,
- zadržet ke zjištění totožnosti osobu, kterou přistihnou při porušování právních předpisů o ochraně přírody a krajiny, a odevzdat ji orgánu Policie České republiky; přistižené osoby jsou povinny uposlechnout,
- požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, pokud nemožou splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky.

V případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných podle části druhé, třetí a čtvrté zákona ČNR č. 114/1992 Sb. je strážce oprávněn k pozastavení rušivé činnosti. O svém opatření bezodkladně vyrozumí územně příslušný orgán ochrany přírody, který je potvrdí, změní nebo zruší nejpozději do 15ti dnů od jeho vydání."

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

SLUŽEBNÍ PRŮKAZ STRÁŽCE

Číslo

Příjmení, jméno, titul

Rodné číslo

Obvod působnosti

3,5 x 4,5 cm

Datum

Název orgánu, který průkaz vydal

Podpis odpovědného pracovníka

Postavení a úloha veřejných stráží při ochraně životního prostředí

Abstrakt

Daná diplomová práce se věnuje tématu postavení veřejných stráží v rámci právního řádu ČR a úloze, kterou veřejné strážce plní při ochraně životního prostředí.

Cílem této diplomové práce je jednak podat relativně komplexní analýzu platné právní úpravy jednotlivých veřejných stráží, působících na příslušných úsecích ochrany životního prostředí, jednak učinit návrhy de lege ferenda, vedoucí ke zlepšení efektivity veřejných stráží, a to na základě konfrontace platné právní úpravy s nedostatky, s nimiž se veřejné strážce potýkají při výkonu své působnosti v praxi.

Dle současné právní úpravy rozlišujeme mezi čtyřmi druhy veřejných stráží. Veřejné strážce se člení na mysliveckou stráž, rybářskou stráž, lesní stráž a stráž přírody, která se dále člení na strážce a zpravodaje. Dále samotné veřejné strážce mohou být buď dobrovolné, které vykonávají svou funkci na bázi dobrovolnosti a čestnosti, tedy ve svém volném čase a bez nároku na odměnu, nebo profesionální, které vykonávají svou funkci v rámci pracovního poměru. Jako zajímavost lze uvést, že inspektoři České inspekce životního prostředí jsou rovněž lesní stráží. Do funkce veřejné strážce může být ustanovena toliko fyzická osoba, nikoliv právnická osoba, přičemž veřejné strážce při výkonu své funkce vystupují jakožto úřední osoby.

Diplomová práce jako taková je rozdělena do osmi kapitol. První kapitola pojednává obecně o veřejných strážích. Navazující čtyři kapitoly dané diplomové práce následně blíže pojednávají o jednotlivých veřejných strážích, a to z hlediska jejich současné právní úpravy, podmínek pro ustanovení, okolností, podmiňujících zrušení jejich ustanovení, oprávnění, povinností, dále z hlediska postavení veřejných stráží a na závěr je uvedena historie jejich právního vývoje. Následující kapitola pojednává o úpravě odpovědnosti za škodu u veřejných stráží, navazující kapitola se zabývá pojetím trestněprávní ochrany a odpovědnosti veřejných stráží jakožto úředních osob a poslední kapitola popisuje nedostatky, s nimiž se veřejné strážce potýkají v praxi při výkonu své působnosti a rovněž identifikuje kompetence zatěžující, popřípadě chybějící. Závěr diplomové práce by měl shrnovat, jakou roli sehrávají veřejné strážce při ochraně životního prostředí a navrhnout možná řešení de lege ferenda.

Klíčová slova:

veřejná stráž, stráž přírody, lesní stráž, rybářská stráž, myslivecká stráž, ochrana životního prostředí

Status and role of public guards in environmental protection

Abstract

The thesis deals with the status of public guards within the legal system of the CZE and the role of public guards in environmental protection.

The aim of this thesis is to provide a relatively comprehensive analysis of the current legal regulation of individual public guards operating in the relevant sections of environmental protection, and to make *de lege ferenda* proposals leading to the improvement of the effectiveness of public guards, based on the confrontation of the current legal regulation with the shortcomings that public guards face in the performance of their activities in practice.

According to the current legislation, there are four types of public guards. Public guards are divided into hunting guards, fishing guards, forest guards and nature guards, which are further divided into wardens and correspondents. Furthermore, the public guards themselves can be either voluntary, who perform their duties on a voluntary and honest basis, i.e. in their own time and without remuneration, or professional, who perform their duties in the context of an employment relationship. As a point of interest, inspectors of the Czech Environmental Inspectorate are also forest guards. Only a natural person, not a legal person, may be appointed as a public guard, and public guards act in their official capacity.

The thesis as such is divided into eight chapters. The first chapter deals with public guards in general. The following four chapters of the thesis then deal in more detail with individual public guards, in terms of their current legal regulation, conditions for their establishment, circumstances conditioning the abolition of their establishment, authorisations, duties, the status of public guards and finally the history of their legal development. The following chapter deals with the regulation of liability for damages of public guards, the following chapter deals with the concept of criminal protection and liability of public guards as official persons and the last chapter describes the shortcomings that public guards face in practice in the exercise of their competences and also identifies the competences that are burdensome or missing. The conclusion of the thesis should summarize the role of public guards in environmental protection and suggest possible *de lege ferenda* solutions.

Key words:

public guard, nature guard, forest guard, fishing guard, hunting guard, environmental protection